

Abbas

Folium .I.

Incepit Summa casuum utilissima p venerandum patrem frēm Baptizatē de salis ordinis minorum obseruantia. Provincie Janue: nouit cōpulata. que Baptizatē nuncupat.

Et qd plurimū q̄ pōne decrāt edicti subtilissimō ratiōnē uti fortē qdā obtinuit ratiōnē ad eo Roselle noī nr̄ sortita ē

Abbas. Tres ordines minores s. tonsuraz. hostia-

riatum. tectoratum in suo monasterio m̄ pferre potest. dūmodo sit sacerdos et manus imposta sit ei fin morem pfectiōnē extra de eta. et qua. c. cū ptingat. et lxxix. distin. qm̄. nū habeat p̄ulegium et omnes ordines possit pferre. hoc idem pōt abbas. sine electus in abbatem. si ep̄us differat eum benedicere. extra de sup. ne. p. c. j. et confert abbas clericatum seu clericalem ordinem. qm̄ facit tonsuram cū corona. d. c. cū ptingat. iuncta glo. Abbas at exercitaz et acholitatu pferre nō pōt. d. c. qm̄ iuncta glo. Non est m̄ licitū abbatis alijs q̄ monasterio suo pueris. et qui ad illa pualauerint. s. et ibi puerant et fiant monachis. et in quos ecclesiasticam et quasi ep̄alem iurisditōe obtinet primam clericalem pferre tonsuraz. nū eis operat ex pleno aplice sedis induito. extra de paup. Abbatēs. li. vi. iuncta glo. que sup̄ ybo. qm̄ ep̄alem. dicit q̄ vere ep̄alē h̄e nō p̄t; vt posse culinare et alia q̄ sunt ep̄alis ordinis. Si ergo abbas in parochia. vt alio loco h̄z iurisditōe in sp̄ualibz. quam alz de iure debet h̄e. ep̄us etiā puros laicos nec pueros nec puerendos poterit clericare alz non hec glo. Alijs aut. vel in alio loco pferre non licet. ar. lxxix. d. c. j. Si m̄ pferat. characterem pfect licet nō executionem. Sicut enim ep̄us laicum nō sine iurisditōe ordinare non pōt absq̄ licentia sui ep̄iscopi. vt de te. ordi. c. vlti. li. vi. sic nec iste abbas talen poterit ordinare. vt no. glo. in. d. c. abbates.

Sed nun qd inuitat ab alio poterit abbas ordinare monachos alterius monasterij: R. dir. li. j. ti. xxiiij. dicti fin Laur. et Jo. lxx. di. qm̄. q̄ sic. qd intelligit H̄o. si monasterij aliud ad qd inuitat. sit exemptum. Et dato q̄ nō sit inuitatus. c̄racterē imprimat si ordinat. ar. ix. q. ii. lugduncū.

licet non executionem conferat. fin archi. in. d. c. quoniam.

Abbas et quilibet cōuentualis platus regire dū monachos fugitiuos. et ad claustrum reducere: salua ordinis disciplina. extra de reg. ne religiosi. alioq̄ si redire volēte recipe noluerit. et monach⁹ sic remanes in seculo acq̄uerit aliqua et postea morit extra monasterium nō receptus. nihil de bonis eius petere pōt abbas. q̄ impie monacho suo alimenta negavit ar. extra de lang. expo. c. uno. vbi de hoc in glo. et hoc verū si totus puentus vel maior p̄s deliq̄t. alz delictū p̄pone non dū redundare in dāmnu ecclie p regulam delictū. de re. in. li. vij.

Et dū fugitiuus fin. Jo. an. et panor. in. d. c. ne religiosi. q̄ morat extra monasteria. et celat se suo abbat. Et coiplo q̄ religiosus recedit a monasterio.

et non est sub obedientia plati est apostata. vt no.

Inno. in. c. fi. de renūcia. Electus aut dū q̄ a supio

re suo fuit elect⁹ culpa sua forte exigente.

Mutrum abbas possit dare licentiam monacho transiendi ad latiorez religionē. Rū. panor. in. i. c. non est de reg. colligendo dicta doc. dicit q̄ aut religiosus vult transire ad artiorem religionem. et tunc sufficit licentiam sui plati regreteretaz si nō obtineat. vt extra de reg. c. licet. Aut vult transire ad religionem parēt li sine cā: tunc putat q̄ nō possit etiam cū licentia ep̄i. Si ex causa: tunc de licentia abbatis potent transire fin glo. in. d. c. nō est. Aut vult transire ad latiorem: et si sine causa: solus papa dispensat. cū sit h̄i iura. vt de pce. p. c. p̄o sunt. vide de hoc glo. singularē in. c. cum singula. d̄ p̄eben. li. vi. Sed panor. putat q̄ quo ad deum non sufficeret licentia pape: causa cessante. ar. eius qd norat glo. in. c. non est. extra de voto. q̄ dicit q̄ non est securus quo ad deum cū quo papa disp̄sat: nū subsit causa dispensandi. Et nota hanc regulan q̄ singularis: et facit ad multa. Si vō subest causa. Inno. tenet ep̄m posse dispensare. q̄ op̄i. placet panor. licet glo. in. d. c. nō est. de re. et glo. in. d. c. cum singula videant̄ tenere q̄ sufficiat licentia abbatis.

Ahn aut in translatione monachi ad parem religionem. vel latiorem ultra cōsensum abbatis vel plati requirat etiam p̄sens capituli. vel puent⁹. Rū. glo. in. d. c. cuz singula. vide dicere q̄ sic. Et ratio pōt esse. quia si in alienatione rei ecclesiastice tempalis requirat p̄sens capituli: vel cōuentus multo forti⁹ in alienatione plonaz.

Abbas libertati et exemptioni renunciare non potest sine licentia pape. extra de arbi. cuz tpe. vbi de hoc in glo.

Abbas sine p̄sens capituli: nec capitulum sine p̄sens abbatis conuerire pōt aliquem in iudicio. nec ab aliquo pueniri: quia vñus sine alio res seu psonas sibi subiectas alienare non pōt. xij. q. ii. si ne exceptōe. et extra d. dona. pastoral. Hec mona.

Abbas vñus non pōt presidere in diuersis monasterijs. extra de reli. do. c. fi.

Abbas in collatione aliquius prioratus non potest aliqd nouum onus imponere. extra vt ecclesia bene. vt nō fin. et in cle. quia regulares. d. sup.

Abbatissa

ne.pre.

Dorum abbas possit dare licentiam monacho aliqua retinere? Rū. panoz. in. c. monachi. de sta. mona. per illum tex. dicit q nullus religiosus cuiuscunq; ordinis potest habere peculum. et capi- tur peculum hic pao patrimonio seu prietate. Et intellige de religiosis stricte sumptus qui profitentur tria substantialia regule. s. obedientiam pau- pertatem. et castitatem. vt in. c. cum ad monasteri- um. de sta. mona. nam illi dicuntur. prie et stricte religiosi. ex licentia tamē prelati: religiosi possunt habere administrationem peculij. quod intellige p utilitate monasterij. vel p alendo scipios. vt ita. insinuante. qui de. vel vo. Secus autem si vel- lant habere vt disponerent ad libitum. quia tunc abbas hoc non posset ipsis procedere. quimodo nec papa per no. per eundem panoz. in die. c. cum ad monasterium.

Quid autem de eo qui ingreditur monasteri- um religiosorum. et ex pacto refutat sibi aliqua bo- na; an valeat talis reservatio et vicietur ingressus vel conuerso valeat ingressus et vicietur reserva- tio? Rū. Bar. in autentica ingressi. L. de sa. san. eccl. dicit presupponendo. q verba que apponuntur in aliquo contractu debent intelligi sicut natu- ram contractus. vt. l. si uno. ff. loca. ad. ppositum dicit q monachus non potest habere. pnum ve- re; potest tamen habere quo ad administrationes de permissione abbatis. vt in. c. monachi. sicut seruus potest habere contubernis oculis domini. Onde quando ista reservatio sit simpliciter. re- servatis mibi talib' bonis. debet intelligi quo ad administrationem. et q abbas patiat eum habe- re; sicut dominus seruum: et ita obseruat consuetudo. Sed si expresse verba resonarent. q domi- nium remaneat apud eum. tunc aut ponitur per modum conditionis ad ipsam oblationem. Verbi gratia. Dedito me: et mea: si mibi talis rei do- minium remaneat. et ista conditio viciaret ingre- sum. ita loquitur glo. in di. c. monachi. Sed si nō apponitur per modum conditionis. sed per mo- dum cuiusdā modi vel pacti. tunc viciat modus sui pactum. et ita intelligat glo. in di. aut. ingressi p leges quas allegat.

Quid autem si relinquitur monacho sub con- ditione hac. vt nibil queratur monasterio. Bar. in auten. excipitur. L. de bo. que li. dicit q illud vi- detur continere impossibile et repugnantiam. nam monachus non potest aliquid habere: sed totum est monasterij. vt in dicta auten. ingressi. Onde dicere q sit monachi et non queratur monasterio est quedam contradicatio que habet viciare con- tractum et legatum. vt. l. vbi repugnantia. ff. de re- gu. in. Putat tamen illa verba sic debere intelligi relinquo monacho sub hac conditione ne queratur monasterio. hoc est q monasterium illius pa- tiatur habere eo modo quo potest. s. contubernis oculis abbatis: illum habere administrationem reliqui. et sic vt nibil acquiratur monasterio. scilicet respectu utilitatis: non autem respectu iure. Et panoz. in die. c. monachi. dicit q vt salua sit au-

ctoritas Bar. intelligeret hoc dictum: quando re- ligiosus haberet administrationem illius reliqui in casu licito: puta vt dispensem pios usus: quod est licitum: etiam ipse religioso. vel vt conuertat ad usum vestimentorum vel libidoum. Indirecte tamen his casibus ultimis. aliqua utilitas acqui- rit monasterio. quia relevat ab illis oneribus. non aut debet intelligi vt ad libitum illa bona religio- sus administret tangit pria.

Dic qd si expesse dicat q nibil iuris querat mo- nasterio? Rū. Bar. in di. aut. excipit q dicit intellige modo. s. afferente utilitatem sibi. et vt patiat monachum illud ius exequi.

Let qd si abbas non vult consentire: vt iste ba- beat administrationem? Panoz. in di. c. monachi credit q relictum non valeat ex defectu condi- tio nis. et sic remanebit penes granatum. vt. l. vni- ca. L. de cadu. tol.

Quid de maleficio omisso per monachum vel abbatem? Rū. Inno. et Mo. dicunt q monas- terium non tenetur. quia delictum persone et in quantum ad monasterium peruenisset. et in ei⁹ utilitatem versum fuisse. De contractibus mo- nachi: qnult alijs vide. j. c. Monachus. Un ait reseruatio illustratus faciat prietariū. vide i. Impedimentum quartu.

Abbatissa statim post confirmationem potest conferre ecclesias et bene- ficia et instituere clericos in ecclesiis ad suum monasterium pertinentibus: sicut faciunt alii confirmati. extra de elec. nosti. et de his que si. a prela. ea noscitur. et extra de ma. et ob. dilecta. iii. et glo. vbi panoz. et dicta glo. elicit duo. Primo q abbatissa est capax collationis beneficior. Po- test ergo habere ius conferendi et instituendi. Ista enim sunt iurisdictionis spūialis et nō ordinis. Sic ergo abbatissa potest habere sub se clericos secula- res. Quod intellige de iure speciali. vt pura si ha- baret capellas ex priuilegio. vel prescriptione: ple- no iure subiectas. nam tunc clerici illarum capel- larum sibi subiectuntur. et dicitur pleno iure. sicut glo. in. c. abbates. q priuile. li. vi. scilicet in spiritu. aliibus et temporalibus. Et quod dictum est. q ab- batissa potest instituere clericos et. aliqui limitat hoc verum de institutione que dat possessionem et titulum. non autem de institutione auctorabi- li: per quam dā potestas exercendi curaz anima- rum: ligandi atq; soluendi. scdm quod notat pa- noz. est. q ea que dependant a potestate clauis. non cadunt in mulierem etiam ales habentem iurisdictionem spiritualem. vnde abbatissa nō po- test absoluere moniales a peccatis earuz. vt in. c. noua. de pe. et re. nec excommunicare. vt in di. c. di- lecta. Ex quo nota. q non habens ordinem non potest excommunicare. licet sit persona religiosa. Ex quo inferit q si esset aliquid collegium religiofōz non habentium ordinem. superior non posset q non habet ordinem excommunicare subiectos. Idem dicit glo. in suspensione ab officio et in po- testate interdicendi ab ingressu ecclie. et diuinis

Absolutio. I. Foliū. II.

officij. Et hanc opinionem sequunt communiter docto. in di. c. dilecta. dicentes q̄ licet abbatis suspendere possit ab officio et beneficio subtrahere prebendas et lato modo interdicere et suspender ab ordine. ut puta. p̄cipiendo subiectis ne celebrent donec satis fecerint. tamen stricte et p̄rie interdicere vel suspender non potest ab ordine. ea. s. suspensione et interdictione que inducit irregularitatem contrarium facientib. hoc p̄bat ex eo q̄ excommunicatione et suspensiō et interdictum continentur appellatione censure. ut in. c. querenti de ver. sig. Lui ergo interdictum ratione incapacitatis videntur interdicta reliqua: cu omnia dependant ab ordine. Hec panor. in die. c. dilecta. Adde etiam predictis unum singulare. quod non rat. Rod. put recitat asten. li. vi. ii. xxv. q̄ abbatis potest precipere presbyteris de sua congregatiōne q̄ excommunicentur absoluunt moniales delinquentes. et illi tenet obediē. si tamen hoc habent ex concessionē generali vel speciali episcopi vel pape si sint exempta; aut si habeant hoc ex antiqua et approbata consuetudine. Hec Rod. Ad dicit etiam archi. flo. q̄ abbatis per eius officiales excommunicet. qd p̄ seipsum facere non potest. nō est auctoritas ipsi⁹ h̄ pape.

Dixit abbatis possit moniales p̄ prias benedicere confessiones audire. aut publice predicare. Rū. nullum horum exercere potest. extra de pe. tre. noua. potest tamen subditas suas erortari et informare. Item non potest aquam benedicere. Item non potest moniales velare. xx. q. ii. statutus. Item euāgeliū publice legere non potest in missa. secus in matutinis. Vide tñ tex. cum glo. xvii. q. i. c. Addicimus que dicit mulieres et laicos viros posse predicare de lnīa sacerdotis. *de 19. fra
fra 5. 1*

Absolutio. I. communi-
niter. De absolutio ab excommunicatio-
ne. Scindunt q̄ ab omni excommuni-
catione sive maior. sive minor. lata a iure regula-
riter episcopus potest suos subditos absoluere. et
exempti prelati sibi subditos. nisi condito: cano-
nis sibi reseruerat absolutionem. ut extra de sen-
ter. nuper. idem potest capitulum seu ille ad quem
episcopalis iurisdictio pertinet sede vacante. extra
de ma. et ob. c. vñco. li. vi. Potest etiam p̄ prius sa-
cerdos absoluere a minor. ut di. c. nuper. non aut
a maior. ut dicit infra. Confessor primo. intellige
nisi p̄ prius sacerdos presit ecclesie collegiate. ut ab
bas. archipresbyter et būiusmodi. tales enim pos-
sunt excommunicare. et similiter inferiores. quibus
hoc prebet consuetudo. et sicut possunt maior ex-
communicatione excommunicare: ita et ab illa ab-
soluere. A sententia h̄o iudicis non potest absolu-
ui quis: nisi a ferente ipsaz. vel successore eius. vbi
ille esset mortuus. vel amotus. xii. q. ii. Si episco-
pus. vel a superiori eius. si tamen habet omnem
iurisdictionem. et plenam potestatem super ipsum
excommunicatum. sicut et ipse qui tulit. Sicut si

sacerdos parochialis et consuetudine loci excom-
municat parochianum suum. q̄ quis non deceat
episcopum absoluere illum. sacerdote irquisitor;
tamen potest. et si absoluere absolvitur est. vt. c. cum
ab eccliaz. de offi. or. Et sic: si absoluere provinci-
alis ordinis mendicantū. quem ligauerit p̄ior. cō-
ventualis. Secus autem si absoluere archiepisco-
pus. quem excommunicauit suffraganeus eius.
non em̄ hoc potest nisi in casu. ut si fuerit appellatū
ad eum: vel si excommunicator negligenter. vel ma-
liciose differat absolutionem et in alijs casibus in
quibus archiepiscopus potest indicare de subdi-
tis suorum suffraganeoz. quos babes infra Ar-
chiepiscopus.

An autem solus p̄ prius sacerdos possit absolu-
re a minor excommunicatione. an h̄o quilibet sa-
cerdos? *Rū. in. iii. dis. xviii. ar. ix.* dicit q̄ ab
excommunicatione que infligitur ab homine nō
potest absoluere: nisi excommunicans: vel eius su-
perior: nisi in casu necessitatis. Ab illa h̄o que est a
iure non potest quis absoluere: nisi a p̄ prior sacerdote
Et ratio est fm̄ eum. quia licet Christus potesta-
tem absoluendi contulerit apostolis et alijs disci-
pulis per seipsum immediate. tamen potestatem
iurisdictionis contulit eis accipiendam mediante
Petro quem vicarium suum in ecclia militante
constituit. Et ideo nullus sacerdos habet aliquaz
iurisdictionem super aliquem in foro interiori: seu
exteriori. nisi sit libi commissa a successore Petri me-
diate: vel immediate. Multi autem sunt sacerdo-
tes quibus nulla penitus iurisdictione est commissa.
ergo tales nec a venialibus. nec a minor excom-
municatione absoluere possunt. Et p̄ hac opinio-
ne vide facere qd dicit. extra de sen. ex. nuper. f.
In secundo. vbi dicit de illo qui contraxit minor
rem excommunicationem a iure. q̄ a suo episco-
po. vel a p̄ prior sacerdote poterit absoluere. videtur
enim q̄ dicens a p̄ prior sacerdote: negare intendit
q̄ non ab alio. Hec Rū. Idem dir. li. iii. t. iii. di-
cens q̄ imo nec archiepiscopus: nisi dum visitat
puiciam potest tales subditos suorum suffraga-
neorum restituere sacramentis. absoluendo a vici-
culo excommunicationis contracte ex participa-
tione. qd plene colligit ex. d. c. nuper. Nam ibi fuit
quesitum. an tales possint absoluere a simplici sacer-
dote vel episcopo. vel archiepiscopo. Et dicit q̄
absoluere possunt a suo episcopo: vel a p̄ prior sacer-
dote. vnde ex tali solutione vñus est tacite archiepi-
scopum excludere. ar. de deci. ad audiencias. Et a
contrario sensu. extra de cen. perpetuo li. vi. ergo
min⁹ videtur de alijs q̄ possint. exquo archiepi-
scopus non potest. nisi quando visitat tc. Nec ob.
q̄ condito: canonis eam absolutionem non reti-
nuerit ergo alijs concessisse videtur. Hico q̄ facili-
tas concessa alijs relaxandi. refertur ad suum epi-
scopum vel proprium sacerdotem. vt ibi apparet.
vel ad eum cui alter eorum duxerit committē-
dum.

Absoluere potest qui et ligare sen excommuni-
cate potest. xxi. di. inferior. s. allit hec regula in. vii.

Absolutio.

casib;. Primo in delegato pape qui inobedientez
sue sententie excommunicare potest. sed post an-
num a sententia diffinitiu aboluere non potest
extra de offi. dele. querent. iuncta glo. Secundo
quando index esset excommunicat? maiori excom-
municato. qz tunc nec exco dicare: nec aboluere pt
xxiiii. qz audiimus.

Sed p declaratione predictorum queritur de notabilis. q. et quotidiana. **E**n excommunicatus maiori excommunicatione possit absoluere vel ligare. et an per eum gesta valeant? **R**u. **R**i. in. iiiij. dicitur. xvij. ar. viij. q. i. notanter distinguunt. q. aut est excommunicatus publice aut occulte. **S**i publice tunc gesta per eum non valent. **S**i occulte: tunc valent eius gesta pretextu publici officij. **Q**uis eius excommunicatio postea fuerit detecta. **H**anc etiam opinionem tenet Inno. quam sequitur Panor. in. c. veritatis de dolo et contu. dicens q. quedam geruntur ratione publici officij. et illa valent si excommunicatus erat toleratus. Ita q. communi opinione habebatur p. non excommunicato. I. barbarius. s. f. de offi. p. r. o. iij. q. viij. g. ve rum. Et ex hoc dicto infert Pano. in di. c. veritatis. q. alienatio rei ecclesiastice facta per excommunicatum toleratum valet. Item q. instrumenta confecta ab excommunicato qui communi opinione habebatur p. absoluто valent. Si autem communi opinione non habebatur p. absoluто. tunc talia gesta non tenent. vt patet in dicto. c. veritatis. vbi non valet alienatio rei ecclesiastice facta a prelato excommunicato et non tolerato. Excommunicatus enim suspensus est ab administratio ne rerum ecclesie et a qualibet publico officio. Idem de actibus publicis. seu ciuilibus. seu pmi nibus. Non enim tenet auctoritas interpolata p. tutorem notorie excommunicatus. quia tutela est actus publicus. Idem si tanq; arbiter laudium. p. tulit quia est actus ciuilis. Idem si erat excommunicatus quando suscepit procuratoris officium. Est enim actus communius. vt in. c. post cessionem. de pba. Excommunicatus enim ab omnibus predictis repellitur. vt in. c. pia. de excep. li. vi. vbi hi q. excommunicatus est p. ual. omnibus actibus legitimis intellige ut dictum est. in notorie excommunicato non tolerato.

Quedam vero sunt que geruntur non ratione publici officij; sed priuati. ut quia emit. vendidit. depositum locauit. et aliter nomine pro prout traxit. Inno. in di. c. veritatis. concludit omnia talia valere. **E**t idem dic de similibus. pro hoc etiam die excommunicatum peccatorum constitueri possit ad negotia. **E**t propter predicta Pano. ibi dicit quod iura quae distinguunt inter excommunicatum publice et occulte procedunt in his que geruntur ratione publici officij. et hoc ratione publice utilitatis. **S**ed in his que geruntur ratione officij priuati; cessat illa distinctio. ita notat Inno. in c. cum dilectus. de consue. Et concludit Pano. in di. c. veritatis. quae gesta ab excommunicato tolerato realiter tenent fanore iuris publici et publice utilitatibus. quia digni-

tas videtur exercere que excommunicata nō est.
et non persona per di. l. barbarus. et hoc commu-
niter tenetur per doc. immo fortius dicit Panor.
in c. ad. pbandum. de re iudi. de mente Inno. in
c. de scismate. q spiritualia etiam sacramēta ab ex-
communicatis. scismaticis. hereticis. et similibus in
fornia ecclesie illa conferentibus. vim suam om-
nimodam habent. ex quo ab ecclesia tolerantur. et
sic ordinati ab istis recipiunt nequam sacramēta
h. etiam executionem sacramenti absq; alia dispe-
litione. glo. tamen. ix. q. i. in summa respectu exe-
cutionis tenet cōtrarium. et similiter Jo. cal. quia
cum tales non habeant executionem nō possunt
alii tradere. Sed si vis tenere opinionem Inno.
que est valde equa. potes dicere q ex quo isti sunt
tolerati. executionem conferunt. quia presbyteri
solum dicunt verba. et ppter dignitatem ordinis
deus consert gratias. Et ad iura que innuunt cō-
trarium. potest dici q loquunt de non toleratis.
Et Panor. in dict. c. veritatis addit q in his que
sunt facti. gesta per excommunicatum tenent eti-
am in istis spiritualibus. ut ponere pusillum vel
electum confirmatum in possessionem corporalē
et huiusmodi. Quo vo ad ea que sunt ratione pri-
uati iuris vel officij. ut eligere. et illa non tenent si-
ne sunt gesta a publice excommunicato sive tolera-
to fin Inno. Jo. an. et cal. Et licet ad capitulum p-
tineat electio ratione officij publici. ad canonicos
tamen singulares pertinet electio ratione canoni-
catus. Non enim qualibet canonicus habet offi-
cium publicum. Idem dic in impetrante rescri-
ptum publice vel occulte excommunicato et hoc si
imperat ad comodum apium. Panor. etiam li-
mitat predicta dicens q gesta ab excommunicata
tolerato et huiusmodi valēt. nisi illi inter quos
lata est sententia scirent illum communem erro-
rem esse fassum. quia tunc opinio cedit veritati.
Excommunicatus autem minori habet potesta-
tem absoluendi habitu et actu. quia per hoc nō im-
miserit se sacramentis passiū. h. exercet iurisdic-
tio nem quia priuatus non est. vt in c. si celebrat. de-
cle. ex. mi. Et ideo si sunt duo excommunicati mi-
nor. alter alterum absoluere potest. Nec Panor.
in c. duob; de sen. ex. *

Tercio fallit in incendiario quem ordinarius potest excommunicare, sed post denunciationem non pot absolu nisi a papa. extra de sen. ex. tna. s. de hoc infra.

Quarto fallit in clericis exhibentibus heretici ecclesiastica sacramenta, et eos sepelientibus, quos ordinarius potest suo priuare officio, sed restituere non potest absq; induito apostolice sedis speciali, extra de here, c. excommunicans, el pmo. S. sane.

¶ Quinto fallit in suspensis p̄ scelū a beneficijs p̄ferendis. p̄ eo q̄ indignis scienter p̄ scđam ad monitōem p̄tulerunt ecclastica beneficia. Hanc enim s̄nīaz nullus excepto summo p̄tifice vel vno ex quatuor patriarchis p̄ncipalib⁹ poterit relare. extra de p̄ben. que. Sexto fallit in degradato.

Absolutio. I. Folium .III.

qui et si degradet ab ordinariis. ipsum tamen restituere non potest. sed papa tamen extra de cœ. non re. ex tue. Circa tamen hoc est distinguendum. put no. panor. ibi recordando opiniores. quod aut illa depositio: seu degradatio fuit verbalis. et poterit epus dispensare. fīm no. p. cum in. c. at si clericis. s. de adulteriis. extra de iudi. Si vero degradatio fuit actualis. aut alia causa legitima. ut quod p. falsos testes faciat. et tunc potest epus restituere. et ita aprie loquitur. in. c. epus. xij. q. iij. Aut non alii talis causa: vel similis. Sed petit restitutio ex sola gratia: et tunc non potest epus dispensare. quod iste degradatus actualiter est exiit? omni privilegio clericali et relictus iudicio seculari. ut in. c. degradatio de penitentiis. li. vi. Que aut sit dia inter suspensionem. depositoem. et degradatioem. stricte sumendo vocabula. Vide. i. Suspensus. Septimo fallit si excommunicato non fuerit sacerdos. quod quis possit excommunicare. et tamen absoluere a sententia iudiciali. tamen dicitur dicere absoluere. ut ostendat se sacerdoti: quod ratione clavis ipsum absoluat. quantum ad solenem reconciliacionem ecclie. Si enim minoris excommunicationis absolutione requirit sacerdotem. dicitur. nup. multum magis requirit in maiori. Et pro hoc facit quod notat panor. in. d. c. nup. Quod excommunicatione minor non relaxat sine reconciliatione solemnem; sicut non exigat iuramentum. Pro maiori tamen evidenter notandum quod duplex est absolutione. una a peccatis. et ista solis sacerdotibus est pessa. Alia est absolutione ab excommunicatione. Et hec adhuc est duplex. una pertinens ad foris iudiciale. et hec potest committiri clericis qui non sunt presbyteri fīm. Rod. et asten. etiam fīm. H. posset a papa delegari laicos ac etiam excommunicato. quod est potius iurisdictio nisi ordinis. Alia est p. t. inens ad foris penitentiale. et quantum ad solenem reconciliacionem ecclie que fit cum p. t. in. et introductione in eccliam. ut extra dominum. et a nobis. ex. iij. Et hec pertinet ad ordinem sacerdotalem. et ideo non dicitur nec potest committi nisi presbytero. nisi forte a papa. Idem tenet panor. in. c. si. de excus. p. di. quod tempore interdicti. non est irregulare alium excommunicans vel absoluens. dum non absoluat tantum sacerdos. et cum solennitate. ut in. d. c. a. nobis.

Absolutio excommunicatorum in certis casibz ad solum papam pertinet. Num est de eo quod supererat clericum. xvij. q. iij. si quis suadet. hinc tamen casus habet multas exceptiones: quas vide. i. Absolutio secunda potest totum. Secundus est de eo quod incendit: vel frangit eccliam. vel locum religiosum. aut cimiterium quod antea denunciatur: potest absoluiri a suo epo. postea vero non nisi a papa. Et idem est de quocunq; alio incendiario. si forte excommunicetur et publicetur. extra de sen. ex. tua. t. c. p. questi. Et panor. ibi peludendo mentem glo. dicit quod aut quis incendit eccliam: aut locum religiosum. et tunc est excommunicatus ipso facto. et ante publicationem huius excommunicationis poterit absoluiri ab epo loci. sed post publicationem non nisi a papa. Aut incendit alium in loco. et tunc non est excommunicatus ipso facto: sed excommunicandus. et post publicationem absolutione refutatur.

pape. et hec publicatio potest fieri fīm archiepiscopum flo. a quocunq; iudice. intellige ecclesiastico. puta ordinario: vel alio de eius mandato. vel parochiali presbitero: vel de eius mandato. Et fīm. xvij. intelligit de denunciatione sine in generali sine in speciali. Hoc tamen dicunt. quod epus potest absoluere incendiarios a sententia sua etiam post denunciationem non tamen a sententia canonis. Idem Rod. Secundus Hoff. et Ber. et multi alii in d. c. tua. tenent quod a solo papa possit absoluiri. et hoc inuit. d. c. tua. loquuntur indeinde de incendiariis.

Quis autem dicatur effractor? Dicitur fīm. xvij. et archi. f. quod effractor ecclesie indicandus est qui dolo malo. aut per iniuriam violenter pietem fodit. aut suffudit. aut vitream fenestrarum frangit. aut serraturam. aut ostia. aut cardines. aut neces. dum tenet ostia firmata. aut ipsum tectum ecclie quod autem a latere faceret enormia in ecclia. et frangendo crucem. vel diripiendo corpus christi vel huiusmodi. vel diripiendo bona eccliarum fīm. Hof. Hoc et Jo. de lig. tales non sunt excommunicati ipso facto.

An autem legatus possit absoluere istos incendiarios post publicationem? R. pan. in. d. c. tua. fīm. pmuniter docet. plaudit quod non. et tamen legati possunt absoluere ab iniectione manuum violentia in clericum. non tamen sequitur quod possint absoluere ab ista. maxime quia in istis exorbitantibus non procedit ab uno casu ad alium. etiam non sit extensio per maiorem rationem. ut in regula. In argumentis de re. iij. li. vi.

Quis autem dicatur locus religiosus? R. de hoc est clarus in. c. ad hec. de rel. do. Vbi hic quod locus auctoritate episcopi etiam ad usum hospitalitatis deputatur est religiosus. et ad mundanos usus redire non potest. Si ergo huiusmodi hospitalia dicuntur religiosas: si sunt auctoritate episcopi edificata. multo fortius ecclie et capelle auctae episcopi vel pape ad diuinum cultum deputate dicentes religiosos. Et ibi panor. a proprio sensu dicit quod hospitalia non efficaciter religiosum. nisi fuerit edificata vel deputatum ad hospitalitatem auctoritate pontificis. Ex quo inferat fīm eum quod privata persona non potest facere locum privatum esse religiosum. et sic hospitale edificatum sine auctoritate pontificis potest redire ad humanos usus. quod intellige eo vivente quod hospitalia edificantur. nam licitum est cuicunque fīm. anno. in domo sua erigere hospitale. ar. in. c. vni cuius. de pse. di. i. secus ubi decessit iste quod hospitale ordinatur per auctoritatem de eccl. ti. f. si quis edificationem. Accedit tamen panor. in. c. inter dilectos. de dona. quod si longo tempore ibi fuerint celebrata diuina publica. et quod omnes admittentes indifferenter. et eleata campana. signum esset quod locus esset publicus. Et predicto faciunt ad multa. Et primo. an basilica: seu ecclesia nondum consecrata gaudeat privilegio immunitatis. licet diuina ministeria ibi non fuerint celebrata. glo. in. c. ecclia. d. immu. ec. dicit quod non: et mouet per rex. in principio. ibi. in qua diuina ministeria celebrantur. a contrario sensu. Ideo tenet abbas. sed Hosti. tenet contrarium. Sufficit enim fīm cum quod locus sit dedicatus deo a iij.

Absolutio. I.

suctoritate pontificis primum lapidem imponentis. cum postea non possit ad humanos vus redire. vt in dicto. c. ad hec. et ad tex. in eo qd dicit. celebantur exponit. i. celebrari possunt. Host. tamen fatetur. qd Clemens qui fuit egregius iurista sentiebat cum opinione glo. Dominus tamen cardinalis sentiebat cum opinione Host. quia cum ista materia sit favorabilis non est restringenda; sed relaxanda. Alij vo doct. vt recitat Panormi. in dicto. c. eccl. transiunt simpliciter. p. opinione Hosti. facit multum tex. non enim le fundat super celebratione. licet de ea fiat mentio in narratione. sed super deputatione. quia est deputata diuino obsequio. que ratio vindicat libi locum. licet nondum fuerit celebratum. Et hanc partem tenet Panor. adducens ultra predicta. l. omnia priuilegia. L. de episco. et cleri. vbi probatur qd omnia priuilegia concessa ecclesiis extenduntur ad hospiticia. multo ergo fortius ad ecclesiam nondum consecratam: de primo consecrandam. Sed Panor. finaliter concludit qd hodie standum esset consuetudini. vt notat Inno. in c. inter. de immu. eccl. Hec Panormi. cessante tamen consuetudine. videtur qd sequenda sit opinio Hosti. que videtur priuior.

Quid autem si eccl. sit interdicta; an gaudeat immunitate? Gof. et Vin. dicunt qd sic. Idem Mo. Idem panor.

Vtrum incendiarii vel effractores domorum sitarum infra ambitum priuilegatum ecclesiis. de quo habes. xviij. q. viij. sicut antiquis. sint ipso iure excommunicati. Rn. archi. flo. dicit super hoc consuluisse cum quibusdam iuristis. et habuisse qd tales non sunt excommunicati. licet violatores sint immunitatis ecclesiastice. et vt sacrilegi puniendi. et hoc per c. quia nonnulli. de immu. eccl. li. vi. et per c. conquesti. de sen. ex. aliqui tamen tenent. qd tales sunt excommunicati. sed primum verius. De materia hmoi incendiariorum vide aliquos pulcros casus. i. incendiarius. Tercius est quando papa aliquem nominatum excommunicat quem solus papa absolvit. extra dictum sen. ex. significavit. Circa tamē hanc excommunicatioz sunt multe opiniones. nam aliqui intelligunt. quando papa excommunicat aliquos et participantes cuz eis. Alij quando participant in crimen. ppter qd dicunt tales participantes eadem sententia inuolui. Sed iste opiniones fini Panor. ibi parum deseruient. Et ideo ponit aliam opinionem: que videtur priuior. quam sequit Mo. et Gof. l. qd loquitur de participantibus excommunicato etiam non in crimen. h ad hoc vt quis incurrit hanc excommunicacionem ex hoc participio. requirunt quinque que enumerant in tex. Primo qd isti participants sunt clerici. Secundo qd scienter participant. Tercio qd sponte. Quarto qd excommunicato a papa. Quinto qd in diuinis officijs participant. nam cum hec decretalis contineat nonam excommunicationis speciem. debet intelligi. prie. pte. iacet. interuenientibus omnibus. de quibz in tex.

Et Hosti. et Gof. debent qd hinc rigorem inducit magnitudo vocis sine indicis et excellentia eorum in quibus communicat. l. diuinor. officijs. Et hoc intelligendum de diuinis officijs omnibus scilicet tam de his que intra eccl. dicuntur et extra. Et quod dicit sponte. non intelligas ex illa conditione sed absoluta; tñ. qd met' causa. sacris.

Quid igitur si quis participat in diuinis officijs excommunicato a canonibz papalibus. num quid eandem sententiam incurrit? Mo. et Gof. putant qd non. qd iniurias agitur cum lege et cum ministro legis. I. celsus. ff. de arbi. Et in hac excommunicatione confessores et alij bene aduentant. quia quotidiana.

Quartus de eo qui falsat lras papales. Et p. intelligentia huins excommunicationis facta est triplex differentia. l. inter fallentes. vtentes et retinentes hmoi lras. Circa fallentes dicit. pte habet in c. ad fallarior. z. de cri. fal. qd qui perse vel per alios falsant. excommunicati sunt cum suis fautoribus. et clericis officijs et beneficijs suar. pte. et degradati traduntur iudici seculari. vtentes vo huiusmodi literis fallis. fini Panor. in d. c. ad fallariorum. si sunt clerici debent priuari beneficij. si vo sunt laici: sunt ipso facto excommunicati. qd quis Hmoi. teneat ipsos clericos etiam esse excommunicatos ipso facto. qd non placet Panor. cum dicit. aperte distinguat inter clericos et laicos. et in penis est fienda initio interpretatio. vt in regula. in penis. nec debent duplice pena conteri. Circa tercios. l. circa habentes et non resignantes. ne clara cerant Panor. vbi supra. dicit qd si eis non vntur nullam excommunicationem incurrit. nisi sit lata per iudicem cum termino. xx. dierum. pte est. pte. casus in c. dura. in si. eo. ti. Capl'm autem ad fallariorum loquitur quando quis scienter vniatur literis fallis. quia tunc est ipso facto excommunicatus. limita ut prius nec tunc expectat lapsus. xx. diez.

An autem ista excommunicatio sit papalis. Archi. flo. dicit qd communiter dicunt qd fallentes litteras papales. per se vel per alium sunt excommunicati excommunicatione papali. qd d. c. dura. in si. tamen vt dicit Panor. illud. c. dura. non loquitur de fallente nec vtente sed de habete. tamen quicquid sit ista excommunicatio hodie est papalis qd ad fallentes per pcessum curie. quo vo ad vtentes. exquo tex. in c. ad fallariorum sibi non reservat absolutionem erit epalis. quo vo ad habetes et. si secuta est finia p iudicem. cu termino. xx. diez. et. no poterunt absolvi. nū in articulo mortis. et sic loquitur. d. c. dura. in si.

Sunt alijs casus papales preter predictos. In sexto habentur d. o. Primus est de infectoribus cardinalium: qui incurrint multas et graues penas. vt in c. felicis. de pe. Et inter alias penas est. qd eorum bona sunt confiscata ipso iure: et perpetuo infames. Et archi. ibi dicit qd estum ad infamiam et bonorum confisctionem effectualem. et

Absolutio. I. Folium .III.

penam corporalem infligendam. necessaria est saltem sententia generalis. ut scilicet pronuntietur eum criminolum esse crimine lese maiestatis. alioquin dominium bonorum suorum ipso iure; vel ipso facio etiam prius amittat: a die commissi criminis. non tamen ei auferuntur. nec fieri executio ablatiōis bonorum vel alteri? pene. nisi post finia saltem generalem. Nec archi. idem dic in criminis lese maiestatis diuine. scilicet in criminis hereticis. propter quod bona hereticorum sunt ipso iure confiscata. ut in c. cum scdm. de here. li. vi. iuncta gloriam. tamen executio vel bonorum occupatio non potest fieri per dominos temporales. nisi sententia super eodem crimen per indicem ecclesiasticum fuerit promulgata. ut in dicto. c. cu scdm. Et si hoc in criminis lese maiestatis diuine. multo magis dicta sententia generalis requiretur in criminis lese maiestatis humanae. et in alijs inferioribus delictis. Sunt enim communiter in ciuitatibus ytalie decreta principum. quod omittentis homicidium publice vel occulte. bona sint ipso iure confiscata. de quo sepius fui interrogatus. an talis cum bona conscientia possit retinere bona sua. presertim quando homicidium est occultum. Et per predicta patet quod sic donec sequatur sententia saltem generalis. Idem tenet dir. li. iii. ti. ix. vbi querit a quo tempore ista bona damnatorum. propter heretici vel huiusmodi pertineant ad fiscum. et dicit quod a die commissi criminis. L. de here. l. iiiij. ff. de dona. donationes. §. perfecte. extra de here. c. statutum. §. i. li. vi. Et ideo donatio sive alienatio facta per hereticum ante damnationem non tenet. neque emancipatio filiorum. quia a ipsius quod hereticus est. filii descendunt esse in potestate patris. licet tunc non appareat eum esse hereticum. extra de here. quicunque. §. ii. li. vi. et ex quo consecuta est condemnatio effectus huic damnationis trahitur ad diem commissi criminis et alienatio est ei interdicta. L. ad. l. iiii. maie. quisquis. §. emancipatio. Et si hereticus alienavit. fiscus vel inquisitores non tenetur restituere precium emptor: quia effectus damnationis retrotrahitur. et sicut facta damnatione non possunt bona alienare: sic non possunt ante damnationem a die commissi criminis. ar. L. de do. inter virum et uxori. donations. Et predicta vera. nisi precium vel aliquid loco precij inneniat in bonis heretici. ar. ff. so. ma. i. si cum dotem. §. ultimo. z. l. se. Et intelligas quod non solum reuocabit rem non restituto pto emptor qui emit ab heretico. verum etiam nec ei qui emit quantumcumque per plures manus transierit. quia non habuit ins. vendendi. hec Jo. mo. Archi. et Jo. an. in. c. cum fm. de here. lib. vi. Idem dir. Excepto tamen casum capituli. ii. de prescripc. li. vi. vbi habet quod si post mortem hereticorum qui dum viuerent catholici putabant bona ipsorum a catholicis eorum filiis vel nepotibus aut extraneis quibuscumque spacio. xl. annorum fuerint et bona fide possessa. non esse amplius super huius bonis molestados etiam a romana ecclesia in hoc casu. quod illi quorum bona fuerunt nūc detegantur.

heretici extitisse. Et nota predicta: quia valde singularia. et faciunt ad multa et ad statuta: que dicuntur quod tale quid fecerit incidat in talē penam ipso facto. et ad constitutiones ordinis. in quibus plures dicuntur quod prelati: vel fratres faciunt hoc vel hoc sint priuati ipso facto suis officijs: et bmo. Expedite enim quod declaretur per iudicem: antequam fiat executio. Nonor. tamen in c. nihil de elec. dicit predicta vera quando quis fuit priuatus ipso facto prelatura: ut quia incidit in heresim: sic tamen quod ista priuatio sit occulta. nam tunc valent omnia gesta per eum. Idem quando dubitatur de priuatione. nam ex quo tolerabatur in officio: debent renovere omnia acta interim gesta. ut in c. nōne. viii. q. iiii. sed si suspensio vel priuatio esset notoria. vel inhibitus superioris precessisset. tunc non teneret gesta. ut in c. veritatis. de do. et contu. vide d. hoc i. Confessio tercio in fi. Et predicta facit quod si tabellio per sententiam legis est priuat tabellionatus. et non sit declaratum per sententiam hominis. sed valebunt ipsi instrumenta. donec declaret. ita notat glo. in. §. pe. in aut. de tabel.

Quid ergo nocet priuari dominio bonorum post quod ante sententiam: saltem generalem non auferuntur sibi: R. archi. in dicto. c. felicis. dicit quod propter fructus mediis temporis qui fisico debent restituiri: et ita notatur per glo. in autem. de incis. nup. S. i.

Quero quid de dote uxoris heretici. nunquid debeat confiscari: R. Directoria. ubi supra quod non nisi scienter contraxerit cum tali. extra de here. decreuit. li. vi. quia tunc contrahere non debet. xxvij. q. i. care. et c. non oportet. licet teneat matrimonium. unde cum talis uxoris fecerit scienter contractum qui non sumpsit initium ab origine equivalentis: dignum est ut puniatur quia initium ipsius contractus est impicendum. de elec. dudum. cl. p. mo. et per hoc videtur heretico fauere. sed quando ignoranter contraxit. non fuit in culpa. ideo puniri non debet. de de. ex. apostolice. fm. Jo. mo. et archi.

Querit Jo. an. in. c. ff. de usu. libro. vi. de nobili. q. Quid si quis damnetur. et postea in testamento vel codicillo aliqua reliquit pro anima sua ad pias causas. et postea die tercia decapitatus. an predicta legata debeantur: et hanc. q. disputavit Jo. de montemer. et pro affirmativa parte allegauit fauores et privilegia talium legatorum. que patent de testa. cum eis. et c. relatum. et alle-gauit multa iura ciuilia. Sed pro parte negativa arguitur. quia lata sententia perueniunt bona ad agnatas et fiscum. L. de bo. dam. autem. bona. ergo dispositio de illis facta est ab illo qui non potuit. et sic pro non dato habet.

Secundus est de illis. qui occasione sententie excommunicationis late: suspensionis. vel infideli dant licentiam quando illos tecum. ut in c. qcunq. §. sen. ex. Pro declaratoe h. excommunicato sciendu quod bee excommunicatio h. sex casus. Nam est qcunq. per quod in reges: principes, barones, nobiles. h. viii.

Solutio.

nos. vel quoslibet ministros eorum; aut quoscunq; alios excommunicatos suspensionis. sine interdicti sententia fuerit promulgata. licentiaz alicui de derint occidendi. capiendiseu als in psonis aut bonis suis. vel suoz grauandi eos qui tales sententi as. ptnlerunt. et hic est primus. Sequit. seu quoniam sunt occasione plate. et hic est secundus. Sequit. vel easdem sententias obseruantes. et est tertius. Sequit. seu taliter excommunicatis comunicare nolentes. nisi licentiam ipsaz re integra reuocauerint; vel si ad bonoz captione occasione ipsius sententie sit pcessum. nisi bona ipsa fuerint. i. viii. di erum spacio restituuta; aut satisfactio p ipsis impensis: eopis sententiam excommunicationis incurvant. et est quartus. Sequit. eadem quoz sententia sunt innovati omnes q ausi fuerint pdicta sententia data vii. et est quintus. Sequit. vel aliquid pmissor ad que pmitienda dari licentiaz ptribuimus als pmittere suo motu. et est sextus. Sequit. q autem in eadem sua pmanserint duoz mensibus spacio. extic ab ea no possint nisi p sedem applicaz absolutionis beneficium obtinere. hec ibi. Glo. in ver. quicunq; dicit etiam epi. Iacob. de seu ex qua periculorum. li. vi. qz no loquit in sententiis excommunicationis. Glo. in ver. suoz. dicit. s. plan guineoz vel familiarium. Et sic nota casum in q peuriens et mandans pceptu laicum. est excommunicat. Glo. in ver. grauaci. dicit. puta. ne qz emat ab eis. vel eis vendat. vel his simila. Glo. in ver. re integra. dicit qz hoc habet locum in iniuria psonali. i. anteq ad occidendum. vel capiendum vel als grauandum easdem psonas in aliquo fuerit pcessum. vnde videt qz si re integra fiat reuocatio talis licentie vel mandati. qd fortius est. locum no habet dicta pstitution. Si autem ad aliquem acrim sit pcessum p eum cui licentia est pcessa. statim licentiaz dantes sunt ligati. hoc totum intelligi in iniuria psonali. Et ideo no obstat qz. i. dicit ibi. nisi bona ipsa et c. quia grauioz est offensa psonae qz rerum. de qua offensa loquit litera primo. quo casus ipso facto statim legal. Ira autem sequens loquitur in offensione rerum. ad quaz restitutione terminus viii. diez prefigit. Et sic nota ex pdictis qz no solum sunt excoitati dantes lniqz h etiaz ea ventes immo plus si moru. pro hoc facerent pter omnem licentiam vel mandatum. nisi re integra et c.

Citem quicunque corpus aliquius defuncti incideret vel decoqueret, pro ossibus transferendis, hoc habes in quadam extrauaganti. Bonifacij. viii, que incipit. Detestande. Et hoc intellige si talis moratur ubi viget cultus diuinus. al's secus si moreretur in terris infidelium. ut patet in di. extrauaganti. nec etiā debet extendi ad alias calus. ut patet ibi. Et ideo si quis non cā trasferendi ad alias partes: h̄c odio vel vindicta quis exenfaret. decoqueret. et huiusmodi. ac etiam comedetur de carnis defuncti ut faciunt aliquando partiales. non esset excommunicatus. quia ista constitutio est penalit̄. et ideo nō extendenda ultra terminos propios.

CIn clemen. sunt quinque. Primus est si inquisi-
tores hereticorum. odio. grā. vel amore vel lucro. co-
tra iusticiam et conscientiam omiserit p̄tra quempi-
am pcedere. vel ipsam heresim alicui imponeret
aut imponerent q̄ impedit officium suū. de be-
reticis multoz.

DQuero; quid si in q[ui]tores omittunt timore; vel
q[ui]pter evitandum scandalum? R[espon]s[u]o. glo. q[ui] non est
locus huic pene.

Duero: quia hic dicit q̄ non possunt absolu preterē a romano pontifice. quid intelligit noīe romanū pontificis? Soluit Lap. q̄ intelligit de p̄sona: nō de dignitate. de hoc per Archidia. in c. si gratiose. de rescript. li. vi. poterint ergo absolu papa vienente eo. vel ab alio cui p̄misserit. et non a collegio cardinalium sede vacante. de electio. vbi. S. iudicem quoq. li. vi. et cle. ne romani. co. ti. licet se cūs in alio collegio. de ma. et obedi. c. vno. lib. vi. hec zab.

Quero; quid si hereticus sit omnino occultus;
an sit excommunicatus? R. Pe. de palu. in. iiiij. di-
cit q. p. solo actu interior quo ramen solo homo
est perfectus hereticus incurrit excommunicatioe.
Sed si aliquo actu exterior manifessat delictum su-
um quantumque occulitum; tunc incurrit. Idem vi-
de tenere Tho. Sed glo. singularis p. minister ap-
probata. in. d. cle. multoz. In v. eopiso incurrit
dicit. hic patz apte. q. p. stitutio ecclie militantis li-
gat crimen omnino occultum ad penam suspen-
sionis et excommunicatioe. et inducit ad hoc multa
iura; et subdit ex his videt indubitatuz. qd archi.
p. dubio et disputationi relinquuntur an hereticus
omnino occulus sit excommunicatus. Jo. tenet q.
sic. xxiiij. q. j. in summa. hoc placet etia Hof. et Ray.
in summa. Et erit inde inducitur multa iura que videt
facere hominem dist. xxiiij. erubescant impij. Tandem
glo. peludit sic. de plano fateamur. q. p. stitutio mi-
litantis ecclie ligat cuncto occulta. non tñ noiam
de illis indicat tribunal ecclie. immo ipsa ecclia a me-
tum p. hominem indicat hominem noiam. et in-
cumentum est collectio fidelium. ligatos sic occulitos bz
p. solutis. d. sen. ex. a nobis el. ij. s. sic loquunt homini
hanc op. etiam tenet panoz. tar. s. videt adherere
hunc op. dimissa opinione Pe.

Querorum eo q̄ dīc̄ tex̄ de imp̄c̄tib̄ in q̄s itōz
qd̄ si aliq̄s offendat aliquē de familiā in q̄s itōz v̄l̄
ep̄i q̄ ib̄ erat ad capiendū hereticū. Sol. math. q̄
si offendit nō aio imp̄ediō officiū vel iunandi
hereticū. h̄ p̄ter inimicic̄as q̄s b̄z c̄ eo. v̄l̄ ob
aliam cām. nō p̄t dici q̄ imp̄ediat officiū. poterit tā
ð eum p̄cedi tanq̄ ð turbatoē officiū fm̄ ea q̄ no.
Inno. l.c. i. d̄ offi. del. hec zab. Mota tñ q̄ ep̄i et su-
piores plati nō s̄c̄ excoicati. si obtēnu comodi om̄i-
tāt. p̄cedē ð hereticū. aut grā tc̄. h̄ sunt luspeis p̄ tri-
enniuz. Inq̄sidores aut̄ inferios dignitatis sunt
ercoicuuius.

Secundus. est de religiosis quod absque; licetia spali
ppn*g* sacerdotis scelentia matrimonia. aut mi-
nistrarent sacramenta eucharistie vel extreme u-
t^e rionis, de propril. religiosi.

Additio **Q**uod tu tra h^o distinxuit qd si aliqd prip^t cennat ope facta ex vla facta n*u* tali dicitur l*ad*
et hoc f*actu* faciat ligat et q*o* ad enim licet em*a* n*u* iudicat ex q*o* dicitur Et ita loquitur s*i* cor iura v*g* gl. alt.
Scribi ubi cogitatio cordis nihil adiungit op*is* q*z* solu*de* hi v*l*to*r*. si vero aliqd ostendat & signo s*f* v*l* fr*is* & h*g*
se sit ligata q*l*o*q* v*l*to*r*) Et tunc em*a* q*o* n*o* ligat d*omi*n*o* o*st*ra. & hi n*u* ligat ea q*o* solu*de* v*l*to*r* i*co*rd*e*
si aliqd o*p* adiuncto f*actu* l*om*iss*o* Et q*o* sui d*omi*n*o* allat h*ost*. Et mul*tu*s de sen. ex v*l* glo. r*u* q*o* de sen. ex
h*v*l. & p*o* d*o* p*o* s*z* his n*o* obstatib*z* dico alia opin*io*n*o* co*tr*ived*o*. & dico q*o* deu*z* dicitur q*o* qu*o* mit*at* v*l*co*rd*ar*e*
dicit n*u*ll*o* i*ne* p*bat*. & dico q*o* deu*z* glo. & doct*o*. loquitur de o*ct*ro*to* ta p*iu* q*o* & m*o* Q*u*d*z* p*z* d*o* o*co*lo*q*
denotat q*o* n*u*ll*o* n*o* ali*q* i*nd*uc*o* n*o* s*ig* n*o* n*o* mut*at* p*o* appar*o* ale*z* n*o* est o*mo* o*ct*ro*to* n*o* est n*u*ll*o* q*o* co*rg*
tar*o* cord*e* aliqd addat & o*p*pe v*l* u*r* ad id ali*q* allegat de h*ost* & glo. & d*o* r*u* n*o* q*o* loquendo de eo q*o* r*ata* q*o*
buit b*le*c*ar*o*z* dec*in* sol*u* i*co*rd*e* & n*o* e*x*co*rc*ato*z* q*o* ad enim*z* Dico q*o* q*o* dict*o* fact*o* n*o*na opin*io*n*o*. It*ei*
glo de met*o* h*ost*ri. q*o* t*h*is q*o* ad deu*z* e*x*co*rc*ato*z* n*o* hi q*o* ad enim*z* militati*o* q*o* n*o* iudicat de o*ct*ro*to*. allat d*o* h*o*
& sicut nob*z* de v*l*. & t*o* a nob*z* de sen. ex. q*o* d*o* Et no*z* illa v*l*ba. q*o* ad deu*z* e*x*co*rc*ato*z* Em*o* qu*o* v*l*co*rd* o*mo*
o*ct*ro*to*. & hi n*o* hi sol*u* deu*z* v*l*to*r* s*z* esse enim*z* ff*ab*or*o* hi & enim*z* militati*o* talo*z* h*ost* v*l*to*r* o*ct*ro*to* & de*z* ill*o*
iudicat Et sic deu*z* q*o* & glo. opt*o* cor*re*dat en*glo*. & d*o* r*u* & d*o* glo. p*mo*. & d*o* & q*o* deu*z* dicitur q*o* opin*io*n*o*
de*z* glo. n*o* val*o* q*o* de*z* v*l*to*r* & q*o* ad s*z* t*h*is & ligata & t*o* p*o* d*ep*en*o* enim*z* militati*o* en*glo*. v*l*to*r*. p*o*. & s*z* q*o* im*o*. i*de* g*ab*.

Absolutio. I. Folium .V.

In primo quero: quid dicatur solennizare matrimonia? Rū. zab. fm. zēzi. q. in v. solennizare p̄p̄bendit omnis solēnitatis que obſnat iuxta ritum regionis. de spō. c. j. siue fiat benedictio solēnis siue dicat sp̄alis missa p̄ p̄bentibz.

In secundo quero: an habeat locum in religioso prefecto ecclesi parochiali. quo ad non suos parochianos. glo. remittit se ad no. d. deci. cle. j. vbi dicit q. sic. qd etiā tenet Pau.

In tertio quero: an habeat locum hec cle. in quibuscumq; religiosis? Zab. fm. Land. soluit q. sic. dūmodo sit religionis approbat. Idem lap. als non. quia cum ista constitutio sit penalis est. stricte intelligenda.

In quarto quero: qd in nonicio religioso. Lap. te net q. sit excoicat. ar. d. sen. ex. religioso. li. vij. naz tpe nouiciat? gaudet p̄ulegio canonis. siq; sua- dente zc. Et lic d̄ sentire onus.

In quinto quero: qd si religiosus ministrat eu- charistiam religioso alterius religionis. aut sine li- centia zc. an sit excommunicatus? dico q. nō. quia tec. facit mentem de laicis z clericis. Appellatōe autem clericorum in materia odiosa z stricta: vt in casu nro. non veniunt religiosi. vt notat panor. in Rubrica de vi. z ho. cle. vbi fortius dicit. In stricta significatio seu materia odiosa. appellatione clericorum non p̄bendi ep̄os. vt in. c. quia periculose. de sen. ex. li. vij. Et idem dicit in alijs de- reis existentibz in dignitate. vt in canonice ecclie sizar cathegrialium: ratio qd in eis est qualitas sup̄ alios: que nō repertur in simplicibz. vide ad hoc ter. qui facit ad multa in. c. statutum. de elec. li. vij. Jo. an. etiā dicit q. appellatōe ecclie parochialium. non veniunt ecclie parochiales collegiate in materia stricta. quia habent qualitatē collegii sup̄ curam. Idem est dicendum. q. appellatione monachor. fm. Panor. in. c. fi. de sy. nō venit abbas. licet abbas sit monachus. quia abbas habet qualitatem supra alios monachos. Idem in recto- re scholari. z facit hoc dictum generaliter ad statutum qd punit scholarem deferentem' arma vel aliud facientem. vt nō comprehendat eius re- etorem. licet sit scholaris. Secundus in materia fau- rabilis. z hec nota. quia faciunt ad multa. De hoc vi- cle. j. clerens pmo.

In sexto quero: an hoc verbum religiosi. p̄p̄ben- dat moniales. Land. dicit q. non. quia ea de quibus hic aceruit virile officium. Et sic hec cle. maxime cum sit penalis non debet ad mulieres exten- di. zen. etiam dicit q. hec p̄stitutio locum habet in feminis. cum in eis videat similis vel par ratio: nam z ipse plus peccant in his qd masculi. quia se immiscent nō conuenientibus suo sexui. tum etiam quia masculinum a lege platum etiam in penali- bus. femininum comprehendit. xvij. q. iiiij. si quis suadent. Primum tenet Pe. de anch. Idem dicitur in laicis hec sacramenta ministrantibus: qd non sunt excommunicati. quia tales nō dicun- tur ministrare: sed abuti. de p̄uetu. quanto. Idem infert. q. religiosi conuersi ministrantes sacra. for-

te non incident in hanc penaz. ex quo nō habent ordinem. Sed fin zab. opinio zen. tam in monia- libz: q. conuerlis. videtur vero. quia negari non potest. quin dicti pueri dicantur religiosi. nec ob- verbum. ministrare. in litera. quia etiam religiosi de quibus hic habentes ordinem exhibentes hu- iusmodi sacramenta sine licentia zc. dicuntur ab- uti. quia faciunt contra p̄hibitionem summi po- tificis. z illud verbum ministrare. accipit fm. co- munem vsum loquendi. s. p̄ exhibere. vel dare. quia al's delubro eēt hec cle. si solum comprehen- deret sacerdotes vel dyacones religiosos. quibus dumtaxat pceditur administrare posse sacramen- tum eucharistie. Et facilis intentio frustrat legislatoris. q. p̄ moniales z religiosos subdyaconos z inferioris gradus possent administrari hīmōi sa- cramenta.

In septimo quero: an locū habeat hec cle. in om- nibus religiosis. tam exemptis qd non exemptis. Pe. de stagno. vt dicit zab. refert quendam cardinalem tenuisse q. solum in exemptis locum habz ar. sumpto a Rubrica. que loquitur de privilegia. Rubrica autem facit ius. vt supra in. p̄hemio Greg. Ipse autem Pe. tenet contrarium. quia h loquitur generaliter de omnibus religiosis. ar. xix. distin. li romanorum. qd est tutius z in dubio tenendum. Nec ob. ratio sumpta a Rubrica. qd fm glo. in auren. de incel. nup. plerunq; generali- or est textus q. Rubrica. z econuerso. vide ibi ex- empla.

In octavo quero: an credet religiosus parochia- no. si dicat se habere licentiam a p̄rio sacerdote? Rū. glo. q. sic. quia nemo presumitur esse imme- mor. prie salutis. i. q. vii. sanctius. cōco. Land. Pau. z Ste. Et nota fm gl. in. c. significasti. el. ii. de bōni. q. cum queritur de anime periculo. z de alicuius conscientia: creditur eius iuramento. nō solum in foro penitentiali. veritatem fm zab. in foro judiciali. quando aliter p̄bari non potest de eius conscientia. de testi. prelentium. vbi de hoc in glo.

In nono quero: qd de scholaribz mercenariis z buismodi? Rū. glo. q. sufficit licentia p̄bteroz. in quorum parochiis habitant. nisi accesserint causa recreationis. vel ob eliam eāz tempalē statim reuersuri ad. p̄iam parochiam. quia tunc secus.

In decimo quero. an sufficiat licentia parochia- lis qui nondum est p̄bter? Rū. glo. q. sic si est leme etatis. vt infra annum posuit ordinari sacerdos.

In undecimo quero: an sufficiat licentia vicarii qui gerit curam ordinariam parochie illius ecclie. z est ab ep̄o constitutus? Rū. glo. q. sic. Ex q. infertur. q. si non habet curam ordinariam: sed est sibi cura ecclie paruo tempore commissa. q. non potest dare hanc licentiam. nisi in speciali hoc sit sibi commissum. z ob hoc vidi magnus scandalū semel suscitari in qdam prūncia.

Absolutio.

Duodecimo quero an sufficiat licentia dioceſa-
ni: Rū. glo. q̄ sic. quia ep̄us est parochialis ordi-
nariuſ omnium ſubiectorum ſue dioceſis. de do-
na. aplice. et ep̄icopuſ eſt prieſbyter. xvi. dſl. olim.
et hoc teneas. in o Pau. videtur velle ſimpliſter.
q̄ ep̄icopuſ et archipreſbyter cuiuateniſ hanc li-
centiam dare poſſunt. et dicit non absurdum eſſe.
quia cura eiusdem parochie compenit pluriſbus
in ſolidum. Pro hoc quod notat Ilo. de peni. et
remiſ. omnis. ubi dicit q̄ papa. ep̄icopuſ et eius
vicariuſ ſunt immediate laſerdores. Et per pre-
dicta dicit q̄ ſicut ſufficiat licentia ep̄icopuſ. ita fm
Ste. et eius vicarij ſpiritualiſ vel delegati. ſeu pe-
nitentiarij. quod nota. hic autem militant. maxi-
me cum adſit conſuetudo generaliſ p̄ uniuersum
orbi. ut petatur dicta licentia: tam ab ep̄icopoſ
q̄ ab eius vicario. quam papa ſit et tolerat. ut eni-
am volunt tenentes op̄i. Nam.

Terciodecimo. quero: quid si parochianuſ di-
cat do tibi licentiam. ut a quoque religioſo acci-
piat et. an requirat ſpecialiſ ſpecificatio q̄ poſſis
recipere a tali fratre minore vel predicatorie. Item
quid si parochianuſ dicat religioſo: do tibi licen-
tiam: ut des eucharistiā. et extrema vncione
mei ſubdit. an requiratur ſpecialiſ ſpecificatio
parochianoruſ. quibus hec ſunt pribenda. Rū.
glo. q̄ non ex quo de ſacro fit ſpecificatio. et hoc te-
neas.

Quartodecimo quero: quid ſi p̄ religioſos ad-
miniſtreſ ſacramentum eucharistiā in mortuorū ar-
ticulo. an ſit loc⁹ huic pene. Pau. dicit q̄ ſic. Idez
lap. contrarium tenet dir. lib. i. quia ſi abſoluere
potheſt in tali neceſſitate in illo verbo. q̄ per peni-
tentiam mortuorū non negamus. viaticum et
quod vere penitentib⁹ exhibet. intellige voluſ. ut
nec iſum decedentib⁹ deneget. extra de pe.
et re. q̄ in te. Et eſt ratio quia facit hoc ex iuriſ p-
miſſione. xxvij. q. vi. prieſbyteri. et bene et utiliter ge-
rit officium alterius. ar. ix. q. iiij. Lugdunensis. et
hoc credit ar. verum. Quis quidam dicat q̄ tñ
de p̄p̄is parochianis intelligitur. quia alienos
abſoluere non poſſunt. ut extra de pe. et re. omnis
Sed dic q̄ neceſſitas non habet legem. extra de re.
iu. quod nouiſt. Inno. et Ilo. hoc tenent in di. c.
omniſ. Nec ob. ut credo. cle. i. de paule. que phi-
bet religioſis ne miniftrant eucharistiā ſacramen-
tum. vel abſoluant a ſententiā excommunicatio-
ne: nli in caſib⁹ exp̄ſis a iure. quia hoc in ſu-
redit ut ſupra dictum eſt. non tamen liceret ut cre-
do extrema vncione eis dare in tali neceſſi-
te. quia hoc nullo iure exprimitur. ſed de abſolutio-
ne et p̄muniōne tñ. hec dir. et eſt notabile dictum
ſuicitum auctoritatib⁹ tantoꝝ et famosoꝝ doc. alia
tñ op̄i. eſt tutioꝝ. et id practicanda.

Quintodecimo. quero: quid ſi religioſus igno-
rantiſ peniſ de qua hic. et alii homo ſancte vite mi-
niftrant eucharistiā ſine licentia prieſbyteri pa-
rochialiſ. An incidat in hanc penam? Lar. dicit
ſe conſuluisse q̄ non. per hanc literam in verbo.
preiumpſerit. quod notat dolum et temeritatem

miniftrantib⁹. Item licet ignorantia iuriſ regula-
riter non eruerit. tamen quando ex probabilitib⁹
coniecturis perpenditur q̄ quis ignorauerit ex-
cusat: fm nota. de conſtit. c. ij. in. vi. Item ſic
miles armate militie excusaſ ab ignorantia iuriſ. L. S
ii. et fac. igno. l. f. ita et huic poſſumus excuſare. p-
cipue in foro penitentiali. in quo credēdū eſt aſſe-
rentiſ ſe ignorasse. ſed in foro iudiciali idem etiam
puto. quando ex probabilitib⁹ coniecturis liqueſ
q̄ non fecit preſumptuoue. immo aliqua proba-
bili ratione ducit. quia tamen forte aliqui con-
tradicte in hoc dicenteſ. q̄ eo ipſo eſt preſum-
ptio ſi ipſum q̄ fecit ſi hanc cle. tutius eſt ut pera-
tur abſolutio.

Sextodecimo. quero: an ſuſcipienteſ p̄ tra hāc
cle. ſacramentum eucharistiā ſint excommunicate
tanq̄ p̄cipanteſ in criminē. Hic q̄ non. nam il-
lud de p̄cipitatione: locū h̄z q̄n p̄cipiat poſt actū
damnatum: nō in ipſo actū.

De ciuo lepto. quero in eo quod dicit q̄ or-
dinarij debent iſtos excommunicatoſ publicare
poſtq̄ eis conſtitetur de excommunicatione: qua-
liter de hoc conſtituit. Soluit Land. q̄ vocati p-
tibus et declaratione ſuper hoc ſacra. habita ſum-
maria informatione. ar. de ap. pſuſuit. et fm Ilo.
ſuia. et citatio ſunt de neceſſitate.

Mota vlti. ex dictis glo. q̄ ſi parochianuſ con-
ſtitutur ſe diuſſe religioſo q̄ habebar licentia in pa-
rochialiſ prieſbyteri. non erit p̄cedendū ſi religio-
ſum ad penam de qua hic. quia nō dicit miniftrar
ſe ſacramētū in p̄emptum parochialiſ ſacerdo-
tiſ. cum hec cle. ſolum recipiat p̄emptum. ut di-
ctum eſt ſ. q. xv.

Item excommunicate ſunt religioſi qui excom-
municatoſ a canone abſoluunt in caſib⁹ non co-
cessis. Et fm zab. ibi in v. a canone. dicit. i. a quo
cunq; canone a papa promulgato. et ideo ſi religio-
ſuſ ſcienter abſoluueret ab excommunicatione la-
ta per extrauaganteſ pape incurrit etiam ex-
communicationem. Item fm zen. abſoluteſ excom-
municatoſ per ſtatuta legatoſ ſunt excom-
municati. qđ non credo verum: ergo iſta conſi-
tuſio eſt penalis. non debet extendiſ. Et item exco-
municati ſunt religioſi ſi abſoluuerent a ſententiā
per ſtatuta p̄uincialia. ſeu synodalia. p̄mulgaſ. Et glo. in ver. ſententiā. dicit puto q̄ omniſ ſen-
tentia inclinat excommunicatoſ. suspensioniſ. vt
interdicti cui ſuicitaria fuerit abſoluſ. Et hoc
etiam tener panoz. in di. cle. q̄ addit q̄ appellatō
ſuic facta mentione de abſolutio. venit ſententia
excommunicationi. suspensioniſ et interdicti etiā
in diſpoſiōne penali. Iz ḡ noī ſuic ſimpliſter. plate
intelligat de diſſinuita. ſeuenſ cum ſit mentio de
abſolutio. ut hic. Et intellige q̄ ſuicitaria eſt ab-
ſoluſ. Idez dicit glo. q̄ hec excommunicatione nō
obtinet. ſi religioſus abſoluueret a ſuicitia iudiſis. etiā
ſi eſſet laſa a papa. Idem ſi religioſus abſoluueret a
peccato. p̄ter quod quis incurrit excommunicationem
diuino modo nō abſoluat ab excommunicatione
neceſſa ſt.

Absolutio. I. Folium .VI.

Dotrum absoluens ab excommunicatione minor contraria et participatione cum excommunicato maior excommunicatione incurrat hanc excommunicationem: Rū. Land. prout recitat Zab. intelligit de excommunicatōne maiori non minori per c. si quem, de senten. ex. Idem lap. licet quidam teneant etiam de minor. hac ratione, q̄ lex penalē p̄hibens absolutionem ab excommunicatōne includit etiam absolutionem minores excommunicationis, p̄ hoc glo. in cle. prealle. religiosi. super ver. a canone. Item alia ratione, quia vbi cunq̄ sit mentio excommunicatōis, et materia in q̄ p̄fertur est p̄positionabilis etiam minor excommunicationis; intelligit de vtrac. vt notat glo. pe. super verbo excommunicationis in c. presidentes. de here. li. vi. Tene primam opinionem, q̄ p̄minis est. Et argumenta facta non concludunt p̄ di. c. si quem. Item excommunicatus est religiosus. si absolveret a culpa et pena copulatine, non ergo si absolveret a culpa vel a pena fm glo. in v. quemcunq̄ esset excommunicatus etiam si absolveret religiosum. vel sociū. n̄b̄l̄ em̄ excipit qui dicit quēcunq̄ de ma. et ob. solite.

Tercius est de insecutorib⁹ ep̄oz, percutiens ep̄m. capiens. banniens. vel mandans. vel ratiſcans. soci⁹. consiliari⁹. fautor. et defensator. sunt excommunicati. vt in cle. i. de pe. Limitas autem que premissa. vel eoz aliquid in ep̄m suum cōmiserit. interdicto donec satisfecerit subiaceat. Potestas vo consiliari⁹. banniri. scabini. aduocati. consules rectores et officiales ipsius quēcunq̄ nomine censentur. in premissis culpabilis existentes. similiter excommunicationis sententie. a qua: vt premittitur: non valeant absolutionis obtinere beneficium subiecti. hec ibi.

Quid si quis peccat electum in ep̄m nōdum consecratum. qui pontifex. i. ep̄s. p̄rie non est. an incurrit has penas? Glo. dicit q̄ nō. Illum tñ q̄ renūciant loco: nō ordini: videt includere.

Quis aut̄ dicat socius. p̄siliari⁹. fauorem dantis et defensator. dic fm glo. hic stricte sumi socium p̄ agente qui aliqd coopat ad actum peccacionis. captionis. vel banni. et licet in delinq̄uendo sint q̄fīc̄ plures soci⁹. quorū nullus est p̄ncipalior. tales includunt sub agentib⁹. de quib⁹ p̄misit. q̄nq̄ tamē unus est p̄ncipalis. alter coopans. et sic sumit h̄ socius. qd p̄z. q̄ de faciente p̄misiterat.

L circa p̄siliarium dic q̄ hic accipit fraudulentum p̄silium non nūdum. quod n̄b̄l̄ addicit ad peccandum. p̄silium antem prestat. suadendo. rogado. impellendo. instruendo. Utilitatem inde securitatem ostendendo. vt notat Inno. in c. ad audentiam. de homi. De nūdo vo p̄silio hic non p̄uidet. L circa fauorem dantem. scendunt q̄ est fauor: simplex qui n̄b̄l̄ addicit ad peccandum. et de tali non uidet hic intelligendum. quia l̄fa hic dicit. In his. l. p̄cussione. captione. et banno. pat̄z. et fauore huic delinquenti post delictū p̄ter defensorem de quo sequit̄ non incurrit hanc penam. licet in materia hereticoꝝ lati⁹ recipiant fautores.

L circa quartum. s. defensorē glo. dicit. puto q̄ etiam defensatōrem post malū punire intendit. Est ergo q̄dam defensatō vel auctorizatō delicti. et talis grauius punis q̄ agens. i. q. iii. q̄ p̄sentit. Est aliis defensatō q̄ post delictum defendit. p̄ta impeniendo ne delinquens ad manus iudicis veniat punitus. xvij. q. i. si custos. vel impeniendo ne fiat executio. Et hinc etiam intendit includere. pbat in. c. felicis. de pe. in. vi. Non tñ puto q̄ is q̄ talez defenseret ne ledat a priuato: nedum. iii. filio offensō: vel eius p̄sanguinis videare volētib⁹ includat hac pena. cum illa sit iniuria. ad quam etiam p̄missandaz a socio quis tenet. de sen. ex. dilecto. li. vi.

Quid aut̄ de illo qui defendit in iudicio patrinoꝝ: Pau. hoc p̄sequit per distinctionem. q̄ s. aut p̄curatō. vel adiutatō talēm defendit iuste. quia s. putat eum non culpabilem. et sic non lēgat aliqua pena. etiā si postea appareat eum culpabilem ratō. q̄ in talib⁹ insta defensatō refutatur. de except. cum inter. Aut contra conscientiam eiū iusticiam defendit. et sic ligatur hac pena. de here. si aduersus et tales defensores appellantē.

Quero. quia hic dicitur. si est ciuitas. subiaceat interdicto. donec satisfecerit. nunquid facta satisfactione est abolitum interdictum sine alia relaxatione? Rū. Jo. de lig. fm Land. q̄ non. uno necessaria est superioris sententia que relaxet. xxvij. q. vi. presbyter. Secus si v̄l̄ ad certuz tempus. vel modum fuit factum interdictū. quia tunc lapsus tempore. vel modo cessante. cessat interdictū de spon. c. non est. Ratio diversitatis est. quia p̄mo casu potest dubitari. an plene sit. satisfactum sed in alijs secus. de hoc extra de eta. et quali. cum bone.

Quero: quādo dicat ciuitas delinquere in episcopum: vt subiaceat interdicto: Rū. panor. concludent dicta Bar. in. i. aut facta. ff. de pe. et aliorum doct. dicit q̄ cōmuni⁹ et vera p̄clūto est. vt tunc attribuat vniuersitati q̄n̄ fuit prius deliberauit in ipsa vniuersitate pulsata campana. et alijs requisitis ad congregationem vniuersitatis. vnde si omnes homines ciuitatis certum delictū cōmitterent: et insurgerent. non diceret factuz p̄ vniuersitatem h̄ p̄ singul̄os de vniuersitate. Etiam qd plus est: si facerent pulsari campanā. et leuarent verullum vniuersitatis. nam potius sunt initiatores singulorū. oportet ergo q̄ prius fiat deliberatio in vniuersitate tē. hec panor. in. c. dilect⁹. et secundo. de sy. Et de hac materia vide eum ibi diffuse.

Quero. q̄ dī in di. cle. i. q̄ isti inhabilitant ad beneficia obtinenda. Quid de obtentis? Glo. soluit. q̄ illa non pdunt.

Quero an isti possint beneficia que h̄c cū alijs p̄mutare? Glo. soluit q̄ non. Idem Pau. et zen. q̄ dicunt beneficia nouiter acquirere.

Quero: an saltem possint ista beneficia iam acquisita augere? Hic fm Gemi. in ca. cuius ex eo. de ex. libro. vij. q̄ sic. quia prohibitus acqui-

Absolutio.

rere nonum ins in re, non dicit venire contra p-
hibitionem, licet augmentetur pristinū ins ante que
sitū, vt est casus in c. si. sedo Rū. de pcc. p. li. vi.
Sic est in ipso, augmentant eum isti primū ins, et
sic dī indicari illud additamentū nature prioris iuris.
Et p predicta pcc quid dicendū de augmentib
gabellas, an dicant noua pedagia facere, de quo, ī
excommunicatione, xlviij.

Quartus est de clericis seu religiosis inducenti
bus advoendū vel iurandū; vel fide interposita
seu al's. pmitendum, de eligendo apud eos sepul-
turam, vel vt iam electam vltērī nō imutent, et ta-
lia facientes incurrunt excommunicatōz ipso facto: a
qua ab alio q̄ a sede apostolica pterq̄ in mortis articu-
lo nullaten⁹ sunt absoluendi extra de pe, cupien-
tes, in cle. Et nota tū q̄ hec pstitutio h̄ de sepul-
c. j. li. vi. vbi etiam dī q̄ hi qui sic elegent: nec apud
sic electas ecclias, villatenus sepeliant: nec alibi. h̄
sepeliāt omnino apud illas ecclias apud q̄s sepe-
liendi de iure fuissent: si al's sepultura non electa
forsitan decessissent. Si vō iisdem religiosi vel cle-
rici pdcitos in suis ecclias vel cimiterijs psum
pserint sepelire, ad restitutōz tam sepultrōz corpo-
rum si petant: q̄ etiaz omnī que occasione sepul-
ture ilōz puerent quolibet ad eisdem infra de-
cenditū integraliter faciendam ipsos obligatos
esse censem⁹. q̄ nisi fecerint, ecclie ipse apud quas
sepulti fuerint, necnō et cimiteria eariū extunc
coiplo sint et tamdiu maneat ecclesiastico suppo-
site interdicto, donecab eis facta fuerit restitutio
plena omnium pdicor, hec ibi. Nota tū q̄ ex
hoc non tollit quin aliqs, pno motu, possit vrou-
re vel iurare in aliquo loco eligere sepulturaz, et q̄
si fecerint debeat obnuari, dūmodo nō inducat ad
hoc pdcitos et modis pdicris.

Quid si clericus vel religiosus p̄silio vel suscio-
ne inducat aliquem ad eligendū sepulturaz in ec-
clie sua: non tū ad vouē, tē. An talis induces
incidat in canonem, Rū. Pe. d. an.

Quid si q̄s inducat ad vouē, tē, d. eligendo nō
apud eccliam suam, l. inducentis: Rū. Pe. d. an.

Quid aut si clericus vel religiosus induxit ali-
quem ad voendum, tē, tū non est secur⁹ effectus
Rū. z. ab. in. d. cle. j. dicit q̄ ex sola inductione non
est eradicatus, nisi inductio habuerit effectum, vt
q̄ inductus fecit illud ad qd̄ fuit induct⁹. Vba enī
dūt intelligi cū effectu maxime hoc casu quo agit
despuāli pena.

Quero quare ex delicto vnius forte minimi de
ecclia, ppter iuramentū vel pmissionem quā sibi
fecit fieri, tota ecclia damnū patiat̄, vt sit interdicta
cū cimiterio: Rū. Pe. de ancha. q̄ reliq̄ de ecclia
hanc penaz interdicti incurrit pot⁹ ex sequenti eoz
delicto, nō restituēdo male accepta q̄ ex facto ali-
cui⁹ de collegio hoc inducenti pceperit, q̄ si totuz
collegui dicat delinquere si retinent rem in uasam
ab uno de collegio.

Quero; dicit in. d. c. j. q̄ si q̄s fecerit sibi, pmissi
de eligendo apud illum sepulturam, q̄ tal⁹ pmissi-

sione non ob, debet ille sepeliri apud illam eccliam
apud quā de iure sepeliri debuisset. Quid ḡ, si ipsa
est illa cui⁹ cleric⁹ sic deliq̄: faciēdo sibi iurare tē.
Rū. Jo. an. q̄ ista qd̄ est indubitate, q̄ ista pstitu-
tio emanauit in fauore ecclie cui sepultura debet,
et in ipsi⁹ penam i eto q̄ri non dī, de reg. iu. qd̄ ob
gfaz. li. vi. Item licet peccet anferendo libertatem
eligiendi sepulturam, tū certat de debito restitudo
nō est ḡ bñida illa rō de tali: que h̄ de illo q̄ certat
de lucro capitulo. l. fi. L. de codi. Idez pe. de an.
Quid si illa ecclia, apud quam debebat sepeliri
de iure erat inficta cū ei⁹ cimiterio? Rū. archi.
illum sepeliendū in ecclia cathedrali, que etiam h̄
effet interdicta, fuabil⁹ oīo capitulivbici⁹. xiiij. q.
ii. vbi dī, q̄ vbitūz sepeliat̄. Nota tū p̄ declara-
tione, d. capituli p̄mi q̄ q̄ illicite sepelit̄ tenet̄ ad
restitutōz corporaz. Et hoc si petant. Ad restitutōz
aut̄ alior, que occasione sepulture pceperunt, j. x.
dies, etiam si nō petat̄, vt dicit glo. in vbo decen-
dium. Et rō est. fm. Pe. d. an. q̄ sp̄ q̄ male accipit
est in mora sicut fur.

Quero ista que debebant restituī huic ecclie in
qua debebat sepeliri si inficta non fuisset, postq̄
non ibi, h̄ in cathedrali, vel alibi sepelit̄. Vt̄ debet
bun⁹ ista huic ecclie ad quam funus transffertur.
Eadem est questio de canonica portiōe debita ec-
clie parochiali, an ea p̄ perdatis de prebendit̄ in-
terdicta tempe sepulture. Posset dici in primo ca-
su, q̄ postq̄ cathedralis ecclie vel alia subrogat̄ lo-
co interdicto, debet intelligi subrogata cum omni-
bus qualitatib⁹, et cum honore et onere, onus enī
comitat̄ emolummentum in tali casu, l. aliumne, S.
seia, de adm̄m̄ le. Itē posset dici, q̄ si sine eius de-
lito esset ecclia interdicta non esset priuanda co-
modis p̄suet̄ ar. d. ab administratōne. L. de lega.
Idem dī si non potuit sepeliri apud eccliam a-
pud quam elegit sepulturam, ppter calum p̄tig-
mentem in psona mo. tui, puta quia decessit in ca-
pis, nec reperiit, vel est bannitus, ppter enī ista ec-
clia non est priuanda legis libi factis gratia se-
pulture, vt no, vt in. c. in nr̄a, de sepul. Si q̄s au-
tem post electam sepulturam et legatum ecclie fa-
ctum mutasset animum, eligendo sepulturam libi,
vide legatum ademptum et translatum ad illā in qua voluit ultimo sepeliri, ar. d. S. seia, hec

Pe. d. an. De hoc vide, j. sepultura. iij. Quintus
est de his qui cogunt celebrari in loco interdicto
tē, vt in cle, grauis, de sen. et. Et hec excommunicatio
habet quatuor casus. Nam⁹ est, dominis tem-
porales etiam si sint episcopi, vel ecclias, prelati
qui cogunt quolibet aliquos in loco interdicto ce-
lebrare diuinam, vel qui p̄ pcones ad officia eadem
audiēda, aliquos excommunicationis presertim
vel interdicti ligatos sententia euocare, et est scđs
Seu qui ne excommunicati publice, aut interdicti
de ecclia dū in ipsa missaz agunt solēnia a cele-
brantib⁹ moniti, exant phibere, et est terci⁹. Nec
non excommunicatos publice, et interdictos qui in
ipsis ecclias nominatum a celebrantib⁹ exant
moniti remanere presumptiuit, et est quartus.

Absolutio. I. Foliū .VII.

Omnes isti sunt excoicati excoicatione papali.
Quero qd si isti dñi p̄cipiunt nō subiectis. Soluit Pau. qd nō est locus huic pene. Nota etiā fmi zab. qd celebrantes dñt instare ut excoicati: t interdicti de ecclia exeat. q̄tum tñ ad hanc clē. dicit Pau. idem si celebrantes nō instent. Vult dicere qd est loc⁹ pene. eo ipso qd isti p̄cipiunt qd non exeat etiā si celebrantes nō instent qd exeat. p̄ hoc līa ibi instantib⁹ etiam qd dictio. etiā est implicativa Nota etiā glo. in v. quodlibet. i. oīm modū opul- sionis reale. plonale. directum t indirectum p̄p̄hē dit. vt si res ipsorum occupant p̄sanguineos grauat in psonis vel reb⁹.

Quid aut si isti vocant secrete p̄ nūcium. an incurrant banc penam? Pau. dicit qd non. h̄c vocant campanaz pulsatoe aut voce p̄sonia. Idem zen. dicit tñ. qd hoc qd dicit hic de voce p̄sonis. p̄cedit etiam illi voce tube. vel cornu. vel simili; cum sit eadem ratio.

Quero: an hoc qd hic dī de interdicto: locū ha- beat in cessatione a diuinis? Dic fmi zab. qd in eo calū qd cessatio b̄z vīm. infideli. id est in ea qd in in- dicto. hoc aut est q̄tū cessatio est generalis: non aut sp̄alis. que solū obfusas in ecclīs: in q̄b̄ est. vt in clē. i. de len. ex. g. in cessationib⁹.

Quero: in eo qd isti p̄p̄lebant. prios infidicos audiē dūna in loco infidicto. qd si p̄p̄lerent audiē in loco non infidicto? Soluit Pau. qd non b̄z locum hec pena. Secus si in loco interdicto p̄p̄lerent non interdictos.

Sextus de illis qd serz. equos. arma. t ad impugnantes xpianos necessaria deferūt vel transmis- tunt. seu galeas. aut naues vendūt. vel in pirati- cis. saracenoz. nauibus gubernatōz exercent vel im- pendūt. qd solū vel auxiliū in disp̄diū terre sancte extra de iudeis. Ita q̄ndaz. t. c. ad liberandam.

Pro declaratō b̄ excoicatō p̄mo q̄roan lice- at tpe guerre deferre merces p̄hibitas ad fr̄as infi- deliū? R̄. Panor. in. c. significavit. de indecis co- cludit. qd tpe guerre nō est licitū deferre aliq̄s mer- ces etiam nō p̄hibitas. Inno. tñ t̄llo. in. d. si- gnificavit. tenet qd p̄ redemptōis articulo licituz est deferre merces p̄hibitas. ar. l. sancim? L. d. sa- san. ec. t in. c. j. de pig. nam vasa que p̄hibent alio tpe vendi: distrabi p̄nt. p̄ redimēdis captiuis. xij. q. ii. aux. Jo. an. p̄cludit. qd ante factuū est seq̄ndā opinio glo. qd tener p̄mū. nam si infideles p̄pen- derent qd p̄ redemptōe possent p̄sej merces p̄hi- bitas nō vellent alind. p̄ redemptōe. Item volen- ti fraudem p̄mittere patrum estet velāmē. qd p̄ di- ceret se fecisse p̄ redimēdis captiuis. Sz post fa- etum p̄silendū ēēt fmi opinionē Inno. t̄llo. vt sic necessitas redimēdi captiuos eos excusat. Sed Panor. indistincte tenet opinionem glo. s. qd tales merces p̄hibitas non sit licitū deferre: etiam p̄ redēptionē. nec excusat. deferens etiam ex p̄t̄ facto. qd cum ex illis armis veniant postea impugnandi xpiani: non dī impēdi sublīdium ad ma- lum omittendū. p̄ter bonū qd inde seq̄t. Et hoc putat Panor. p̄cedere durante guerra. h̄t tpe pa-

cis p̄cedat opinio Jo. an. Item nota secundum. Panor. ibi qd dispositio p̄cērē tempus quer- te. videt etiam cōcernere tempus truce. quia p̄ treugam' guerra non est extinta. et hoc verunt etiam in penalib⁹.

Secundo quero: an tpe pacis sit licitum defer- re b̄mōi p̄hibita? R̄. Panor. in. c. qd oīm. de iut- deis. dicit qd temp⁹ stat p̄hibitio bellationis p̄hi- bito: etiā tpe pacis: licet aliud senserit glo. in. d. c. significavit. nam possent facere pacem infideles fraudulenter. vt sic vealant fulciri b̄mōi armis. et ista opinio benignior est ante factum. h̄t post factū forsan possent excusari a pena. qd illud. c. ita quo rūndam. dicit qd deferebant ad impugnandum xpianos. t̄c. hec Panor. Et licet predicta possint esse vera de iure p̄mū. tñ secus videt dicendum bodie p̄ extravagantem Bonifacij que incipit. Oīm. vbi exp̄esse h̄t. qd nullo vñq̄ tpe licet deferre merces p̄hibitas in alexandriam. vel alia loca saracenoz. terre egypti. vel ad terras soldano sub- iectas. Et sic ad p̄dictas terras: nec tpe pacis. nec truce licebit b̄mōi p̄hibita deferre. nec etiam p̄ redēptionē captiuoz. de alijs autē terris posset sustentari opinio precedens.

Quid aut dicendum de deferentib⁹ merces nō p̄hibitas. Hic sim panor. in. d. c. qd oīm. qd tempe- guerre exūtis inter xpianos t infideles: nō solūt iminet excoicatio deferentib⁹ merces p̄hibitas. vt dictum est. h̄t etiam in q̄būcūq̄ mercib⁹. t habē- tib⁹ cum eis p̄merciū. t impēdentib⁹ p̄silia sen- auxilia. vel subidia. non solūt realiter: h̄t cum in- genio. Et licet Mo. dicat hoc periculōsum. t qd egeret declaratio. tamen Inno. t̄llo. t multi alijs tenent simpliciter qd existente guerra durat. p̄hibitio generaliter. sed guerra cessante non duret canon late sententie. nō in merces p̄hibitis. qd est valde notandum. Et facit qd si turcus vel hu- iusmodi cessarent a guerra. fortius si pacem cum xpianis facerent. sicut fecit turcus cum veneti et rege neapolitano secure posset deferri merces nō p̄hibite ad terras illias. Idem dic de alijs domi- nis infidelibus. qui nullam guerraz habent cum christianis.

Quid aut si qd deferat merces nō p̄hibitas tpe guerre ad terras infidelium. an talis incurrit excoicationem papalem vel ep̄alem: dic qd talis p̄t esse excoicat⁹ tripliciter. s. p̄ ius p̄mū. aut p̄ extra- vagantes. aut p̄ processum curie. Primo mō tales sunt excoicati ep̄ali excoicatōe. etiam deferendo merces p̄hibitas. vñq̄ p. d. c. Ira. c. significavit. c. qd oīm. t. c. ad liberandam. scđo casu. i. p̄ extraua- gantes. dic qd deferentes tam p̄hibita qd nō p̄hi- bita in alexandrīa vel ad terras soldano subiectas. seu ad fr̄as egypti tpe guerre sunt excoicati excoi- catōe papali. Tercio calū. s. p̄ processus curie. dic de- ferentes nō p̄hibita qdūq̄ tpe nullā excoicatōe in- currunt. qd solū loq̄ de p̄hibit⁹. vñq̄ i. p̄cessu Pan. qd. vbi sic dī. Item excoicat⁹ des illos qd eq̄s. fer- rum. arma. lignamina. talia p̄hibita deferrunt la- racens. t alijs tpi noīs inimicis.

Additio Ex hac clē habeb vñi singlāw qd facit ad multā ab. c. dī. qd h̄t excoicatio emanauit ad istānā platoz. tñ si sibi est facere est ipi sibi finia excoicatio ligat. Ex qd habeb dñs. sibi etiā ligat. Nā qd p̄ulator ad 2. qdūs. sibi finia. cu dñs qdūz z. t. finia subtrahit. finiat facit fulmi- nā finia excoicatioz. t̄c. ut qdūs p̄cēt z. t. subtrahisset. eas. sibi etiā tñl. istituit aliquin tñ. Aredit. qd iste mit. p̄ulator abstrahit. qdūs qd. ill. Modo qdūt an ipēnūt dñs. t̄dām finia. cu ipē p̄lauit dñm finia fulminari. t̄t sibi subtrahit. nō se subtrahit. nō se excoicat⁹. Dñ p̄d. dñbū. t̄t excoicat⁹. sibi si se excoicat⁹. Nec obstat si dñs. qd nō dat finia dñs. qd excoicat⁹. qdā dñs qd excoicatio t̄ absolu- tū finiat. t̄t ab istōd illo. qd facit fulminari excoicatioz. t̄t sibi subtrahit. ab istōd excoicat⁹ t̄ absolu- tū. Et qd facit fulminari excoicatioz nihil excepit. ideo excoicatio des. qdā qdā. t̄t ligat qd dñs. p̄coicat⁹ sibi nō obstat. Nec si de istōd qd restasset. ut qd iste p̄coicat⁹ se t̄ more t̄ filioz t̄ alijs excepisset. Nā tñt index filioz illoz ligat. qd p̄coicat⁹ t̄t dñs. ligat. t̄ excepit qd p̄coicat⁹. h̄t index qdā. loquit̄ s. finia. Idem dia p̄t iata quotidiano. Nā sibi p̄coicat⁹. t̄ marz. faciat fulminari finia excoicatioz. t̄t illoz qd subtrahit. alijs de locis excepit. Et sibi restat qd excepit. t̄ filioz p̄dā rapuerit. t̄ tñt sibi p̄coicat⁹ t̄tilia subtrahit. nō obstat. faciat fulminari p̄cas finia tñt nō obstat excepit. t̄t dñs tñt yñdēz qd filioz est excoicatioz. qdā

Absolutio.

F. VIII.

phibita erat excommunicat⁹ excommunicatiō ep̄al⁹
dictat⁹. ⁊ sic ep̄us als⁹ de iure coi poterat absolu⁹.
Secus dicendū ab illa, que est p̄ extra iugates. et
processum curie. Et p̄ hoc potest⁹ verificari glo. in
dicto. c. qd̄ olim. q̄ si. p̄ cod̄ delicto a daineris co-
stitutiōib⁹ imponit⁹ pena ipso facto. q̄ vtraq; imi-
nit p̄ traſaciēt. ⁊ p̄ tertium haber veritatem in casu p̄
dicto. vbi p̄ ius cōmune fulminat⁹ excommunicatio ep̄a-
lis p̄ extra iugates. ⁊ processum papalis.

Defuncto vel amoto episcopo qui excommunicauerat. et vacante sede. capituli siue ille ad quem episcopalis iurisdictio pertinet. potest absoluere a sententia iuris siue iudicis. sicut ep̄us poterat. ut in c. Unico de ma. et obe. in vi. Eodem modo et successor absoluere potest a sententia quam predecessor. tulit ar. xij. q. iij. si episcopus. Et de potestate capituli sede vacante quas habeat. vide pano. in c. cui olim. d. ma. et obe. ubi ponit infra scriptas questiones.

Primo utrū capitulū succedat in potestate alienādī glo. ibi tenet q̄ nō. hoc limitat Pano. cūz vell̄ alienare bona ep̄atus. sed si eccl̄ia in serior ex legitima causa vell̄ alienare. credit q̄ capitulū possit interponere autoritatē. q̄ capitulū p̄ pie hoc casu nō alienat. sed interponit autoritatē eccl̄ie alienanti. hoc enim iurisdictōnis est. et lepe necessariū. Et sentit s̄ fed. psilio. xxx.

Secundo querit: an capitulū succedat in p̄tāe
visitādi totam diocesim et inquirendi crimina de
hoc habes bonā glo. in cl. i. d̄bere. **Io. an.** cōclu-
dir q̄ potestas generalis visitādi nō transit in ca-
pitulū. **Et**, p̄cedit opinio **Jo. mo.** Sed potestas
specialis inquirendi q̄ aliquos diffamatos transit;
et sic, p̄cedit opinio **Archib.** Fundamentū hui⁹ di-
stinctionis est q̄ capitulū est administratō: nec-
esarīus nō voluntarius. Vnde succedit in his q̄ ne-
cessario: et nō voluntarie sunt expedienda. Et visitatio
generalis est voluntaria: specialis vō necessaria.
Et multi antiqui doc. amplexati sunt istam theo-
ricam, sed panor. indistincte tenet q̄ etiā visitare
possit generaliter: q̄ visitatio fit ex necessitate iuris
ut p̄zim. c. sc̄pote. de cen.

Tercio dubitat: nūquid capitulū possit visita-
re monasteria monialū exempta que visitat ep̄s
autoitate aplicat: vt in cl. iij. de sta. reg. lap. ab. cō-
sultuit. q̄ nō. Et ita refert r̄ndisse sibi Jo. an. moue-
tur q̄ capitulū nō succedit in his que competit
episcopo iure speciali. vnde non succedit in p̄tate
cognoscēdi de feudo: vt notā in c. verū. de fo. cō-
pe. Et idem sentit f̄ed. cōsilio. xxx. Multū tamen
cōtrarium tenuerint. dicentes: q̄ si ep̄sus h̄z absolu-
nere vt delegatus: q̄ potestas trādit ad capituluz.
p. c. vnicū de ma. z obe. li. vi. qd loquit̄ indistincte
Panor. tamē plus placet op̄i. l.

Quarto dubitat: inquit quid capituluz possit sede vacante facere statuta distingēta totū diocelum. Panor. fin sed. cōsil. xvi. dicit qd sic. dependet enī hoc a iurisdicōne: ut in c. fī. de consti. li. vi. in quidem iurisdicōne capitulū succedit. Et talia statuta durant etiā in tempus futuri ep̄i: qd de natura statuti est vt sit perpetuū. licet extinguat potestas

statuentis: ut in c. si. de offi. leg. Epus tamē poterit illa statuta revocare; qz nō pot capitulo statuire in pīudicium futuri episcopi sicut nec precessor in pīudicium successoris: qz par in parē nō haber imperii. de elec. īnotuit.

¶ Quid dubitatis? inquit possit sede vacante capituluz dispensare in casibz in quibus pmihi epo. Pano. fm. fed. cossilio. xl. peludit qd licet nna disp. satio dependet a iurisdicione.

Tertio dubitat: Quid si epus hz collationem
cū alio: vel aliqui debet reqrere q̄silū epi i aliquo
actu. nūquid capitulū succedit. Panor. pludit q̄
nō p.c. vnicū. ne se. va. li. vi.

PSeptimo: nūquid capitulū succedat in iuris-
ditione quā hz epus ex p̄suētudine, puta epus ha-
ber intereste alicui electioi ex p̄suētudine. **H**o. in
c. scriptū d. elet. sentit q̄y nō, sed collectarius tenet
p̄trariū, q̄r eadem rō debet esse in additamēto que
in principali qd̄ satis placet panor. ex quo illa iu-
risditio p̄petit epo: vt epo. **S**ed idem panor. in c.
illa. d. elet. tenet opinionē **H**o. dicēs q̄y hoc cōiter
tenet a doc.

TOctavo: nū quid succeedat in priuilegijs indul-
tis dignitati ep̄ali. vt in c. fī. cū p̄co; ibi positis in
glo. de priuili. vi. Et p̄cludit q̄ nō. qd̄ h̄z Jo. an.
p̄ indubitate. nā priuilegiū nō d̄z excedere psonā
priuilegiati. vt in c. l. a. n. de priuili.

Tono: nūquid capitulū possit dare indulgē-
tias de quibz in c. cum ex eo. de pe. 7 re. Si tenet
q; sint iurisdictionis: quod est communis. tūc dñ
bitari pōr: q; vidē actus voluntariis et nō necessa-
rius. Posset tū teneri fin' Panor: q; possit: q; cīz
dicat q; capitulū succedit in iurisdictione. et nō
distinguit inter cōtentiosam et voluntariam. debz
intelligi in vtraq;

Decimo: nūqđ capitulū succedat in potestate
doctorādi. Vbi epo hec potestas ppetit; nec aliqd
i prilegio caetur de caplo. Et in hoc panor. cō-
cludit q̄ ant epus haber hanc potestatē ex prili-
egio possit. Et nūc vō transit in capitulū. p su-
perius dicta. Aut habet a iure comuni. sīm opin-
ione quā sentit Ho. vt notat glo. in cle. iij. de ma-
gi. Et tūc caplū succedit.

FSi archiepiscop^o absoluat excoicatos ab episcopo in casu pcessu. nō valet absolution; q; est a nō suo iudice extra de offi. or. pastoralis. Sed si p appellationē causa defertur ad eum, poterit a bslolute ita tamen q; nō nisi vocatis partibus. et cognito de appellatione extra de ap. romana li. vi.

Episcopus existens in aliena dioecesi absolu-
re non potest in his que requirunt cause cognitionis;
quia neq; sedere pro tribunali potest. ix. q. ii.
episcopū. Secus si nō requirat cause cognitionis;
quia hic pertinet ad voluntariā iurisdictionē. Epi-
scopi autē expulsi possunt exercere iurisdictionem
in aliena dioecesi: petita tamē licentia ab episcopo
dioecesis et si non obtenta. ita q; subditū no expul-
sores vel eorum fautores: seu consiliarii vltra du-
as dietas a fine sue dioecesis non trahantur: vt in
cl. q; quis de foro compe. et sic possunt absoluere.

Querit glo.in.c.nouit.d offi.le.de notabili.q.

Absolutio.

Dicbas h[ab]it m[od]o p[re]dict[us] A[nn]is. q[uod] significatio e[st] Ezechiel q[uod] dicit D[omi]n[u]s d[omi]no d[omi]ni f[er]et. Et q[uod] sit q[uod] re p[re]dicta sit aggrauata in lex noua sit lex m[od]i.

^o q^o q^o maior i
gratitudo p^o maior
et grāz. et maior
rotat^o p^o maior
digitato noue legi
i qua x^o sag^o o
effus^o. et g^oni^o p^o
p^o statu p^ont^o q^o
d^o v^o p^ont^o. et
v^olt^o satisfactio^o
legi noua d^o se
p^ont^o ut d^o p^ont^o
statu d^oncat.
Uer^o al^o p^ont^o
p^ont^o cūnali^o si
statura p^onia. d^o
t^o d^o p^ont^o magi^o u^o
ning^o aska p^ont^o et
maioritas vel
minoritas cūn^o
q^o expositur. sit
p^ont^o diligi ex ca
nonib^o scriptib^o
q^o canonis p^ont^o
tiales tenet sed
sacerdos alias vix
i eo n^o sacerdos
constab^o. z^o d^o.
q^o ep^o. d^ont^o arith

19 canon Et q
si p̄sb̄ formidac̄
fuit. Et aliq̄ a
sterz d'hosti
princ̄ deo dnoz
faciat. q̄ m̄.
relig. facio dñu
tib. humi p̄strā
19 r̄maz de iug
ter dplorat.
P̄b̄ m̄sib̄ dñi
m̄sib̄ de m̄sib̄
religaz p̄dne t
aqua utal'.
expte dñm̄s dñ
ebs t fest p̄cipu
ib. 19 modo
vino p̄sib̄lē t
legumib̄ dñm̄
et Clasib̄ 19
m̄sib̄ exst dñ
r̄maz. n̄ tñ pro
ndit d'publind
ur gr̄x fidelis
t c̄ s̄ fr̄dala
panale. 19

partat. Et q[uo]d apparet ex locis de publico. p[ro]p[ter]a gr[ati]a dno uno et dimidio a p[ar]te et aq[ue] tractat
excepte diebus sabbatis et alijs propriis festis. et q[uo]d vino. ouie. raso. fuit. Hincito p[ro]p[ter]a dno cum
dimidio p[er]tinet sabbatis dñi. et ad p[ar]te et ad psalmos ac alijs festis rotundos vel
admittitur. et minoris tamen ordinis officia praeferuntur. Deinde usque ad exploratorum septimi anni
tunc diebus. scilicet 2^a. 4^a. et 6ª fia. excepte diebus paschalibus et p[ar]te et aq[ue] ieiunant. ut sedes filii
uno psalmo et de natio potest. ut ieiunio Si sic septima dies non complerunt p[er] se ipso ad festum p[er]fici-
me ieiunali. ita tu q[uo]d festis subsistib[us] o[ste]r sexta filii nulla diuinitati mina et p[ar]te et aq[ue]
ieiunant. **V**acatis et q[uo]d liber p[ro]p[ter]o suis omnis q[uo]d depositores denuo. et rosplic p[ar]te
dumplenda. Et abit q[uo]d oia. 82. d[omi]ni. festis si formicatores fuit. **C**anon d[omi]ni q[uo]d sanctos
cognoscens filius suu spualem scilicet baptizauit et confirmauit. Et ipsa audiuit

absoluere subditos suos qui in aliena dioecesi in-
currerunt sententiā excommunicationis per statu-
tum archiepiscopi vel legati. et huiusmodi. Et dat
exemplū. Donec statutum episcopi Senensis ful-
minat excommunicationem contra intrantes mo-
nasteria monialium. quidam foenris incidit in
illam excommunicationē. nūquid poterit absoluī a
suo episcopo. Et concludit q̄ sic. p̄ supra allegata.
Sed a sententia hominis non potest quis absoluī.
nisi ab excommunicatore vel eius successore in
officio vel superiori eī fin. Rī. in. iij. Et hoc nisi in
articulo mortis. vel si sit iusto impedimēto deten-
tus ne possit in brevi accedere ad excommunicato-
rem. tunc enī fin. Ar. f. potest absoluī cum iniun-
ctione ut se p̄sentet q̄sctius comode poterit ei qui
debet absoluere impedimentō sublato.

¶ Quādo episcopus cōmittit alicui absolutionē de omni excommunicatiōe, non ppter hoc potest ille absoluere excommunicatū ab eo cui? absolutio-nem nō cōmis̄set in speciali, forte quia excommuni-catus erat, ppter dāmū illatum episcopo vel hu-iusmodi, extra de regu. iur. In generali. li. vi. hoc intellige quātū est de virtute verbōz in foro cō-tentioso, nam si in fodo cōscientie aliud constaret de intentione conferētis auctoritatē q̄ ille inten-derit omnia etiā si non exp̄ssisset aliquid, in gene-rali pcessione intelligerent sp̄alia, hec archi. f.

Quid si papa mandat alicui q[uod] aliquem excommunicet. n[on] quid postea poterit eum absoluere? Distingue. si cōmitit ei cause cognitionem potest absoluere. ar. xxii. dist. inferior. Si vero papa iam dissimilat negotiū et mandet excommunicari non potest absoluere. quia non ei iurisdictio sed purus ministeriū delegat. de eccl. de c. fi.

Papa si salutat aliquem excommunicatum vel
participat ei; sive scienter sive ignoranter. nō pro-
pter hoc ille est absolutus. vt in de. si summus. de-
len. excō. hoc tamē intellige in dubio. quia si con-
staret q̄ papa ex tali salutati vellet eum habere
p absolute. p certō esset absolutus eo quia papa
non subiect iuri positivo. cum sit supra ius. vt in
c. apōsuit. de cōcē. p. 7 p sequens nec etiam subi-
citur forme iuris cōmuniſ. Seens de episcopo q̄
et sola intentiō non potest hoc facere. q̄ subiect
forme iuris cōmuniſ. vt notat Panoz. in. c. cum
desideres. de sentē. excō. Secus in absolutione a
suspensione. vel interdicto. vt notat singulariter
panoz. in. c. si. m. ptra. ptra inter. ecclie. vbi
dicit q̄ cum in absolutione ab excommunicatione
requirat certa forma. non obstante satisfactione
requirit absolutio. Secus dicit Jo. an. in absolu-
tione a suspensione vel relaxatione interdicti. Si
enī ista ferant ad tempus. non requirit post tem-
pus absolutio. Ratio diversitat̄ est. quia in istis
casibus ultimis non requirit certa forma in abso-
lutione. vñ satis ē q̄ post de mete iudicis.

TQuid autem dicendum in papa si excommunicata est ad tempus, puta donec satisceris, nunquid requirat absolutio post satisfactionem, dubium facit; quia papa non subiicit formae, sed sola voluntate potest absoluere a sententia excommunicata.

Absolutio. I. **Fo. IX.**

Solutio. I.

F. IX.

tionis. ut in dicta cle. si sumimus. Dominus Antonius credit quod in dubio requirat absolutio. quia alio non apparente non videt papam velle ut potestate absooluta sed ordinaria. Et ita debet impendi ab solutio finis iuris ordinis. Et deinde pape vide glo. in cle. unica. de immunitate ecclesie. sive vi. infectis. ubi simulariter dicit quod papa circa ea que sunt de iure positivo haber potestatem illa renocandi. extuc. et hec glo. non inuenit alibi finem iuris. et cum glo. concordat Pau. dicens ex hoc quod illegitimus potest legitimari per papam; sic quod habeatur pro legitimo et tunc. i. retrotrahatur. etiam quo ad honores seculares. Et nota glo. notabiles in. c. non debet. de consang. et affi. t. glo. in. d. vi. infectis. quod tanta est autoritas pape quod potest tollere constitutiones ratione effectus preteriti. adeo quod si aliquis fuisse ratione alicuius constitutonis excommunicatus et papa dicaret. quod tollit dictam constitutionem et vult quod habetur pro non facta. quod talis excommunicatus non indigeret absolutione. Si tamen papa simpliciter reuocaret constitutionem seu statutum non censeret reuocatus effectus iam causatus per statutum. nec videtur approbat actus gestus contra antiquum statutum. Et ideo excommunicatus ex antiqua legi indigeret absolutione. etiam post legem reuocatam. nulli in reuocatione dicatur quod antiqua lex debeat haberi per infecta. tunc enim omnis effectus antiquae legis est sublatius. Ita ut excommunicatus non indigeret absolutione. quod potest facere papa ex plenitudine potestatis. Secus de prelatis inferioribus. eo quod assumitur in partem sollicitudinis. Et hoc facit quod si quis excommunicatus esset per constitutionem episcoporum. dato quod dictus episcoporum tolleret dictam constitutionem et dicaret quod vult eam haberi pro non facta. ille tamen excommunicatus non esset absolutus. Et ex predictis potest elicere multas theoricas quod facit ad multa.

Potrum autem papa comunicando cui excommunicato incidat in excommunicatos: **Glo.** in. c. nul- li. de sen. exco. scilicet qd non. Et ratio est manife- sta. quia hoc vinculum excommunicatis atrahitur a iure positivo. quo papa non ligatur. vt in. c. po- suit. de pcc. pre. **Danoz.** tam in. c. cum desideres de sen. ex. addit notabiliter ad illa glo. qd papa pec- cat comunicando cum excommunicato. quidam non subest causa communicandi. nam tunc papa non solum fa- cit pro ius posituum. sed etiam pro diuinum. vt ha- betur in euangelio. Qui non vult se corrigere. ex- comunicetur et ppter hoc deber haberi tanq; ethbi- cus et publicanus. vnde papa cum sit subiectus le- gi diuine. xxi. q. j. sunt quidam. peccat. non haben- do enim tanq; publicanum et infidele.

Si per papam fuit confirmata aliqua excommunicatio sententia quam inferioris tulerit, nūquid inferioris potest absoluere. **D**ic sim panoz. in c. ex frequentibus de insti. qd aut ista sententia confirmata p. papam est sententia hominis aut statuti. **S**i vero distingue, quia si confirmata est ex certa scientia, nullus inferioris potest sine mandato pape absoluere nisi esset certum qd per falsam suggestionem fuerit confirmatione impetrata, extra de confir. vti. c. ii. **S**i vo-

simpliciter p̄fmitat. & sine cause cognitio. tunc infe-
rior potest. sedo vō casu. q̄n fuit lata per statutū.
tunc cōfirmatio non tollit potestatē alijs inferio-
ribus absoluēdi. q̄ statutū inferioris confirma-
tum per papam. nō debet esse maioris rebus q̄
statutū pape. Sed a sententiā lata per statutū
pape postiū episcopi absoluere. p̄. c. nuper. de-
sen. excō. ergo fortius a sententiā lata p̄ statutū cō-
firmatum p̄ papā. qd̄ nota.

Quero quā sententia dicatur confirmata ex certa scientia tē. Dic fīm doc.in.c. ex frequētibus. de insti. t in.c.q̄ diversitatē de cōce. prē. t de p̄fir. vti. per totum q̄ duplex est p̄firmatio.s. ex certa scientia. t in forma cōmuni. tūc autē dicitur ex certa scientia. qn̄ in cōfirmatione inseritur totus tenor: rei p̄firmate; vel qn̄ papa vñitūr istis verbis. ex certa scientia; vel similibus; vel qn̄ papa confirmat ali- quid qd̄ vidit; vt de confir. vti. venerabilis. vt te- net Inno.in.c.i. de translac. Tunc autē dicitur cō- firmare in forma cōmuni qn̄ simpliciter cōfirmat aliter non instructus de negocio tē. tunc enim verba debent intelligi. apie. s. cōditionaliter; q; papa p̄sumit ignorare que in facto p̄sistunt. vt in.c.i. de consti. li.vj.

Quid autem operatur confirmation ex certa scientia? Dic similius in dicto. c. q. p. iij. opat. pmo qz talis res sit maiors auctoritatis. sed qz si illa res fuit minus valida: sit valida. tertio qz ppter auctoritate confirmata nullus inferior potest de illa cognoscere. Quoniam autem confirmation est facta in forma communis partium vel nihil operatur. immo ex hoc non tollitur cognitio iudicis inferioris. nec talis confirmation creat aliquid ius nouum. ut in iuris palli. Ad quid ergo imperatur talis confirmation? Dic ad hoc qz solet imaginari timeri qd specialiter probabit qz qd generaliter. Et ex predictis soluis notabilis questio de priuilegiis ordinis minorum. nam a se re. Bonifacio papa. viii. concessa fuerunt quedam priuilegia que dicti ordinis fratres eximebant a solutione quarte canonice pontificis debite ecclesie parochiali rōue sepulturam: qz priuilegia per cle. ducū de sepul. fuerunt reuocata. sed post dictam cle. eadem priuilegia ab Eugenio papa viii examinata et approbata fuerunt ex certa scientia. queritur modo an dicta confirmation dicitur pape faciat valere dicta priuilegia concessa per papam Bonifacium? Dic qz immo valet dicta confirmation Eugenii. pro quo c. i. de transact. z. c. quo tibiens. de pac. que volunt qz qm papa confirmat aliquid ex certa scientia. ut in calu nostro. talis confirmation validat nullum: vel in aliud. immo talis confirmation hz vim innovatiois.

Absolutio ex causa falla non valet fm Inno. et Ho. q; sic index non intendit absoluere; vt p[ro]p[ter] si absoluendus dicat se satis fecisse; vel iniuriam sibi remissam fuisse. vel aliquid tale q[ui] non sit verius; als absolutio sine iusta sine iusta tenet quo ad ecclesiam militantem. ar. extra de regu. in. omni res. Nota tamen pro declaratione predictor[um]. Panor. in. c. ex parte. de offi. or. vbi dicit q[ui] excommunicatio. et absolutio sumunt vires ex intentione excommunicatoris. ad hoc glo. in. c. ii. de testi. co.

I canon d^o q
Si qd tot naz
prauit. et est
cleric deposito.
V legioni f^o si
si corrigitibiles
affuerat ad huc
huc pmaiz pa
qsd. si laic
e extorciat et a
etu fidelium us
ad rosigna si
tissatione d^o si
ezi alieno. d.
expre. plu. clie
mpt. qd not
deret eod obi
qz regis. q^o at
viro manu est
q^o si qd maz u
rof. s^o. 32. q^o
ad tenui.
P q^o par do
qui d^o rest cl^o
distim^o nup
tis tennio sup
pendu. et si q^o
clpa exigit
grauis puma.
di clads. desid
et liburio s^o.
pe. Per rosti
hunc et lega
torum apliq sedis
pumia tales sine
sint clericis sine
laicis ad fidem
aplicar^o sti m^o.
No dicunt tu q^o sit
excusati. si q^o intra
sed applicam ab
solvi no pot. id
ligas tu a pto.
Ed surtudo tu i ple
risq loco talis ex
cubato spumat
qusq^o e s^o apliq
furzit absoluti.
Duo tis q^o assig
nata sit dieb ta
lib^o et fia quae
ut azripiat. q^o
clapo si no obe
diebat sti ad q^o
pell. q^o.

Absolutio. I. Et ideo ubi excommunicator intendebat dino excommunicare tenet excommunicatio licet summa
penitentia, talis absolutio est inanis de sente exco, cum pro causa. Autem excommunicatio licet summa penitentia, non est inanis, sed potest esse efficacis.

psalm. 17. q. 2.
Si dicitur ueritatem. si
et quod legatum latet
in secessu de
potest. De homini
fusacimus.

Et ideo vbi excommunicator intendebat oīno et
comunicare tenet excommunicatio, licet sit iniusta.
Idem in abolitione; quia si absoluens intende-
bat oīno absoluere etiam si expressa essent falsa et in-
iusta tenebit absolutio. **vt in c.** venerabilibus. **S.**
vbi de sen. eccl. li. vij.

t talis **a**bsolutio **e**st in anis. de sente. excō. cum pro causa. Aut eas facit ignoranter. qd tunc non recusat. et tunc credit qd si absoluens haber intentionē simpliciter relaxandi excōciatiōnem quam tulit in eum simpliciter est absolutus. Si autē non intendit eum absoluere ab excōmunicatiōe. nisi p comparationē ad causas quas expavit. credit qd absoluētū non est. nisi forte sint tales cause: qd vna sine alia nō meret excōciatōe.

Con articulo mortis potest absolui excommunicatus a simplici sacerdote. ar. de pe. dist. i. quæ penitent. et de sen. exco. non dubium. Sed si non fuerit absolutus. Si tamen apparuerint in eo signa contritionis potest absoluti post mortem ab illo qui eum sanum absoluere poterat. de sente. exco. a nobis. el. iiij. Et valet talis absolutio. ut sepeliat in loco sacro; vel ut sepultus non exhibetur. sed ut ostendatur pro eo. Idem et fortius dicendum est quod in articulo mortis quilibet simplex sacerdos summa inno. in. c. nuper. de senten. exco. potest absoluere a quocunque peccato qualitercumque enormi. dummodo non sit annexa censura. Et casu quo talis evaderet periculum mortis. non est amplius necesse quod se presentet episcopo. quia solum reperitur cautus; ut quis teneatur post euinaionem periculis presentare superioribus nisi in censura excommunicatiois. ut in. c. eos. de sente. exco. li. vij. Sis tamen cautus. quia quis potest haberi copia episcopi comode. non debet se simplex sacerdos etiam in articulo mortis.

intromittere de casibus referuntur sicut Inno. Si
militer nec in hoc articulo absoluas excommunicati
os per processum curie et Sistina quam habes in su
bitus openis, nisi cum modificatione ibi posita.
alter absoluens esset excommunicatus et comuni
catione papali: cum multis alijs penit. Articulus
mortis intelligit non solum de piculo mortis pro
pter infirmitatem, sed etiam si sit in periculo quoque
vicino morti, puta quia timet hostem vel predone
vel crudelitatem hominis potentis, vel si esset trahitur
per loca piculosa. sicut Inno. et Illo. Idem
dic de eo qui tenetur in vinculis. Hoc tamquam casu
vel simili iniungit absoluens excommunicato, quod im
pedimento cessante, se illi representante a quo fuerat ab
soluendus, mandatum eius super hoc humiliter re
cepturus, de sen. eccl. ea noscit.

C An antez transfretare volens possit adsolvi a simplici sacerdote: Dic sim Tan. et Bern. qd aut iminet periculū mortis, puta naufragium, et tunc licet affteri, aut non iminet piculum. Et tunc nō licet absolvere ab excommunicacione vel alio peccato. Non enim intrando mare semper iminet piculum mortis, qd si esset, nullus transfereretur.

Sed quid de ob sessis? Potest dici fin Ho. q
aut ob sessis impugnat cum machinis, balistis et
armis, et tunc potest ab solui. Si vo no impugnat
sed stant aduersarii in campis alone, et non pot
ab solui. Et intelligit de iuste pugnante; quia si ob
sessis se iniuste defendet, tanq; rebellis, ab solui
non posset, nec lib. i. t. xv. Addit tamen q si
iste iniuste ob sessis iuste penitet, et secure exire no
potest, q ex quo iunior sibi piculus mortis ab solui

Xem). q msi
ida k x anob
seitrat. 30. q. 2.
latode. Vxori
ride at ipoit
maior pena
tal c. 2 q dñz
ocridt. nñq e
qstat n webjim
lo deportat. 33
q. 2. Ad mons
3 c. qndq.

Ziviliū debet excommunicatus qui le dixerit ad iusticiam. ut obstante appellatiōē partis aduersae debet tamē recipi ante absolutionē sufficiens cātio ab eo q̄ iur parebit. de ap. qua fronte. q̄ si excommunicatus impetrat absolutionē scientie aduersario. et non p̄tradicente. nec aliquid petente. Ip̄e aduersarius nō potest postmodū conqueri. q̄ remissione videat. de re iudi. q̄uis.

Etīa iniutus potest quis absoluī ab excommunicatiōē. sicut et iniutus excommunicari. imo manente cōtumacia. potest quis discrete remittere et cōmunicatiōē iuste latā. si videat saluti eius expedire fm Tho. in. iiiij. dis. xvij. Sed Tri. in. iiiij. di. xii. p̄cedit hoc de sententiā dominis. Sed de sententiā iur. dicit q̄ absoluī non potest iniutus: legat. xxiiij. q. ii. nec quisq̄. Et hoc est rationabile fm eum. quia cum voluntarie fecerit illud. cui excommunicatio est ānera. videat aliquo modo ex voluntate sua excommunicatus. Et ideo sine sua voluntate. et requisitiōē non potest absoluī. Hoc tamē dictum Tri. potest intelligi de iusticia. non autē de necessitate.

Eum quis dubitat se esse excommunicatū. si su-

alio hominidio
ar. ext. co. ra.
ultio. i. tpx. 7
glo. 7 ex homi-
ni inservit
de px. dis. 1. a'

Si excommunicatus dicat causam excommunicationis
fuisse dubiam; vel nullam sine falsam. et peritabilium.
ad cautelam absoluere. cum iuratoria cautione.
nulli excommunicato; vel is. p. quo excommunicationis
lata est infra. viii. dies. pbauerit de causa. de sen.
exco. solet. li. vi.

Excommunicato; cognoscens errorem sue excommunicationis
debet renoscere sue absoluere. no; ob
stante appellatione aduersarij. sed si de errore du-
bitat potest absoluere accepta cautione q. iuri pa-

nos. partim
gubernare possit
nobis vero. est
eo. diligimus

lis causis. si vult vere absoluī debet exprimere om
nē sententia & causam. & sic vna absolutio sufficit
ad plures excoūtationes tollendas. alīs non tene-
ret absolutio: q[uod] per surreptionē obtenta esset. ext
de sen. exco. offici. Et p[ro] declaratiōe hui[us] materie
dic fm R[ec]i. vbi s[ic]. q[uod] aut ille est excommunicatus
iure aut a iudice. Si a iudice: aut ab uno aut a plu-
ribus. Si a pluribus. nisi absoluāt a quolibet. nō
est simpliciter absolutus nisi absoluāt a superiori
eorum. Si ab uno: aut vna excommunicatiōe: aut
pluribus. Si pluribus. non est simpliciter absolu-
tus. nisi exprimāt causa cuiuslibet excoūtationis.
Si vna. aut ille qui absoluūt. sue excommunicatiōis
facet causas aliquas fraudulēter: & alias exprimit

S. 100. 19. 19. 19.

Consequently, the *in vitro* growth of *C. coccinea* was inhibited by the presence of *C. coryli*.

mit perat. q

Ideo exponit trinitas in proprio nomine

Digitized by
Digitized by Google

મિત્ર - મની અ

mis p̄t̄rat. T̄ ipā sit̄ p̄māz agat

ta. **1** Sen
Lubzane niss

—, 1870, 1. — 1870. — 1870.

spalla altis dicitur annis et quatuor
nubibus pectinat. Dyarong ut tri-
enio et dimidio. de eo. q. i. Ne
per ignorantia.

Vicimus p̄mis q̄ committit sarcinam
i violando c̄maz. vel c̄sma. seu cu-
lis sacre polluti mābi accipit
vel filia committit amis & peccat
i duobi p̄mis nō situt c̄maz. i usq;
ad q̄ i nō offert. i t̄bi dieb⁹ i q̄b,
domoda carnib⁹ i vino abstineat
renundio. s̄z & alia r̄siderada. M.
s̄z q̄ plenū durat 12. q. 2. & vio
Vicimus 29 si parothes fr̄aduit
prosalia filior⁹ tenuis se p̄tēt &
coem. i filii s̄lē si c̄lpa fuit. s̄z
si filii s̄lē p̄missiōēs fuit r̄t̄rarent
excusantur ut q̄ j⁹ ad pena c̄me
stelligas nō q̄ ad exatud ex q̄ d.
d̄ct opaz i r̄t̄razū. 31. q. 3. si q̄
parothes. M. de p. d. i. sum

Virginis huius quod dicitur *concius* qui
polluit eum ad crucem. **A**gnus peccata
31. q. 1. si quod dura.

Virgin' qd. y malidic' statu' dñi
et aliq' fidz' ligna' sua publica'
i blasphemia' clavaras dñi agn' pe
nitentia' p' A' hebdomodab. sunt
hot' de malidi. statu' m'.

Virginis 192 sarcophagi nudatus
illu q' lib' rofiss' & v'lo & signo
q' d' a sarcophagi officio d'poni
& ad agendam p'niac' Petra' i' actu
m'ostrius detinendi.

Virginis sexto q[uod] popl[us] regio
nalis piurat. si liber sit q[uod]
dibus et annos peccat. si sui
sit t[em]p[or]is annis. 22. q[ui] 7. q[uod] popl[us]

Vir simus 1) q[uod] piurat i[m]m[an]ib[us]
epi p[ro]curat i[m]m[an]ib[us] annis.
q[uod] i[m]m[an]ib[us] i[n] certa uno anno poterat
q[uod] coartat et i[n] ignoratiōne iuris
p[ro]curat q[uod] i[n] certis annis.

Vicimus) octauis q̄ sunt falsi
intraat & alud iurare repellit
A dñis peccata - 22. q. 2. si q̄
sunt.

Virsum non q[uod] dicitur h[ab]et
canor[um] & alior[um] officior[um] d[omi]ni &
rectitudine metropolitam. H[ab]et
enim dispensat[ur] s[ecundu]m missis q[uod]
minime.

Tunc simus et quod ordinat sit
iusta sed electio dicitur absolute
anno suscepimus. Et sic. 5. 2.

¶ 1. epus q̄ correctione de vediōe mys-
tiorē dissimulat. Quob⁹ mēsib⁹. Sacra
dōs q̄. Dyacōm ⁊ cōrī ad abitūm in
dict⁹ pertinant. 1. q. 1. q̄q̄ diuisibilis.

¶ 329. Cortileggi - 4° siebo pentat de fer
tileggi - tristis.

¶ 339. q̄ videt d'astrolabio. duobus annis p̄f
trat. de fortile. ex marz.

¶ 34. ¶ Si p. negligit ad aliq. de sagr. & fil.
lavit & p. tabula p. ad g. r. t. liga
tabat & tabula radat. si no. fuit tabu
la. long. radat & rauas suburat. & ri
mis iuxta altari. condat. & p. s. q. o
dieb. p. tr. at. Si sup. altari. stillavit
calix. subrat m. stilla. & p. b. die
b. p. tr. at. Si sup. lith. in altaris. & ad
alium stilla p. uravit. A. S. b. si usz ad
3. nou. si usz ad q. 7. 20. dieb. p. tr. at
et lith. anna q. t. tig. stilla p. b. virib.
m. stilla abluat calix. subtp. posito. & aq.
abluend. sumat & iuxta altari. condat
si. si abominatio sumi. n. p. d.
et. d. q. si p. negligit ad.

1349. si p. obstat vel vocaritatem curha
ristis cuomit. qo diebq si sit laicu
eleborat ad diebq. epus qo diebq
poterat. Si p. dicitur. qo arridit
ad diebq. De fo. dif. 2. si qd p. obstat

¶ 369. q̄ p̄f̄b̄m d̄f̄f̄n̄it. 12 d̄m̄s p̄f̄t̄at
e. t. r. z.

319 q̄ domini t̄ azi d̄ voluntate sum
bit sublata t̄ iusta d̄ia iustitiat
7 t̄ b̄y d̄m̄ p̄d̄trat . v. t̄. t̄. 2. 7 d̄
diuīq̄. si q̄d̄ domini. Lamen t̄ḡ d̄t
p̄ si w̄ odio t̄ & v̄l̄d̄ q̄o finet excoi
cari 2. n̄ absoluit qūz satisficeret
p̄m̄a et sp̄oit ut h̄w̄osolimis t̄
h̄spania vadat. D̄ de. huic p̄ d̄m̄
dege moratur. Si q̄d̄ archiep̄o l̄c̄p̄s
q̄o plaxauit. Iap̄m̄ iustitiat. Et p̄
d̄m̄ ab officio ep̄ali abstinerat . 23. q̄. 8.
p̄ssima. Hodie p̄q̄ d̄emissi iste.
Hodie p̄q̄ ~~consecratus~~ ad p̄nt absolui
stra sedē ap̄liorā. d̄. s̄. excoi tua m̄

1389. q̄cōrāt h̄tico īsciuſ dno p̄m̄
t̄at. q̄ fānt̄ & dñis ~~12~~ p̄mittit
h̄tico cōtār miss̄d ignorāt̄. q̄ dñs
dīp īnūctia e⁹ p̄ dñis. s. i. subū
fīom̄ fīdi t̄p̄ h̄tico dñpnat̄. n̄ p̄
dñs dños p̄mitrat̄. Si q̄d̄ īrōssit ab
cīm̄ ad h̄ticos fugiēt̄ & alios ad
h̄t̄ faciēt̄ dñp̄x̄it̄ q̄z dñis p̄
mitrat̄. t̄z̄s ext̄ cīm̄az. A dñs an/
dñt̄s. dñs ext̄ rōm̄ez. T̄ s̄. - 12

anno octavo suorum annorum pripiat. 24. q. 1.
si qd dedat.

39. q. regat rog. sit duus p[ro]p[ter]e[m] n[on] m[er]it
7 filia. V. amita t[em]p[or]e. A. amis p[er]petiat
6. p[ro]st[er]o p[er]t[er]eo r[ati]o[n]e. 34. q. si. si
96 m[od]i d[omi]ni

Per quadragesim⁹ si rūbrut⁹ rōvēzit
plag⁹ & 1 dnos p̄dīat. Id ḡr̄st⁹
33. q. 2. t. 9. ipz. 7. ḡ. sequitib⁹

¶ 49. patris q̄ res esse dilapidat. Ano
uno p̄ficitur 16. 4. 1. filio

1429. q. lustrat dominus suus in magis
7 fratracibz. A domis perireat. 26. q. b.
q. sinist. 6. 7 c. n. b. lant.

¶ 39. Si nunc cordeat rosp*xpi*. sacerdos
et. dicit peribat. si p*ro*digit t*ota* d*omi*
de fo. d*omi* q*ui* b*ea*t*is*. Si d*omi*nt*er* dimisit
q*ui*is mil*it* m*ul*phand*d*de accid*it*. ¶ 40
m*ul*ph*ab* officio sus*pe*nd*it*. d*e*c*on*stit*ut*
dia cur*ga*st*er* c*on*s*er*v*at*.

¶ 44. q̄ iurat nō facit pār̄ ad p̄io
suo dño uno p̄iūrat. q̄ ad p̄am
d̄rat. 22. q̄. q̄. q̄ p̄amēto.

1479 p. viiiij. et ad ultro 7. quod videlicet
dicitur regulare septimam domini. id est pro
formicario libet non ita ab ipsa prima
videlicet 22. q. 1. praecepit. alias
impedit periculum. 33. q. 2. q. ipz. 7. s. sequitur.

¶ 469. q̄ sicut baptizat. A. dñis pe-
nitentia faciendo tunc p̄catoris
et fia q̄. et fia p̄t p̄m et aqua re-
iunendo. 6° si p̄ virio h̄s̄ finit.
si et p̄ dñm dñc̄ia et salutē ror/
p̄ib obtinenda. ut de apostol. c. 2.
¶ 470 dñis penitentia. d. fo. q̄ 4. q̄
bib. et talis q̄ bib baptizat vel et
redifit. sit de foro vnde. et cogit
fui r̄pulens. d. fo. q̄ v. dñs est

Absolutio. iij.

F. O. X.

potest. dummodo nihil faciat quod sibi imputari possit.

TQuid autem de pregnante. dum est. ipse partus. an
absolutus possit? Dic per predicta quod si possit haberi
comode licentia episcopi. illa haberet debet. sin autem
plerideranda est qualitas huius mulieris secundum docto-
rum videlicet sit fortis propter longioris vel debilis. et an sit
solita parere cum magnis doloribus vel parvis. Et
secundum hoc indicabit discretio iudicis. potest dici.
quod talis mulier in tali casu possit absolutus; quod accidit
in puncto quo non puerit in anno. Posset enim acci-
dere quod haberet duos fetus in utero. aut maioriis
quantitatibus vel huiusmodi. licet alii multo tibi sine
doloribus peperissent; ut sepe accidit de facto. +

Tun autem laico in articulo mortis liceat cōfiteri
Rū. de hoc habes duas glo. singulares. scz in. c.
pastoralis. de offi. or. t. in. c. a nobis. el. ij. de sen. ex.
quas Panor. in dicto. c. a nobis. approbat quo ad
absolutionē ab erēcōlatione. licet quo ad peccata
secus sit. Et de quo dico Panor. facit magnū fe-
stum. Et dicit q̄ ille glo. suuit magni effectus quia
heres nō cōpellet ampli⁹ p̄ absolutionē ire ad pa-
pam vel ad eum a quo defunct⁹ viuens erat ab-
soluedis. Et nota hoc: quia est magne utilitatis.
Et glo. in dicto. c. a nobis. t. Panor. vocant istam
absolutionē factā a laico. in hoc casu. remissionem
potius q̄ absolutionē. Idem tenet Br. f. q̄ vocat
huiusmodi absolutionē recōciliationē. Predicta
tū vera. vbi desit copia sacerdoti.

Dan autem licet latice tempore necessitatibus conferre sacramentum eucharisticum. utputa; decidit quis et non regit presbyter. inquit possit laicus capere eucharistia de ecclesia et exhibere infirmo? quidam ut refert Iuno. dicunt quod sic. sed collet. post illud firmare videlicet nudum latice. licet istud sacramentum attentre; sed ne etiam diacono. De diacono tamen vide. i. Diaconus.

¶ Quid autem de extrema vinctione? Et licet qui
dicitur opus laicus possit illa conferre tpe necessitatibus
coiter tu hoc non tenes.

Solutio. iij.s. percu-
tientium clericos. Injictientes manu' vio-
lentias in clericum; religiosum masculum
vel feminam; vel conseruum; vel couersum sunt excō
municati; vt in c. si quis suadente. xvii. q. iii. 7 in
c. non dubium. de sen. excō. dum tamē sint religi-
onis approubate fūm. Idem die de peccante
non cum religione approubate per c. religioso. de
sentē. excō. li. vi.

Quid autem de conuersis ecclesiarum secularium? Hosti. in dicto. c. non dubium. distinguit. q; aut isti conuersi retinente sibi aliquā p̄metatem. et tunc non gaudent hoc p̄milegio. Aut dedicarūt se & sua & incedunt tonsorati vel mutarūt habitū interessendo horis diuinis. & tales gaudet hoc p̄milegio. Idem Panor. ibi dicens q; pro hoc optime facit. c. vt p̄milegia de p̄miliis. vbi oblati qui nō obtulerūt se & sua: nō gaudent p̄milegio illoꝝ qui bus se obtulerūt. immo plus dicit ibi Panor. q; ta-

sario votoz. qd. qd. fit metio d' ifimitate ubi M
itelligi d' si ifimitate leui qd. gen. m. d' de-
tatio ad folia epi. p' t' l' ad h'nti iuris d' qd.
ad epi. n. et c'fessor r'comodi. pt adiu. epi. p'su-
vou' n' f'ficit d'mora qd. t'c' sup'umento
2 malu' p'ndeb' salu' aue' sue. qd. qd. si
ad satisfaci'q' t'c' sufficit rot'io. et sic s'c' t'
sec'os d'f'ficit sed t'equat iudicio dei. t'c' d'
bols q' sufficient ad comunitatoz t'c' t'c' q'
comunitatoz. et sic s'c' t'c' d'f'ficit salu' ab
absolu' pt ab obig' casib'. et si t'c' r'c'uris.
absolu' pt ab obig' casib'. qd. qd. qd.
diu'rsa obiecta r'f'zut'. Na' absolu' p'c'

les etiā nō gaudent priuslegio fori; sed debet cōne
niri corā iudice seculari, qz nihil hic in teruenit qd
eos debeat eximere a foro seculari. Iz largo modo
sint psonae ecclēsiastice. Et refert se panoz ad nota.
p eum in. c. ii. de fo. cōpe. vbi dicit qz solemniter pe
nitentes nō gaudent priuslegio fori. nec etiā here
mitate. Iz glo. in. c. qui vere. xvij. q. j. t glo. in. c. aliud
xi. q. j. dicunt p̄trarium. Ratio est fin eum; qz hic
nō interuenit aliquis act⁹ qz habeat istos eximere
a iurisdictione imperatoris; qz est duplex. sez receptio
ordinis; t pueris ad aliquā de religionib⁹ appro
batib⁹; vt in. c. fi. de re. do. Sicut enim tales ex vetero
matris p̄cesserūt laici. Ita et in eodem statu cen
sendi sunt. Idem tenet Lau. et Jo. deligna.
Opinione glo. sequit Inno. t Archi. Et dicit pa
noz. qz opinio Lau. et Jo. de lig. vide⁹ verior. lics
alia equioz. imo pl⁹ dicit panoz. qz ieuati qz ince
duint discalciati; t portant capucū non debet gau
dere priuslegio; qz nō sunt clerci. quia ordinē non
recipiunt; nec p̄fiten⁹ tria substantialia. imo nullū
imo putat eos peccare mortalit⁹. cum veniant con
tra p̄stitutionē dicto. c. fi. Illec panoz. Et si p̄dicti
non gaudent priuslegio fori. min⁹ gaudebunt pri
uslegio canonis. cū primū difficult⁹ p̄dat.

¶ Quid autem de fratribus tercij ordinis sancti Francisci? Dic q[uod] gaudent priuilegio tam fori q[uod] canonis saltem ex priuilegio Sixti. quod incipit. Sacrosancta.

An autem legati possunt absoluere excommunicatos, pro injectione manuum violenta in clericis? Tres sunt species legatorum, prout notat per Panorum et glossam in ecclesiasticis officiis. Secundi sunt communes presone. Terci vero dicuntur legati ratione dignitatis vel locales seu nati; quod nascuntur in illa dignitate eo ipso quod pmiuent in illa. Primi legati postquam egreduntur eam, donec in eam reuertantur beneficiis absolutiis quibuscumque possunt impendere pro injectione manuum violenta in clericis. Siue tales sunt de priuicia sibi decreta quod extra terram subditis est extraneis. Et etiam a quacumque iniuria etiam quo ad mutilationem seu interfectionem clericorum, per eam ad eminentiam de sen. ex. quod loquitur indistincte, et hoc tenet Iohannes ibi, que opinio coiter approbat, prout dicit Panoz: ibidem hoc intellige: nisi sit renocatus nam si esset renocatus non posset aliquid de legatione attingere; quod incotinenti delinit esse legatus. Imo panoz: in dicto. c. excommunicatis, dicit quod tunc nec insignia legatiois debet exercere. Item spectat de lega, dicit quod in loco ubi est papa non debet legatus aliud veniens exercere in aliquo dignitatem sua. Et finis aliquos hoc casu nec absoluere. Nec etiam debet ut insignis: nec populo benedicere. Intellige solenniter. Et Panoz: dicit quod sepe fuit interrogatus, numquid legatus destinatus ad certam priuiciam possit exercere et ut insignis legationis in itinere: antequam ingrediatur priuiciam sibi decretam: et quod possit facit. l. i. et iij. ff. de officiis, pcon. vobis dicitur, quod pconsul potest extra priuiciam sibi decretam iurisdictionem voluntariam exercere: et ut insignis. Secus ergo contentiolum: et sic dum

Additio An
at i articulo mortis sum
pat dos possit dispescere
i votis sunt pt absolue
a qlibet pte i resuia
ubi epo t superior huius
possit ^h qd sepe am
dit i fto q nullibz ip
veri tracta. **Ad** i vñ q
nd loquendo qd de dis
pescato voti regi ubi
tali voto est annex
potis ut qd nqplacat
adspcto voti. vel hq
na tunc qlibet sacerdos
i tali casu ab solu
pt a tali tis qd spes
voti t qd sume sacerdos
vt habilitatis dispes
tak n possit vñ. qd oia
ura canora loqua
tia de absoluore in
articulo mortis sola
faciat nuntiacionem
potis t resuia no at
de dispescendo voti
ut part i r si qd sua
det. Abi. q. m. t.
no dubiu. de sen ex
i t ex eos. ex ti le vi
et id qd minis cply
ubit fit metu de ab
soluore i articulo nube
Nihil dicitur de dispescendo
voto. Ptoxra de h^o
vñ tktu t r i de voto
ubi fit metu de ab
spat quas pt fui dispe
tisimur. Disse
tal de dispescendo voto
i tñm
i si antio n value
lo votu. Hc si talib
o panos t. G. de voto
n totius d apotis
voto Nullo tñ modo
arco. Si at hñ tñ i
t dispescando seu
mortis sum sacerdos
i articulo morte
o spcius. t ad
adila

Absolutio.ij.

Additio Et qz sup^o

dicitur e de gloriis p[er]u
legatiis. Ideo q[ui]t d[icit]ur iste p[ro]p[ter] p[re]dicta
sunt p[ro]uilegiatae.

¶ Namque cum ponitur
xvi gloria idem pa
nor et r[es] cu[m] illo[rum] de
sen[ec]o q[ui] dicitur disti

Regla monachorum
hostiis pueris officiis
Delitosq[ue] ipso[rum] ex
sen[ec]o sodalitatis
mitior astricu[m] dubiu[m]
causa leuius istius.

Dubius absolu[re] s[ecundu]m
lunis meret.

Et dicitur hoc est si
Regla c[on]muni[ca]tio[n]is et
d[icit]ur cu[m] illo[rum] mortis
et n[on] dubiu[m] sexu[m]
et mulieris hostis

et de reatu p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]
et c[on]tra t[em]p[or]em q[ui]us

Officiale co. sicut et
delitosq[ue] d[icit]ur
in opere eo q[ui] de q[ui]

Sodalit[er] ut p[ro]p[ter] q[ui] d[icit]ur
vi. Tho. et Iam[us]

ut d[icit]ur si ob Ast[er]o
ut alio[rum] ut d[icit]ur

mulieris et c[on]tra labora
et c[on]tra dubiu[m] sexu[m]

desiderio. Causa sicut iusti
ad eius et d[icit]ur de
hiis. Ieuis istius ut de
cuerit eo[rum] dubiis

et c[on]tra nos[tr]is t[em]p[or]is
hostis. Si mulierib[us] s[ecundu]m
sen[ec]o et validitudine
sicut seu m[od]erb[us] des
titutio[n]is.

¶ Dicit[ur] q[ui]t q[ui] d[icit]ur
istis p[ro]p[ter] dicitur p[ro]uilegiatae.
Et q[ui] sint p[ro]uilegiatae.

¶ q[ui] dubiu[m] decisionem
sunt et alii gloriis

de potest h[ab]ere petru[m]
um sp[ec]imenter. q[ui] teat

Quedam volunt
nullus sp[ec]imenter ha
bitat. q[ui] n[on] petru[m]
n[on] teat. hi si sicut
et p[ro]p[ter] p[ro]uilegia
et fortuit[er] n[on] p[ro]p[ter]

legitatu[m] p[ro]m[is]t
sunt leui[er] t[em]p[or]is
quo sunt p[ro]uilegiatae

n[on] n[on] p[ro]uilegiatae
n[on] fortuit[er] q[ui] disti

to q[ui] ad duo p[ro]p[ter]
m[od]erb[us] elicit[ur] q[ui] c[on]tra
q[ui]us de sen[ec]o.

¶ So ad 3 m[od]erb[us]
elicit[ur] q[ui] notari
so an et panor d[icit]ur
et p[ro]uilegiatae.

Absolutio.i.

¶ Due at p[ro]sone habeant p[ro]petuum sp[ec]imenter. Dir[ig]it[ur] iste hec p[ro]mo mulieris et sen[ec]o 3° valitudinarij
4° m[od]erb[us] destituti. Si dicitur in q[ui] isti sunt p[ro]uilegiatae. Dir[ig]it[ur] isti h[ab]ent p[ro]petuum sp[ec]imenter n[on] d[icit]ur absolu[re]
possunt ab iuria mediocri. Si est a p[ro]p[ter] 4° p[ro]bat p[ro]p[ter] d[icit]ur. et mulieris. et c[on]tra nos[tr]is. et d[icit]ur q[ui] de his q[ui] p[ro]lato
loquitur. disticto. n[on] d[icit]ur d[icit]ur ut restante sp[ec]imenter se p[ro]lenit[ur].

¶ Q[ui] d[icit]ur de deliciose. An at sp[ec]imenter est istos h[ab]entes p[ro]petuum sp[ec]imenter. p[ro]p[ter] d[icit]ur. et d[icit]ur. et mulieris. et c[on]tra labores
dicit[ur] q[ui] si videb[us] ep[iscop]o q[ui] labores c[on]dui nequeat sufficiens p[ro]p[ter] p[ro]le[bus] illa more absolu[re] p[ro]p[ter] excepta sufficieti ratione
q[ui] parabit colilio seu h[ab]ebit p[ro]p[ter] h[ab]ebit. q[ui] parabit colilio ut respondeat p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] intelligi n[on] est op[er]o
ut ei iungat ut aliquo modo sp[ec]imenter est si q[ui] tra[ns]f[er]at fortis ut n[on] sit deliciosa. Nepe et amittit et isti potest
et deliciosa q[ui] modic[us] labor est et q[ui] est. Q[ui] at venient ad p[ro]p[ter] efficiunt potest ad tolerandos labores. 2°
p[ri]ncipale q[ui]d est p[ro]p[ter] de p[ro]p[ter] q[ui] sit teat. sp[ec]imenter. ut existat i articulo m[od]erb[us] h[ab]ens dimicatio[n]em capitales ex
¶ Ipso[rum] et isti p[ro]sone gaudet p[ro]uilegio q[ui] est p[ro]p[ter] absolu[re] a q[ui] d[icit]ur. ut p[ro]p[ter] q[ui] de his. et q[ui] quis.

¶ An at sp[ec]imenter est istas p[ro]sonas h[ab]entes teat sp[ec]imenter. Dir[ig]it[ur] q[ui] sit. et de h[ab]eo. et amittit. et i de c[on]tra q[ui] quis.
i q[ui] est et ubi di. et rebus q[ui]busda p[ro]p[ter] q[ui] teat sp[ec]imenter laborat exceptus p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] in 3° p[ri]ncipali. q[ui] q[ui] est.

¶ An aut[em] legatus possit absolu[re] excōmunica
tum a se in sua p[ro]uincia postq[ue] egressus est p[ro]uinciam. S[ecundu]m in c. non[em] de offi. le. dicit q[ui] non. quia
excōundo p[ro]uinciam priuatus est dignitate. ff. de
offi. le. i. i. et statim expirat iurisdictio. Hoc verū
fm S[an]cte, quādo exiit p[ro]uincia et animo non re
deundi. Et hoc vbi hec absolu[re] requiret cau
se cognitionē. secus si nō requirit cau[se] cognitiōes
in foro penitentiāl[er] poterit absolu[re].

¶ An aut[em] legati respectu p[ro]p[ter]e possint absolu[re]
excōmunicatos p[ro]p[ter] enormi iuriā. R[es] Archi. f.
dat regulam q[ui] p[ro]solum summā pontificē v[er]o lega
tum de latere tales possunt absolu[re] q[ui] iuriā est
enormissima; puta q[ui] est p[ro]cessum ad homicidiu[m]
v[er]o mutationē mētri. Panor. tamē in c. quod de
bis. de sen. ex. per tex. illum qui nō distinguunt int[er]
enormē vel mediocrem; satis innit q[ui] a qualibet
iuriā legatus absolu[re] potest etiā p[ro]p[ter] homicidio
nam dicit[ur] generale; generaliter debet intelligi ac
etiam eadē ratione; quia loquuntur generaliter de le
gatis intelligimus de v[er]toq[ue] ad hoc dictum. c. q[ui]
translationē. et c. excōmunicans que loquuntur in
distincte. Terci v[er]o legati nemine possunt absolu[re]; nec in p[ro]uincia nec extra; nec subditū nec ex
traneū. Ratio est; q[ui] legatus ratione loci est p[ro]p[ter]
tus. unde si isti possint absolu[re] excōmunicatos.
clericis illorū loco[rum] p[ro]derent priuilegiū q[ui] ha
bent ex c. si quis. xvij. q. iiiij. quia nunq[ue] p[ro]fessores
eorum tenerent[ur] ire ad curiā. cum baderent in p[ro]p[ter]
riorem qui eos absolu[re]ret. Hec tamē limita i istis
et in p[ro]cedentib[us]; vt p[ro]cedant in casibus reseruatis
pape; sed in casibus in quib[us] episcopi loco[rum] pos
sunt absolu[re] etiam isti legati absolu[re] poterūt
cum sint ibi ordinarii. Tres p[ro]p[ter] enarrantur.

¶ Querit quod sint species iuriā. R[es] fm Jo.
an. et Panor. in c. peruenit. de sen. ex. q[ui] sunt tres
quo ad p[ro]positum nostrum. scilicet lenis. mediocris. et
enormis. Pro leui iuriā quilibet episcopus potest
absolu[re] iure suo. auctoritate dicti. c. peruenit.
Pro mediocri v[er]o non potest episcopas absolu[re]
ni si priuilegiatos. Pro iuriā v[er]o enormi episco
pus regulariter nō absolu[re] nisi in necessitate. et vbi
specifice sibi comittit. Et que dicat iuriā lenis;
q[ui] mediocris; et que enormis; potest dicit fm astell.
Lenis est. si quis ponat manū super clericum ma
lo animo; vel accipiat eum p[ro]p[ter] vestes vel p[ro]p[ter]
vel p[ro]p[ter] manū; vel brachium. Et hoc intelligi potest
vbi superior; vel par est is qui huicmodi intulit.
Iste Hosti. Lenis etiam iuriā fm Panor. est
indicāda arbitrio boni viri ex varijs circūstantijs
p[ro]sonarum: oculū et tempore. Si enim clerici mini
stranti solēnter in altari. publice manus quis in
icerit leuiter. non iudicaretur leuis que alio leuis
est. Et quedam est leuis contra puerum; vel in
dorsu vel cum manu vel baculo in occulto; q[ui] gra
uus esset contra senem; vel in capite; aut facie; vel
cum pugno; vel cum ense; vel in manifesto. Que
dam etiā iuriā sunt quasi medie int[er] leues et gra
ues; quarū etiā qualitas ex circūstantijs varijs ē
pensanda. Grauis autē dicitur fm Ho. Monal.
et Rod. q[ui] vniū q[ui] est illatū requirit medicamē

Absolutio.ij.

Folio XI.

cirugie; vel emplastrorum et huinc modi. Et ad predicta vide tex. aureum. Insti. de iniuriis. §. atroc. ubi dicitur Atrox iniuria extimatur; vel ex facto veluti si quis ab aliquo vulneratus fuerit vel fustibus celus. Vel ex loco; velut si cui in theatro vel in foro vel in predicto loco iniuria facta sit. Vel ex persona velut si magistrus? iniuria passus sit; vel si senatus ab humiliata persona iniuria facta sit. Aut parens patronorum fratrum a liberis vel libertis. Nonnulli etiam loco vulneris atrocem iniuriam faciunt; velut si in oculo quis percussus fuerit. hec ibi. Et glo. in v. in oculo. dicitur; vel ore. Et panzer. in c. cum illorum. de sententi. excō. elicit hanc regulam singularem quod excessus notoriorum dicitur enormis ratione notorietatis. nam percussus in platea vel theatro seu in eccllesia dicitur atrociter iniuriatus. per dictum. §. atroc. Et ideo tene menti quod ep̄pus a talibus iniuriis notoriorum absoluere non potest; quia non possunt dicileues; ex quo sunt notorie. Alte etiam facit regulam quod ubi ex talibus iniectorum manu in clericis generalis scandalum. tunc etiam alius vel leius iniuria efficitur grauius et sic episcopus absoluere non poterit et de hoc videlicet casus in dicto. cum illorum. Idem potest dici de iniuria facta in dauro; vel cimiterio eadem ratione. Et sic quilibet iniuria a multis levius; ibi facta reputabitur grauius. Ideo dicendum est in Hosti. quoties inferior et subditus in superiori manus iniectorit. Idem de monacho; qui absente abbate peccat vicarium abbatis. Idem dicitur in libro Hosti. tam circa predicta dat regulam quod iudicium de leui iniuria; vel enormi est rotu arbitrio proprii committendum. Lauseat tamen sibi de arbitrio temporis. Sunt casus in Hosti. in quibus iniociens manus in clericos citra sedem apostolicam potest absoluiri. Primum est in articulo mortis. xxiij. q. iij. si quis ame iniungendū est ei quod si euaserit sedi apostolice et representetur; vel ei qui possit eum absoluere. mandat eius super hoc receptum. extra eo. quod quod debet. Et idem in casibus sequentibus. remoto impedimento. prout in pueri. ut extra de sen. excō. decepero. et. c. ea noscitur. et. c. quis. et. c. fi. Et si cessante impedimento non se presentari. incidit in eandem sententiam. extra de sen. ex eos. li. vi. Et intellige in eam. sex specie; non numero. et hereditate naturae. sicut prima. Optutata si erat ab homine; erit ab homine. Si a iure et ita a iure. cuz suis meritis appendicibus et conditionibus.

Quid autem si sedes apostolica vacat. an talis absolu-
tus poterit differre donec fuerit pugnatum de pa-
sto? R. Panor. in dicto. c. qd d his. dicit qd nō
qd sede vacante semper est penitentiarii qui gerit vi-
ces pape. et sic tenet se plenitudo penitentiario. als in
currit eandem sententiam excoactionis. Querit
etiam Panor. de notabilis. qstioe et quotidianae i di-
cto. c. decetere. vt ille tre. et siles habeat locum in
excommunicatione lata ob alia cauillam qd apter inie-
ctione manuum ut non valens ire ad papam possit
absoluti ab episcopo? Et dicit Inno. tenere qd sic.
Et addit Panor. qd hoc hodie pbaf clare in dicto
c. eos. Id est tenet Se. ibi. Idem Jo. an. et videt co-
munis opinio. Licet idem panor. videat tenere con-

quæ in distictis & gralz de oī iuria q̄ ipse ihu
elligit tib⁹ de iuria mediori q̄ ḡm Sic go ist
a mediori iuria & ḡm cōstat sp̄edimento
¶ Ultio q̄ sit q̄z p̄m̄t̄ cōlōn leuit̄ cōputat̄
& sup̄ q̄ a loci iuria p̄t̄ absoluat̄ iure suo
cōx̄t̄ rōrator̄ & violēta manū dicitur a
cōt̄ract̄ cōlōn leuit̄ Ergo sc̄it̄ q̄ si alius
a solo tib⁹ nō obstat q̄d dōm̄ & q̄ ep̄ tales a
tiām̄ sicut no sc̄it̄ ep̄d absoluat̄ iure su
sūt p̄m̄t̄ iuris sequentia n̄ v̄. Et q̄ at ep̄d
in d. c. p̄mit̄ Et b̄ no. q̄ noua & nullib⁹ ta
¶ Nota est gl. singlare app̄bat̄ a dōc. d. c.
solui ab dōc. ep̄d p̄mit̄ a p̄b̄zo Re q̄ līnt̄ p̄
dōc. & sup̄ eo. nō dubii aliud n̄ nisi h̄ fā
q̄b̄ḡ habet ip̄e unū q̄tidiant̄ q̄ s̄f̄ores ep̄

trarii in d.c. quis. Fallit tamē in casib⁹ in quib⁹ nullus absoluere potest nisi in articulo mortis de quib⁹ dicet. i. in tractatu excoicationū. Et in hoc pfectores aperiant oculos.

An autē legati dum sunt in via possint absoluere huicmodi qui habent se apostolico spectui presentare. Et an huicmodi presentat o posse fieri per curatores et multa alia vide. j. excommunicatio xxxv. Secundus casus est quod quod habet inimicicias capitales; vel alios instas excusationes propter quod non potest se sedi applice presentare. vi. c. decetero. et c. ea noscunt. et c. quod de his eo. n. Et vano. in dicto. c. de cetero. dicit quod non ponderat quis fuerit causa inimicicie. Satis est enim hunc habere instantem causam non evidi; quod nota. Et nota aliud dictum singulare eiusdem in. d. c. quod de his quod legitimū impedimentum non evidi est. si non possit libere laborare evidi ad curiam. Et ex hoc tex. no. quod detinet infirmitate. licet non sit in piculo mortis. potest absoluiri ab inferiore. Tertius est enim hunc tenere talia impedimenta quod non possit ire. Et ideo dicit dominus. si quis detinere terciana vel quartana vel podagra vel huicmodi. ita quod non possit ire. poterit absoluiri ab episcopo. Et de huicmodi excusatione stabilitur arbitrio boni viri. ar. de offi. dele. de causis. Tercius est in ostiario qui p̄textu officii clericū non grauitur. sed est de sen. et si vo. el. i. Et non et hoc tex. in ver. non grauite; quod necesse est dare iniuriam mediā inter leuem et grauem. Non vides sic. quod si iste ostiarius grauitur peccassisset. non posuerit absoluiri nisi a solo papa. Si autem peccassisset euter potuisset absoluiri ab episcopo iure suo. non solum ipse hoc casu sed etiam quilibet alius. Et ideo si iste ostiarius tamquam persona privilegiata. necesse est dicere quod ultra iniuria leuem aliquid amiserit. et sic habitur iniuria mediocris a quidam delicto absoluiri iste et alie persone privilegiata. ut dictum est. Quartus in officiis. Sed per declaratiōe huic casus. sciendū quod iste casus habeat in. d. c. si vo. f. officialis. et primus duos casus. Primus est. Officialis p. intentione manū in clericū. non potest sine mandato romani pontificis beneficiū absolutois p. mereri. quia nulli laico super clericū tanta datur potestas. Et hic est primus casus. Sequitur. nisi forte turbā arcendo irruente. non ex deliberatiōe sed fortuito casu clericū ledat. et hic est secundus. Et quod ad secundum casum pertinet panzer. ibi. quod officialis laus iniuries manū in clericū deliberate non potest ab episcopo absoluiri. quod videtur delictum non leue. cu non solum inferat iniuria. ita utlpat sibi iurisdicitionem in clericū. Et sic tam ex tex. quod ex dictis panzer. habet et iste officialis iniuries manū deliberate in clericū quātūcū; leuiter. malo aīo iudicat iniuria gravis. et si nullo modo ab episcopo poterit absoluiri. Sequitur secundus casus. ibi. nisi forte turbā arcendo. Et glo. ibi. in vbo. casu fortuito. dicit tunc enim imputat. et sic per glo. quod cōtēre approbat iste officialis arcendo turbā. non ex deliberatiōe. sed casu fortuito clericū ledēdo non est excusat. In primo at alio. lz sit excusat. non tamen per absoluiri ab episcopo. Et p. tis necesse est dicere. quod iste officialis non poterit

multies. iopeb. hentes summi cas capitales. delicatos.
7 h' n' esset i articulo moris. b' n' eos absoluere. et de laud.
dyonisian. Et ad sit legitimū impedimentū. Dir. q' d
oc id qd arbitro bol viri ratiōbile spesit.

Absolutio. ii.

inter psonas pnuilegiatas. imo est peioris peditio-
nis qd alie psonae pnuiate etiā nō pnuilegiate qd sal-
tem a leui iniuria possunt absoluere iure coi a suis
epis. Iste autē officialis. nō dico ab iniuria medio-
cri. veruetū nec a leui absoluere pōt. Quid g' dicem'
cū oēs tā canonice qd sumiſe ponat hinc officiale
inter psonas pnuilegiatas. pdicta multū vrgent. et
cōsultus cū aliquibz pitis necesse ē distinguere de
isto officiali. Hā officialis qd ad ppositū pertinet.
vno mō accipit. p iudice vel appitor fīm glo. ibi;
qui appitor fīm grāmaticos dicit ille q cogit veni-
re reos ad iudicium. Et hoc mō sumēdo officiale.
dico qd talis nō est psona pnuilegiata; imo nec etiā
a leui iniuria pōt absoluere ab epo: qd est notandum
Alio mō pōt sumēdo officialis. put ad ppositū per-
nit. p deputato ad arcendū turbā: et sic ad rem li-
citā. et hoc casu iste officialis inter psonas pnuile-
giatas pputabili. et sic enā a mediocris iniuria pote-
rit absoluere ab epo: sic ut ostiarius. imo fortius cū
difficili euitet pmissiones arcēs turbam qd ostia-
rius. Et hinc intellectū sentit glo. in. c. siq. xvij. q.
uij. Et hec nota: qd nona. Quint' si sit mulier; nec
distingui debet vtrū sit fortis vel debilis; vidua;
vel maritata cuiuscīqz status sit fīm Pano. in. c.
mulieres. de sen. exco. vbi de hoc tex. Et ratio: qd
piculorum est mulieribz itinerare; et inimicere se ce-
tibz viroibz. Et hoc habet laudabilis consuetudo
quā papa seit et tolerat. nec distingui dz circa eas
inter atrocē et nō atrocē iniuria fīm vī. Sextus si
sit senex aut valitudinari: extra eo. c. ea noscitur.
Qui autē dicant seues. Jo. d. sansonia dicit qd quo
ad generatioz legalē: et quo ad potestate adoptādi
dicit senex maior. l. annis. ff. de adop. l. si paterfa.
Alio mō dicit senex quo ad excusationē munerū
psonalū: maior. lxx. annis. L. qui eta. l. fi. li. x. iun-
cta. l. ii. S. fi. ff. de decu. ergo maior. lxx. annis excu-
sabit ab oneribz et muneribus: etiam excusabit ab
onere itineris: etiā si sit fortis ad ambulandū. p
pter piculum mortis qd mors sensiblē est in ianuis.
Et fīm glo. in. phemio serti a. lxx. annis vltra non
dicitur esse in lenectute quis: sed in senio: quod est
aliarū etatum terminus. et post dictā etatē debet
dici magis decrepit? qd senex.

¶ Quid autē sit valitudo: glo. in dicta. l. si pater-
fa. dat differentiā inter moribz et valitudinē: quia
morbis est temporalis. valitudo autē ppetua.

¶ Septimus si sit membris destitutus: ita qd ad
sedem apostolicam non possit accedere dicto. c. ea
noscitur.

¶ Qui autē dicant mēbris destituti: Pano. ibi
dicit qd claudi. ceci. et alij multifarie impediti i mē-
bris. omnes enī tales dicuntur miserables psonae.
Et gaudet hoc pnuilegio.

¶ Octau' si sit infirm': et dir. hoc intelligit: sine
sit infirmus incurabilis: vel de cui' morte dubitet
vel morbus longus: vt dictū est s. Cristis iniuri-
gendū est qd si euaserint qd debeat se sedi apostoli-
ce pntare. nō autē p absolutoe obtinenda: qd iam
sunt absoluti. nisi fuerint negligētes: vt in. c. eos.
eo. ti. li. vi.

¶ Monus in panpe. c. qd de his: 7. c. qd us. eo. ti.
Sed circa hoc panor. in dicto. c. ea noscitur. de mēte
jo. an. dicit qd paupē medicans als potens ad en-
dum: tenet ire ad curiam. si als mendicādo potest
sibi pspicere: sic ut in loco in quo manet. Si vo
est paupē nō medicans nō habeb̄ unde vivat: nisi
ex artificio suo qd exercere nō pōt in itinere. tunc
habet locum dicta capitula qd de his. 7. qd us. Ex
quo enī non est solitus medicare sed ex artificio vi-
uerē nō tenet p absolutoe habenda mendicare.
imo plus dicit jo. an. qd si solitus medicare ex mē
dicate pspicere sibi et viro. et itinerando non
posset pspicere viro: tunc nō tenet ire.

¶ Decimus si regularis verberat regularē: vt. c.
monachi. et. c. cū illorū. eo. ti. 7. panor. in dicto. c. cū
illorū. dicit ex illo tex. abbate posse absoluere suos
monachos ab excommunicatioe inflcta pro violenta
manū iniectionē in monachū: sine incidenter i ex-
communicatioe post ingressuz religiōis: sine ante.
dūmodo excessus nō sit enormis.

¶ Undecim' in his qui nō sunt sui iuris: sicut
filiusfa. et serui. extra eo. mulieres. et. c. relatiū. Et de
filiosfa. glo. in dicto. c. mulieres. et. Inno. intelligit
si sunt impuberes. als autē si sunt adulti. licet sint in
patria potestate: mittendi sunt ad curia: qd in hoc
sunt sui iuris: quia possunt ire quo volunt. Hosti.
videat tenere ptrarium. Sed jo. an. cōco: dādo
distinguit. qd aut filius existens in potestate patrī
tenet familiā de per se: puta virorem et liberos. et
tunc pcedit opinio glo. Aut est i familiā paterna
et tunc pcedit opinio Hosti. Pano. autē in di-
cto. c. mulieres. dicit qd sibi non placet indistincte
opinio jo. an. quia licet filiusfa. sit extra familiā
patris. tamē ex quo non est sui iuris tenet alistere
et obediē patri et ei' comoda patrie potestatis exhibe-
bere. Onde idem putat i filio: quod i seruo ex
benigna interpretatione iuris. hec Pano. Et dictū
panor. posset verificari quādo talis filius existēs
extra familiā patris necesse haberet p̄videre
ip̄i patri: als non. Quo vo ad seruos: dic qd si ser-
uus percutit clericū excommunicatus est. dicto. c.
relatum. et ire debet pro absolutione ad fedē apo-
stolicā. nisi hoc fecerit in fraudē domini sui: vt
se subtrahat ab obsequio domini: aut ipse domi-
nus propter hoc sine culpa sua graue damnū in-
currat. His enim duobus casibz absoluere potest
ab episcopo loci: si lesio fuit etiam mediocris. Se-
cundis si enormis. Et intellige fīm Pano. de seruis
christianis. nam si essent infideles: non essent ca-
paces excommunicatiois: vt in. c. gaudemus. de
diu. Itē intellige de seruis: qui sunt seruulis cō-
ditionis non de familis seruientibz: qd de his nō
inueniū iure cautum.

¶ An autē idem dicendum sit de viro: si i frau-
dem viro faciat et in liberto qui tenetur pre-
stare opas: glo. i dicto. c. relatiū. Mī. qd hoc nō
credit cū hoc nō inueniā iure cautum. Et hoc
dictū: vt omnes ad curia mittantur: qui expre-
se non excipiuntur: prohibitorum est. Et hoc cō-
muniter tenetur a docto. fīm Pano. ibi. Et lices

hoc casu mulier prinetur viro suo sine culpa sua, non tamen sine causa, licet illo fuerit in contraria opinione, qui facit unam regulam generalem de filiosa, pubere et impubere, de seruo et liberto, et item de viro qui verberat clericum in fraudem virtutis; ut ies isti non teneant ire.

Duodecimus de his qui sunt magne potentes, et ita delicati quod laborem eundi ad curiam nequeunt sustinere, papa est consulendum, dico, mulieres. **G**lo. ibi dicit, quod ad arbitrium episcopi est referendum. Et si videbitur episcopo quod laborem eundi nequeant sustinere; propter periculum more, illos absoluere poterit recepta sufficiens cautione; quod parebunt mandato ecclesie. Si vero periculum non timetur, consulatur papa antequam absolvantur, hec glo.

Tercius decimus in impubere, extra eo. c. i. etiam si post pubertatem postulat se absoluiri, extra eo. ca. ii. Et hoc si est dolus capax, alii non incidentur in excommunicationem. Et panorum in dicto. c. ii. elicit ex illo ter, unam regulam; quod beneficium semel indulatum minor: ex quo cepit habere locum, non extinguit per superuenientiam maiorum etatis. Et facit ad questionem. Numquid impubes factus pubes possit testificari de his que vidit in pupillari etate? **R**u. glo. in. l. iij. s. l. Julia. ff. de testi, et glo. in. l. notionem. ff. de ver. signi, et glo. in. l. ad testium. ff. de testa, cocludunt quod sic. Et hoc nisi lex ad substantiam negotii exigeret certum numerum testimoniū; ut in testamento, ubi tempore testamenti exiguntur idonei testes ut valeat; et sic ut sit solene. Secus ubi ut veritas inquiratur. **B**ar. autes in dicto. s. lege dicit hoc verum, dum tamen excusat infans, alii secus.

Quartus decimus de clericis qui communiter vivunt; ut de vita et bone cleri, quoniam, quod communiter exponitur; quando simul vivunt in aliquo collegio, et ibi **P**anor. dicit quod istud privilegium operatur ut isti clerici possint absoluiri ab episcopo; cum iniuria est mediocris. Idem in religiosis, ut extra eo. monachi, sed monachi possint absoluiri per suos abbatem, ubi vero iniuria sit atrocior; nec isti; nec illi absolvantur nisi a solo papa; ut in dicto capitulo; quoniam.

Quintus decimus in monialibus; extra eo. de monialibus, et **P**anor. ibi notat; episcopum posse absoluere indistincte moniales; quantumcumque excessus sit enormous; ex quo papa non reseruat sibi causum enormitatis. **R**o. est: ne moniales habeant matrem in uerecude iniurandi se ceteris virorum. In monachis vero exceptis iniuria enormous; ut in. c. cum illorum, extra eo.

An autem episcopus possit absoluere exceptas; **G**lo. in dicto. c. de monialibus, dicit quod sic, et tam exemptas quam non exemptas absoluunt; autoritate pape sibi per banc decrete, indulta tanquam delegato ad hoc. Et **P**anor. ibi dicit; quod banc glo. sequitur communiter docto. Sed **P**anor. dicit iniuriare dubium, quid in istis sororibus sancti Francisci, et aliorum mendicantium; cum habeant generali supervisa, habentem quasi episcopalem potesta-

tem super eas, non quid possint ab eo absoluiri? **S**olutio, videtur forte dicenduz quod non; quia hoc tantum indulsum fuit episcopis ob reverentiam ordinis episcopalium, ergo non licet inferioribus hoc attendere, quod videtur satis dubitabile. **H**ec **P**anor. tamquam quo ad moniales sancte Clare fratrum nostrorum aliud est dicenduz hodie per privilegeia sua, et a solis suis visitatoribus possunt absoluiri nec episcopi in aliquo possunt se intromittere.

Sextus decimus in hospitalariis sancti Jo. bie rosolymitani hos absoluunt suus prior; si est sacerdos, nisi excessus fuerit enormous, extra eo. canonica. **M**ota etiam finis Hosti. ibi; quod templarii non gaudent hoc privilegeio quia licet ius commune debet extendi per idemperitatem rationis. secus est in irre prinslegato, licet glo. tenuerit contrarium in dicto. c. cum illorum.

Septimus decimus in his qui clericis non enormes sed modicas et leuem iniuriam irrogant, extra eo. peruenit.

Sed numquid illi qui possunt absoluere ab excommunicatione pro violenta manuus infectione, possunt huiusmodi absolutiones alios committere? **R**u. glo. in. c. eis quibus de officio ordi. dicit; quod illis quibus ex officio, licet ordinario competit in certis casibus illos absoluere; qui pro violenta manuus infectione sunt excommunicati, licet alii huiusmodi absolutionem committere, cum viderint expedire dicto. c. eis.

Sed quibus convenit hoc ex officio? **R**u. finis Hosti. ibidem, hoc convenit legatis ex officio legationis, extra de officio, quod translatione. Convenit etiam illis; quibus hoc committitur ex privilegio perpetuo ratione dignitatis; ut Archi. **B**on. cui ratione dignitatis concessum est privilegium absoluendi excommunicatos in studio Boni, conorantes et delinquentes ibidem. Item episcopis in certis casibus; ut dictum est supra. Item abbatis, extra eo. cum illorum omnibus iste potest cum viderint expedire possunt super his auctoritate dicti canonis, licet eis quibus ordinario iure competit, vices suas committere. Et idem dicendum est de aliis excommunicatis, licet quod illi qui ordinario iure; vel delegato a principe possunt ab eis absoluere, possunt alii vices suas committere cum viderint expedire, dummodo delegatus habeat iurisdictio. **S**i vero sit alicui concessum ex privilegio speciali quod absoluere possit, talis committere non potest; quia certum ministerium sibi committit in hac parte, non aut iurisdictio extra de officio, dele, quoniam, hec glo. in dicto. c. eis. **I**dem **H**o.

Absolutio.ij. scilicet regularium. Regularis si possent regulae eiusdem claustrorum, ab abbate vel ales a patre, apud potest absoluiri. Et in summa, teneatur quod inter predictos platos, apud omnes sunt potest potes conuentuales fratrum predicatorum, et Guardiani minorum et omnes potes conuentuales cuiuscumque ordinis sunt qui non habent supra se maiorem in eodem conuentu. Secus de potest tria vel quatuor regularium

Absolutio. iij.

qui p. voluntate sui superioris; perficiunt et amone-
tur. Et istud priuilegium extendit ad fratres; et ma-
gistrum hospitalis hierosolymitanum; si tamē p̄sbyter
est. als nō extra eo. canonica. Et fz Dir. intellige-
de regularibus siue sint monachi vel canonici. Et
si non sufficit prudenter abbatis est discretio ep̄i
adhibenda. Et hec intelligenda sunt nisi excessus
sit difficilis et enormis; ut si ad mutilationem membra
vel ad effusione sanguinis ex vulnera sit percussa
vel si in ep̄im vel abbate sit manus imacta. Et ex p̄
riu significato iste terminus effusio significat ha-
bundantiam.

Pecundo si regularis percudit regulare alterum claustrum finitum ab eo. prelatus prius absoluere. et platus percussi adiuvocatur. non ut absoluat. sed verbaverabit peccatorem in satisfactione. ex quo monachus non habet unde soluat. licet dicitur. Alioquin dicat quod vice regis abbas vocatur ad absoluendum. Sed pano. in c. cum illorum. eo. tibi dicitur. quod sibi placet ratio. Illo. quod non videt rationem. quare alienus abbas vocetur in absolutionem non subditi.

TQuid autem si regularis peccat regularem extra
clastrum: nūquid possit p abbatem absoluī? Illo
tenet q̄ non: sed debet absoluī ab episcopo. Et si
sunt sub diuersis episcopis debet cōueniri episco-
pi illorum episcopatum: vel unius cōmittere alteri
put de abbatis dicit in. S. si vo. in dicto.c. cum
illorum. monet per tex.in.c. monachi.eo.ti. et di-
cto.c. cum illorū. vbi sit mentio d clauistro. Secus
ergo si extra clastrum. nam tūc violatur iurisdictio
epi. et ordo ecclesiasticus cōfundit: si sua iurisdictio
vincitur nō seruat. xj. q.j.c. peruenit. Sed panor.
in.d.c. cū illoz. dicit q̄ abbas et coiter doct. tenent
oppositū: nam in. S. si vo. d.c. cum illoz. nibil di-
citur de clauistro. Ad iura vo facientia mentionez
de clauistro: supplēndū est maxime. in hoc tamen
dubio dicit Jo.an. qnq̄ secesseruari qd episcop
cōmisit abbatī.

Propositum est quod si platus non est sacerdos: vel excusat: vel mortuus vel huiusmodi. Hoc dicit q[uod] ad diocesanum recurrentium est: quod intelligendum est fini v[erbi] et dicitur taz de exēptis q[uod] nō exemptis: fine sint monasteria viroꝝ siu mulierū.

Quid si regularis percutit clericum secularis eiusdem diocesis vel alterius? **R**espōdeo. q̄ suus prelatus eum absoluere; in eo calu in quo secularis clericus percutiens clericum secularē absolvi potest ab epo extra e. religioso. l. vij. 7 glo. in v. eo casu debet puto; quia leperus percutiit; vel est debilis; vel delicatus tē.

pro penitentia, et quod in iuriatis satisfaciant, et hoc faciant quod cito comode poterunt, extra eodum, eos, lib. vij.

Propter violentam manū injectionē in de-
ticum satisfactio pecunia fieri solet: que quidē
applicabili monasterio si manus inecta fuit i mo-
nachum. ar. xij. q. i. non dicatis. et extra d. sta. mo-
cum ad monasterium. Si autem in clericum secula-
rem; satisfactio ipsi clero applicabili. nisi in contu-
meliam ecclesie fuerit pullatus. nam tunc ecclesia
agere potest iniuriarum: ut inst. de iniur. I. Q. si
villusfructus. Hec Bof. et Mo.

Excommunicatus, ppter damnum: si satisfaceret potest; nō debet absoluī nisi satisfaciat. et peccant qui talem absoluū: sed tamē absoluū est: fm. v. v.
Si autē emēdam prestare nō potest: debet absoluī. recepta idonea cautione q̄ satisfacit si ad pri-
gionem fortunam puererit. de solu. odoardus.
Et hec cautio erit pignoratia vel fideiassura: q̄
hec dicit idonea quā si prestare non potest: saltem
prestet iuratoriam. absolucionē emī nō est neganda.
xxvij. q. vi. si ps̄ byter. talis quoq; ad petitionē ad-
uersarij temet cedere bonis fm. v.

H **B**solutio. v. Quo ad modum
non potest quis absoluī sub conditiōe.
puta si satisfecerit; qd talis absolutus nō
est simpliciter absolutus fini v. et extra de regu-
li. actus. li. vij. Et fin Panor. in. c. de quibus de-
bap. intelligit de conditione suspēndente actum.
puta de futuro. Secus si esset conditio de p̄teri-
to. que propriū non est conditio; quia non suspen-
dit actum. vtputa baptizo te si non es baptizatus
Item nota fin Hen. de Ban. in quotlibeto suo.
q̄ p̄clatus potest cōmittere ea que ad eum per-
tinent sub hac forma. Cōmitto tibi audire confes-
siones et absoluere de talibus casib⁹; cuz absens
fuerō sub tali conditioe; q̄ mihi confiteant cum
fuerō reuerlus. quia confessio nihil aliud est q̄ li-
gaminis ostensio. Et idem ligamen pluribus po-
test ostendi. Et tunc nō habet vigorem prima co-
fessio nisi sub proposito faciendi lecūdaz. Sub ta-
li autem forma. Cōmitto tibi audire confessiones
et absoluere sub tali conditioe. q̄ non valeat tua
absolutio nisi mea subsequat; vel ratum habeam
eam. vel quousq; ego ab illis absoluam. non po-
test cōmittere nec valet cōmissio. Sic enim com-
mittere absolutionem nihil est cōmittere; quia ab-
solvens aut amouit ligamen; aut non. Si licen-
tia remanet ad amouendum et amotum est. siue
superior; ratum habeat sine non sine iterato. qua-
cum est de se absoluat; siue non quia qd semel est
dissoluitur non amplius remanet dissoluendum
ab eodem ligamine; maxime cum dissoluendo li-
gamen destruitur; sicut sit in absolūtōne sacramē-
tali ad modum quo in absolutione ex cōmunicā-
tionis a qua absolutus semel nunq; ab illa est ab-
solwendus sed solum a noua; si in illam intruda-
tur. Si autem non amouit ligamen. casus clarus
est.

Dicitur An ait ih
su ep̄ possit absoluē
ligiosos exēptos. Io an
d. c. illigioso e reorbi
tus exēpressa se m
et ligioſy matia eua
mudi te ēnētis ab

olue? Et hoc non potest esse
in deo. prece. ti. panorum
et tibi sacrificasti. de
o corpori putat equum
pro tuum et tibi eligiose
quod possit absoluere
te eligiosos exceptos
in qualib[us] loquitur. Et si
eligiosos qui perdat et
tibi datur. Adiuvo ut specie
rum in eligiosos. ut illi
eligiosos extasias

illit capl. n possit
tu si pa. facit oppo-
n. ptoz qd faciat
attēdētis de sta. re.
absolutus quod alia a-
fauord exēpti. qd
exēpti in istud em-
sueti qd exēpti legi-
fide. Ita p exēpti
si subditis qualitatib-
qz nō sūm cōder-
ut i. qd aplira. d.
publīcū p̄cipiale. r.

In absolutione a maiori excommunicatiōne quia tuor obseruāda sunt. Primum ut excommunicat⁹ iūret prius stare mādatis ecclie, extra eo, ex tenore. Sed hoc iuramentū nō est de substantia absolu-
tionis cōmuniter fīm doc. extra eo, cūz desideres. Unde si omittatur qd fieri nō debet; non apter
hoc min⁹ tener absoluto. Porro de pueris an iū-
rare debeat iudicio ep̄i relinquīt. Mulieres autē
iūlubitāter iūrare debent. Secundū ut si excoīca-
tus sit p̄ notoria in aliquā offensia; non absoluaat,
nisi prius sufficiens emenda p̄fet. Pro occulta
vo offensia; aut p̄ stumacia sufficit iuratoria cau-
tio. Obi nulle expense petunt, sed vbi expense pe-
tuntur, teneādum est qd dictū est s. Absolutio. iiiij.
Terciū est vt absoluaat p̄ eūz q̄ tulit sententiā; vel
eius supiorē aut alii cui p̄misit cū psalmo oīone
z verberib⁹, z postea subiungat, absoluo te, ex eo.
z nobis. iiij. Quartū ut postmodū excommunicator
faciat illi mandata iusta z rōnabilita; als posse ap-
pellari deap. vt debit⁹. In excoīcatione vo a mu-
nori exprimit excoīcatus, p̄pro sacerdoti causam.
z sic se faciat absolui. Et intelligit, p̄nus sacerdos
parochianus; vel diocesanus; vel ille q̄ delicentia
eoz est electus, nec requirēt iuratoria cautio; extra
eo, nuper.

Que autē mādati fieri debeat absoluto q̄ iūra-
nit; dicendū q̄ si erat excoīcatus a canone. inūn-
gēndū est ei p̄ncipalit; q̄ p̄tra illuz canonē nunq̄
veniet. Et incēdario. q̄ nunq̄ incēdat, z p̄fessor
q̄ nunq̄ pecunia t̄ silia. xxij. q̄. vlti. pessimā. Aliqñ
enīa requirēt cautio; qd decētero talia non faciunt
extra de sen. et. graue. Similē etiā q̄ hñs impe-
dimēntū ablo'nt ab eo; q̄ als nō posse inūngēndū
est vt p̄cito poterit se p̄fenter. Sed si apparuerit
sentēta iniusta nullū mādatū fiet absoluto. extra
de sen. exē. sacro.

Defunctus hoc mō absoluēt, si est sepultus in
cimiterio non erbumabit. Si alibi erbumabit et
corpus vel sepulcrū verberabit; vt sit circa viuos
vnotā. extra de sen. ex. a nobis. el. ij. Et ad qd va-
let talis absolutio. vide s. Absolutio. j. in fi.

Absolutio. vij. s. a pec-
cato. Forma absolutiōis in sacramento
penitētē fīm Sco. in. iiiij. est. Ego absol-
uo te. Et addit idē Sco. q̄ sacramētū penitētē
potest dici sacramētū iudiciale vel iudicium sacra-
mentale. ex hoc q̄ sacramētale est firmius; q̄ irre-
vocabilis q̄ aliquod iudicium publicū. Et hic
patet ratio quare non est necesse verba esse ita pre-
cisā in isto sacramento; sicut in baptismo. z encha-
ristia; quia sufficit q̄ in hoc sacramento penitētē
exprimat actus sentētē absoluētis; sicut etiam in
iudicio publico nō oportet esse limitata verba. Ut
enī unus de theodoro martyre. Iudeo ignib⁹ tra-
di. Alter d cypriano. Gladio animaduerti placet
Cōmunit̄ in istaverba sunt apta. Ego absoluo te
quecūq; alia p̄mittant vel subsequant. Longuit
etia debita intētio ex pte absoluetis. Ex pte antē
suscipientis q̄ sit penitētē. In absolutione aut ab ex-

cōcatōne fīm Ri. in. iiiij. di. xvij. nō ē necesse ob-
seruare vba p̄cisa sicut in p̄ma; q̄ est p̄ sacramētē
penitētē. licet ḡrū sit etiā in ita; dicere. absoluō;
tū nō ē necessariū. immo sufficret dicere vba signi-
ficatiō excoīcatoriis remotionem. Unde si dicere
excoīcator; reuoco. vel relato excoīcatoriis
nem ille esset absolut⁹. Idem si dicere rebenedicō
te; vel qđcūq; aliud tale intendens per illud absolu-
tere esset absolut⁹. extra de reg. iiij. omnis res. Et
hoc fīm. vij. Jo. Mai. z fere omnes doc. licet Illo.
dicat contrariū.

Absolutio autem a suspensiōe officij vel dimi-
nū fieri debet sub ista forma vel similī. Ego ab-
soluo te a vinculo suspensiōis quā incurristi pro-
pter tale causam. z restituo te executioni ordinū
z officiū tuorū in nomine patris z filij tē. Tū
q̄ suspensiō p̄tinet ad forū cōtentiosum; nec repe-
ritur determinata forma necessaria huius relaxa-
tionis. Ideo quicqđ dicat z quibuscumq; verbis
vtaq; is qui valet absoluere vere absoluēt sicut di-
ctum est de absolutione ab excoīcatoriis. Quo
autē ad irregularitatē leuis est. nam relaxatio ei⁹
p̄num qui valet; debet fieri p̄stūd verbū. dispen-
so. z nō absoluo; vputa Index dicat. Ego dispē-
so tecū in irregularitate quā incurristi propter ta-
le causam. z restituo te ad actus legitimos; vel si
cōtraxisse; qñ dubitat.

Accusare. Vtrū homo teneatur
accusare? Rū. fīm Tho. secūda scđe. q̄.
lxvij. Si crīmē sit tale q̄ vergat in de-
trimentum reipublice. p̄ta in multitudinis cor-
ruptelam corporalem v̄l spiritualē; teneatur homo
ad accusationē dūmodo sufficienter possit proba-
re. Si vo non sit tale qd in multitudinē reducit; z
vel etiam sufficientē. p̄bationem habere nō possit
non tenet ad accusandū quia nullus tenet ad id
qd debito modo. p̄bare nō potest. Et addit tho.
q̄ illud nō est oīno secretum quod p̄ sufficientes
testes p̄bari potest.

An autē in p̄mo casu qñ omessa talia sunt; que
vergūt ad corruptionem multitudinis teneatur
sc̄ens statim manifestare. nō tamē requisitus per
superiorē; nec p̄ductus in testēm. Rū. fīm Tho.
scđa secūda. q. lxx. q̄ de his que cōmissa sunt ho-
muni in secreto per confessionem nullo modo de-
bet testimonium ferri; quia huiusmodi nescit vt
homo; sed tanq̄ minister dei. z mains est vinculū
sacramēti quolibet hominis p̄cepto. ad hoc glo.
in. c. sacerdos de peni. dist. vi. Circa vo ea que ali-
ter homini ad noticiam veniunt; vel sub secreto
cōmittuntur distinguēdum est. Qñq; enim talia
sunt que statim cum ad noticiam hominis vene-
rint. homo ea manifestare tenetur. puta si p̄nēt
ad corruptionē multitudinis spiritualem; vel cor-
poralem; vel in grāne dānnū alicuius p̄sonē; vel
huiusmodi; qd quis p̄malare tenetur vel testifica-
do; vel denunciando; et contra hoc debitum ob-
ligari non potest p̄ secreti p̄missum; q̄ in hoc frān-
geret fidē quā alter debet. Qñq; vo sūt talia q̄ q̄

Accusatus

pōdere non tenet. vñ pōt obligari ex hoc q̄ suo se-
creto cōmittunt. tunc nullo mō tenetur ea pro-
dere etiā ex p̄cepto superioris; q̄ secretū seruare ē de
iure naturali. nihil aut pōt precipi homini p̄tra id
qđ est de iure naturali. quo ad hoc vltimū aliqui
rement contrarium.

Quo aut fieri debeat accusatio? Dic p̄mo q̄ dī
fieri i scriptis. iij. q. vlti. q̄ crīmē. sed hoc nō ē semp
necessariū. puta in leui crīmē. Itē in notorijs: q̄a
in hīmo nec accusatōr requiri de accu. evidēntia.
Sec' in nō notorijs etiā si manifesta sūnt. iij. q. iii.
eoz. Itē dī accusatio fieri cū inscriptō. i. q̄ accu-
sator debet se ad penā talionis obligare. iij. q. vlti.
quisq̄s. tñ et si accusato: nō inscribat ex natura tñ
accusatōnis huiusmodi pena calūnie venit. L. de
accu. l. si. Excipiū tamē quidā casus. vt in leui cri-
mīne. Item in crīmē apostasie. Item cū maritus
accusabat vroē de adulterio. t huiusmodi. Mo-
ta tamen singulare dictū Bar. in. l. ii. L. si ser. vel
liber. l. x. q̄ si q̄s accusat publice infamatiū: t defi-
cit in pbatione nō debet puniri pena talionis v̄l
calūnie; q̄ exculcat. p̄pter infamia p̄cedēntē. qđ est
mēti. 2mēdādū fīm panoz. i. c. cū p̄tigat. d̄ recip.
vbi etiā dicit q̄ fama inducit iustā credulitatē. vñ
habens iustam noticiā ex fama. dicit habere ex p̄
babili causa. Et idem sentit glo. in. c. inquisitioni.
de sentē. excō.

ACCUSATUS. vt̄ accusat⁹ peccet
mortali negādo veritatē i iudicio? Dic
put habet p̄ tho. scđa scđe. q. lxix. q̄ ac-
cusatus tenet iudici veritatē exponere. quā ab eo
fīm formā iurū erigit. Et ideo si p̄teri noluerit v̄l
mēdāciter negauerit: peccat moraliter. Si vō in-
dex exquirat qđ nō pōt fīz ordīnē iurū. nō tenet ei
accusat⁹ r̄sidere; h̄ pōt p̄ appellationē. vel aliter li-
cite subterfugere. mēdāciū tñ dicere nō licet. t vi-
de nota. p̄ hen. de gā. quodlibet. vñ. vbi dicit. q̄
quātū homo tenet magis seipm̄ diligere ex chari-
tate q̄. p̄mū tanto magis debet circa seipm̄ oga
charitatis exercere. Nūc aut opus charitatis suum
mū homīs erga p̄mū est. cū peccatū ei⁹ occultū
est. eū ad correctionē occulta exhibortari. nullo aut
mō peccatū ei⁹ publicare ne tā sit p̄ditor crīmīs;
q̄ corrector. multo q̄ magis non pōt esse suip̄ius
p̄ditor sed corrector. Si q̄ h̄ peccatū occultū sol⁹
dī se corrigere q̄ h̄ charitatē ē crīmē suum p̄dere.
etiā h̄ charitatē ē ab homī petere qđ est h̄ ipsam
charitatē facere. Petere q̄ a subdito sive cūz iura-
mēto sive nō. vt in apto p̄fiteat crīmē suum occultū
sive sit h̄ ipsm̄ sup facto suo infamia v̄l suscipio ta-
lis vt h̄ ipsm̄ p̄ inquisitionē opus sit. p̄cedere. ē p̄tra
charitatē. Et ideo i isto casu nō tenet ei obedire q̄
p̄ceptū dei in hoc obuiat. vñ cū illicium sit facē
sub iuramēto qđ nō licet facere oīno sine iuramē-
to. Ideo si prelatus petat cūz iuramento vt dicat
de eo subditus veritatē quā nouit. nō debet ei in
hoc obedire. nec se ad tale iuramentū astringere
vltius si astringat ip̄m̄ generali iuramēto ad di-
cendū veritatem sup interrogatis. t postea petat
specialiter sibi dici veritatem casus p̄scīci. dico q̄

nō tenet ei respondere q̄ iuramentū generale nō
intelligit nisi de licēis q̄ iurans sine offensa dei fa-
cere potest. t que ille cui iuratur debet t potest sine
peccato petere. hec ibi.

¶ An liceat accusato t ad mortē p̄dennato se de-
fendere vel fugere. Dic fīm panoz. in. c. si vō. de iure iurū. q̄
si damnatus fuit iuste. nō licet ei se defendere.
Si vō iniuste. tale indicium simile est violentia la-
tronū. Et idō i tali casu licet resistere principibus
malis. Accusato autem cūlibet fugere licet. q̄ si nō
liceat resistere. nō tñ tenet facere illud. vnde mōs
sequeā. s. manere in loco vñ ducat ad mortem. de
hoc. i. Incarceratus.

¶ An aut ille q̄ iuravit redire ad carcē teneat
redire. Dic fīz panoz. in. c. si vō. de iure iurū. q̄ tenet
obseruare iuramentū. etiā si subsit pīculū mortis.
dūmō carcē non sit iniuriōsus. de quo vide glo.
notabilem in cle. pastoralis. de re iudi. in v. p̄ vio-
lentiā. vbi sic dicit. q̄ hanc līaz videat q̄ si captiu⁹
ad penā vel pīculū mortis relaxat iuramento suo
de redeundo ad carcē certa die. si mōs erat ini-
uriōsa. redire nō tenet. al's tenet.

¶ An aut p̄tract⁹ init⁹ q̄ incarcerated valēat. Dic
fīm doc. t maritine panoz. in. c. accedens. de pei.
q̄ aut q̄s est captiu⁹ apud hostes. tūc ille cum
p̄diderit libertatē. nō potest testari. nec; aliquem
actū vt liber homo facere. vt in. l. eius. ff. de testa.
t in. l. diuīs. ff. de iure fis. Aut est detent⁹ in car-
cere priuato. puta a latronib⁹ vel aliquo tyranno.
tūc si aliquid agit cum ipso tyraño detecore. pōt
postmodū allegare metū. t facere actū rescindi. vt
in. l. q̄ in carcē. ff. qđ me. cā. Sed cū alio ab ipso
detentore p̄t p̄trahere. Itē potest in carcere testa-
mentū facere. vt in. l. metū. ff. sed licet. ff. qđ me. cā.
Aut est q̄s detentus in carcere publico t iuste. Et
tūc si est damnat⁹ pena capitali. nō pōt aliquid agē
tanq̄ liber q̄ est effectus seruus pene. t bona sua
venit ad succedentes ab intestato. vt in aut. bo-
na damnator⁹. L. de bo. dā. vñ talis ad pias cau-
salas etiā nō potest disponere. vt notabilis dicit Jo.
an. in. c. ii. de vsu. li. vi. Aut nō est sic damnat⁹. h̄
est in carcere detentus. Et tūc potest p̄trahere. et
alios actus agere. vt in dicta. l. qui in carcē. t te-
net ibi Bar. et etiā cūm illo: ad cuius petitionem
detinetur. Aut tenetur quis apud alios. vt obses
tunc si loquimur in oblide. p̄rie sumpto. vt i illo
qui datur p̄o aliqua securitate ab hostib⁹. cīste
perdit libertatem. vnde non potest aliquid dispo-
nere vt liber. nec facere testamentū. ita loquitur
Lobsides. ff. de testa. Secus autem si vna ciuitas
dat alteri ciuitati obsoles. vel vnuis nobilis alteri
nam illi non perdunt libertatem. nec possunt sic
dari. vt sint proprie obsoles. vt notat Bar. in di-
cta. l. obsoles. et facit quod notat in. c. ex rescripto
de iure iurū. vbi habetur fīm panoz. q̄ ab impa-
tre dari possunt suis hostibus t ecōtra. Et isti ob-
soles hoc casu sunt quasi serui. Ideo nō possunt
testari sine licēis principis. vt in dicta. l. obsoles
Idem puto de alijs principibus habentibus iu-
ra principis. seu ius indicendi bellum. et isti p̄cie
dicuntur veri obsoles. Ab alijs autē inferioribus

glo. in. l. iij. L. de pa. quifsi. dicit qd nō. licet fateat de facto usurpatū contrariū. Bart. remittit ad. d. ca. ex rescripto. Sed Panor. dicit. qd isti inferiores non pñt istos oblidea. prie dare. vt sic gelant libertatem; qd immutare statum hois est solius principis. Et sic quo ad clericos et monachos solus papā pñt eos dare oblices; vt prie sortianē nomen oblidium. Et nota. p declaratione p̄dictoriū nūmenti commendandum fm Panor. in. d. c. accedens de mente Bart. in. d. l. qui in carcerem. qd nō dicit quis liberatus a vinculis; si custoditur in publico. Et hoc facit contra practicam quorundam. Nam si detenus in carcere vult aliquem contractum facere; faciunt ipm extrahibit de carceribus et custodē ibi p familiam. nam certe iste nō potest dici liberatus. vt in. d. c. accedens ex quo. c. habet. vt nō susciat extra territorium. pduci. nisi pducat ad locuz securum. Vide etiaqd notat Panor. in. c. domū de se. nup. vbi dicit qd existens in carcere potest contrahere matrimonium. et tenet ex quo vis non interficit in matrimonio contrahēdo. Et quo inferit qd si matrimonium tener. qd requiri libertatem maximam. vt in. c. cuius locum. de spō. ergo cōtractus in carcere gesti tenent. hoc tñ dictum lūmita. vt dictum est s.

Adoptio est persone. Extranea in filiū: vel nepotem vel deinceps legitima assumptio. fm Ri. in. iij. di. xlj. arti. ii. q. i. Et p̄sonā extraneam intelligis qui nō est in p̄tate adoptantis. sive sit de eius carnali cognatō. sive nō. Et p̄ filium intelligas filiam. et p̄ nepotē. neptē. qd tam masculus qd feminus pñt adoptari. Adoptio autē est genus. et habet duas spēs. 1. arrogationē. 2. adoptionē. Arrogatio sit de eo qui est sui iuris; auctoritate principis. sed adoptionis in spē de eo qui est alieni iuris. auctoritate magistratus. vt. ff. de adop. l. i. et ad patrē arrogationē transiunt oīa iura seu bona. arrogati. ac etiam filii sui in eius p̄tate efficiunt. ff. eo. l. si paterfa. Et querit glo. ibi. filius arrogatus vult p̄ se libi retinere. an possit? et vide qd lic. qd in traditōne pacru qd apponit debet seruari. In contrariū facit auctentica ingressi. de sa. san. ec. Idem Bart. ibi.

Quero vtrum absens vel dissentiens possit arrogari? Rū. qd nō. test. est. ff. eo. l. neq. Neqz etiaqd adoptare. vel arrogare quis absens p̄t. nec etiaqd p̄curatōe arrogare vel adoptare quis p̄t. de hoc est test. ff. eo. l. post mortē. s. neq. Quare autē hmoi arrogatio. vel adoptio nō possit fieri p̄ p̄curatōe. vide Bart. in. l. galus. s. fortan. ff. de li. et po. vbi dicit qd ea in quibz solus p̄sens possit fieri p̄ p̄curatōrem. vt est in legitimatōe. vbi sufficit qd filius ostendat voluntatem patri. nec est necesse qd pater sit pñs. Item ex p̄ciliis filii nō requiri qd sit p̄lens. sed sufficit qd ratum habeat. vt in autentico. qui. mo. na. cfl. sui. s. naturales. et s. generalis. colla. vii. qd in legitimatōe pater nihil disponit. s. pampcipi vel habenti auctoritatē ab eo. disponit cōsentit. s. nō etiā ipse pater legitimat. sed principis auctoritas. Secus est qd pater ipse disponit. quia pater

emancipat. vel absoluīt filium et iudex auctorizat. Item pater adoptat. Item dñs manumittit. Et ex hoc p̄t colligi determinatio illius. qd in filiatō spūalis. sive cōpateritas possit cōtrahi p̄ p̄curatōrem. et vide qd nō. qd ipse pater spūalis aliquid disponit. et aliquid agit. nō simplē cōsentit ergo requirit pñtia sua. vt. l. post mortem. de adop. Et ita dicunt canoniste. hec Bart.

An autē in adoptōe requirat cōsensus p̄ in quo rum. Dic qd in arrogatōe voluntas arrogatoris requirit. et illius qui debet arrogari. In adoptōe autē requirat voluntas adoptantis. eius qui adoptat. et patris sui. et nō aliorum cōsanguineorum. Et sic voluntas eius requirit. qui loco patris esse debet. ff. eo. in adoptionibz. Idem Bart. ibi. Et emancipatio et adoptio qd voluntaria iurisdictiōe sunt. pñt fieri quocunqz loco. dum tñ idoneo. ff. eo. emancipare. Item magistratus p̄ filios suos corā le emācipare. ff. eo. si consul. Et p̄ idē iudex donando posset corā se insinuare licet cause cognitionē requirat sicut emancipatio. vt dicit Bart. in. d. l. si cōsul.

Adoptare p̄t paterfa. qui sui iuris est. et qui generare p̄t. qm qui generare nō p̄t. ppter impedimentum naturale nō poterit adoptare. Secus si esset ppter impedimentū accidentale. vñ spado. sive gladio castratus. Item mulier adoptare nō p̄t nisi in solacium amissorū liberorū. hoc ei/a principe cōcedat. Item nec filius. Item nec minor. lx. annis. ff. eo. l. si paterfa. nisi ex aliqua necessaria cā. qd ante illud tñs debet vacare generationi naturali. Pōtetur etiā fm Ri. qd adoptans plena pubertate pcedat adoptatum. l. xvij. annis. Idem Panor. in. c. j. de cognatō. Et ex p̄dictis p̄t patere dñia inter arrogationē. et adoptionē. Et differunt in qua tuor. Primo. qd arrogat qui est sui iuris. adoptat vñ qd est alieni. Secundo qd arrogatus transit in p̄tate arrogantis. adoptatus vñ no trāsit in p̄tatem adoptantis. Tercio. qd arrogatio non fit nisi auctoritate principis. Adoptio autē fit p̄ quemlibet magistratum. Et hec dñe habent insti. de adop. et in. d. c. j. in glo. Quarto differunt. qd arrogatus habet de necessitate legitimam in bonis arrogatoris. vnde sine eum emācipat. sive decedat. debet ei relinque re legitimam. Adoptatus vñ non habet legitimā in bonis adoptantis. vnde nō habet ei aliquid relinqueret. Si tñ ab intestato moriat. succedit ei adoptatus.

Utrum autē legitima qd debet arrogato. sit quarta oīa bonorum. Glo. in. l. si arrogator. ff. eo. dicit qd non. sed est quarta eorum qd habiturus esset ab intestato. vt in naturali qd pater vult exheredare. vt. ff. de inoffi. test. l. papinianus. s. qm. Idem Bart. ibi.

An autē ista quarta sit augmentata p̄ autenticis de tñ. et le. sicut in naturalibz liberis. Bart. in. d. l. si arrogator dicit. qd non. et de hoc est glo. fm eum in dicto autentico. Et ex p̄dictis pater quid dicendum de eo qui in domo sua. vel etiā corā aliquibz aliquē recipit in filiū. vel filia. Et dic fm Panor. in. d. c. j. qd nulla est adoptio. Et de p̄dictis extant versus. Arrogo qui suis est. et habet meus esse ne

Adulatio

esse. Patris adopto suum. nec patris desinit esse.
De hac materia vide infra. Impedimentum. viij.

Adulatio. Qutrum peccatum sit
dare adulatoribz hystrionibz? Quidam
dicit: ut elicit ex Tho. scda scde. q. crv.
q. pars hystrionis. q. deseruit humane recreati
que necessaria est vite hois de se non est illicita. vñ
et de illa arte viuere non est prohibitum. Ita tñ q. fiat
obligatus debitis circumstantijs locoru corporum et
psionarum. Sed cu hystriones sunt in differe
ta exercitio. ad repitandu eti turpis. vel vituperia
dum. vel irridendu psionas spuiales. vel sacra et di
uinu cultu. vel immiscetur ibi luxuriantes vel pueri
vite. ut tendere arcu lug fune. et hmoi illicita est.
team optet dimittere. et de tali intelligi. de conse
di. ii. p. dilector. et pectui est talia aspicere. et talibus p
illo ope dare. lxxvij. dñs. donare. vult dicere q. vbi
actus. verba. vel alia sunt peccata mortalia. tñc p
hibitum est. Odricus eti dicit. q. si aliquis eti
malis hystrionibz parce dat ad coleruam famam
suam. ne a talibus vituperet. non credit tale peccate mor
taliter. vide eti glo. in. c. qui venatoribz. lxxvij. di.
qui vult q. dare eis ad voluntatem. vel luxuria non
licet. sed ad laude dei. vel ob iustam cam. puta recre
ati. licet. de cose. di. ii. puenit. Et nota Panor.
in. c. cum decor. de vi. et bo. cle. vbi dicit. q. si quis
saltem bis exercuit in publico illaz artc cā questus
effici infamis. ar. optimu in. l. pal. de ri. nup. vbi
habet mulierē dici meretricem. si admisit duos cā
questus. et facit. crv. q. ii. Ita nos. Et ex predictis
duo notabilia eliciuntur. primo q. in criminibz huic
actus inducit consuetudinem. et hoc facit ad casus
qñq reseruatos q. ep̄os. qui qñq reseruauit casus ut
puta. verberates pentes vel blasphemates deum
vel sanctos. si hoc habeat ex consuetudine. Si ḡta
les blasphemant deuū pculissim pentes ultra
vinam vice. ad ep̄m ptereret absolutum. Scdo nota
q. si mulier cā questus admisit. duos dī meretric
et quicquid deinceps lucrat. cum bona conscientia re
tinere potest. Secus de mulieribz q. bininde forman
t. no principaliter cā questus. sed cā libidinis.
tales em recipentes munera tenent ad restitu
tione. Vide de hoc. i. Restitutio. viij. Idem in sili
habet in. c. monasteria de vi. et bo. cle. vbi habet q.
ex dnabus. viciibus inducit frequentatio monaste
riorum.

Adulterium est alieni
thor. violatio. xxij. q. v. non me habeb
ris.
Quid faciet mulier que de adulterio suscepit fili
um. vel supposuit sibi partum alienum. et ita qui no
est filius suscepit expensas ab eo qui putat esse pa
ter. et est cā q. illi qui essent heredes no succedunt?
Dic fñ Panor. in. c. officij de pe. et re. q. aut nullum
piculum est in reuelando veritatem et verisibz credet
mulieri. et tunc mulier peccat non reuelando. et du
rante fraude hec pnia non est fructuosa. Aut non
credet mulieri. nec habet pbationes pimplatas. et
tunc satis est q. peniteat absq; eo q. detegat. q. ex

quo videt q. pbare no potest debet tacere. ne poti
us inducat scandalum q. utilitatem. Aut mulier
habet pbatiores et verisibz sibi credet. sed subest pe
riculum mortis in reuelando. et tunc debet potius
tacere. q. in no reuelando est periculum rerum. sed
in reuelando est periculum animarum et corporum.
Nec obstat regula iuris. qui scandalizauerit. vbi ha
bet. q. facilius scandalum nasci pmutif. q. veritas
relinquat. q. fñ Inno. illud. pcedit in iudice vel
in teste. qui habet indicare veritatem. ergo mulier
peniteat et satisfaciat de suo venientibz ab intestato.
vel illis quos maritus verisibz institueret. si credi
disset istum hñ esse filium suum. Et si dubitet. dis
penset in paupes. Si vbo mulier no est potens ad
satisfaciendum. tunc saltem peniteat. et ei no den
egabili confessio. vt in. d. c. officij. quod est valde sin
gulare. Et colligitur hec theonica singularis que fa
cit ad multa. videlicet q. pceptum positivum non
obligat quem cum scandalo. vbi ergo verisibz san
dalum corporum et animalium esset venturum. iusta
causa esset no exequendi pceptum. etiā pape. vt in
d. c. officij. et in. c. si qñ. de rescriptis. immo etiā ba
bes ex. d. c. officij. q. ius positivum interpretat ius
divinu. restitutio enim videt de iure divino. et tñ pa
pa interpretat hmoi restitutio non fiendam.
rone scandali. vel pueri corporum et animalium. et de hoc
vide diffidius. i. c. Consuetudo. Predicta aut p
cedunt in dubio. qñ scz non appetit in contrariuz
de exp̄sa intentione pape. Sed dubium est. quid
si papa pcepit scandalum non obstante iusta
to suo parere. Dic fñ Panor. in. c. cum teneamus
de pben. q. aut est quid tale. quod non potest sine
peccato expleri. et tunc no est parendum p norabi
le dictum Inno. in. c. inquisitioni. de sen. ex. vbi di
cit. q. uo est parendum mandato pape. iniuste pci
piens. vbi multa mala vel scandalum verisimiliter
esset venturum. vnde si mandatum pape continet
heresim vel psumitur statum ecclie perturbari. vel
alia mala ventura. non debet subditus parere. Ex
quo infert Panor. in. d. c. si qñ. q. si princeps man
dat aliquid sub pena excommunicationis. quia ipso
facto incurrit. ex cuius executione psumit scanda
lum venire. non debet subditus parere. Et ex his
infert ad aliam. q. Pone. papa scribit p notorie in
digno. et assignet sibi certum beneficium. nñquid
mandatarius teneat parere. Et dicens Job. an. in
c. cum adeo. de rescriptis. et in. c. significauit. de off
ordi. distingue. q. aut non constat pceps de intenti
one principis. Et debet seruare mandatarius qd
dicit. in. d. c. si qñ. scz non obediens. sed expectare se
cundam iussionem. quia qñq princeps propter ni
miam importunitatem. vñ surreptionem concedit
non concedenda. Aut precise constat q. vult huic
indigno. puidere. Et tunc. aut papa potest in illo
actu diligenter. et est sibi parendum quia videtur
tunc dispensare. Aut non potest dispensare. quia
est tanta indignitas q. sine peccato no potest fieri.
Et tunc sibi non est parendum. quia papa non ha
bet potestatem peccandi. xl. dñ. c. i. Inno. etiam in
d. c. inquisitioni. dicit q. si papa pcepit aliquid. qd
non sapit heresim. et tunc in spiritualibus ecclesia-

Adulterium

F. xv.

sticis est sibi obedie^dum: ex quo p*receptum nō con-*
*tinet in se peccatum, licet in i*e* videat durum. xix.*
*d*s*. In memoriam. Idem in ecclesiasticis psone;*
*nisi ex p*recepto pape* vehementer p*sumatur statum**
*eccl*e*ie perturbari t*e*. Et nota. singulariter hoc di-*
*ctum f*m* Pano*.* Nam f*m* eum multum allega-*
*b*a*ti*als in fauorem eorum qui receperunt ab E-**
*genio t*B*enedicto: et reuocab*at* ab eis sub pena*
*excoⁱcationis. nam diceba*t* q*uod non tenebant obe-**
*dire. quia f*uisse* impeditum c*o*c*l*um. Et sic ex ta-*
*li p*recepto: mala p*sumebant* futura vel status eccl*e*-**
*ie perturbari. Si d*o* mandat alicui seculari sibi non*
*subjecto r*on*e cause vel p*sona*, t*u* manderet circa t*p*al*ia*.* non tenet sibi obedi*e*: v*tp*puta** si mandat q*uod det*
*sibi sua bona t*p*al*ia*.*

Sed nunquid filius teneat credere matrem? **D**ic Panor. in d.c. offici. q[uod] ex quo natus est ex uxore alienius. intantum plimitur filius mariti fauore matrimonij. ut non credat matri afferenti contrarium. Et idem tenent legiste in l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. sunt. et in l. si vicinis. L. de nup. immo plus est. q[uod] quid potuit generari ex matre. nunquid plimit ab alio genitus. etiam si pbaretur eo tpe p[ro] mulierem cōmissum esse adulterium. vel q[uod] mulier peperit extra domum maritiam in loco suspecto; vt in l. miles. f. defuncto ff. de adul. dicit tristis Hosti. q[uod] no[n] credens matri habet fortem animū. quia ipsa melius seit q[uod] alius. et non est verisimile eam in hoc dicere mendacum. Et si filius habet conscientiam lesam ex dictis matris: debet credere. et omnia bona restituere. Sed si no[n] habet conscientiam lesam; quia nullo modo vult credere matri tunc no[n] tenet ad restitutionem. Et ita summa dictum legitimatum in uribus allegatis qui dicunt illum legitimatum in uribus allegatis qui dicunt illum fuisse fatuum: qui ad assertionem regnorum.

An autem adulterio teneat ad restitutionem daniorum et expensarum: que incurrit maritus ex filiato in adulterio. Summiste parum vel nihil tractat de hac materia. tu trahit videlicet dicere quod non primo. quod adulterio non est certus quod filius natus sit eius filius; quia ubi maritus tunc conceptionis non esset pater non obest. quia tunc bene sciret maritus non esse suum. sed oporet quod illo tempore potuerit esse filius mariti. quo calum adulterio non potest esse certus quod sit suus. Sed et quod ipse adulterio non dicit marito illum esse filium mariti. sicut dicit adulteria. dicit mendacium. Archi. autem flos. in summa sua dicit notabilitatem. quod si adulterio sit vel credit verisimilitatem illum esse suum. ubi mater ipsa satisfacere non valet. videat quod teneat de expensis patri putatiuum. quia causam efficacem dedit. finem tu possibiliteremusnam. Et si mutteret ipsa adulteria filium ad hospitale. vel quia sinxit mortuum peperisse; vel quia notificauit marito sine sui periculo non esse filium suum tenebit hospitali de expensis. nisi notabilis paupertas excusat eam. cum de iure naturali ad hoc teneatur. Et hospitalia propter pauperes sunt facta. Sed de hereditate vel dole si dotaretur a patre putatiuo teneri videlicet ad arbitrium bonorum. attenta sua

facultate, que tū satisfactio occulere fieri debet. Si autem dubitat adulter ex eo q̄ mulier est leuis et cum alijs adulterat, vel etiam quia ipsa adultera dubitat utrum sit eius, vel mariti, relinquaſ iudicio dei, t̄ grauari non videt de restitutione. Inde cens est enī ut in re dubia certa pſeraſ sententia. hec Arch. flo. +

Quid si testator dirit relinquo uxori mee. c. donec casta et honeste vixerit. si nubat an babebit legatum? Bart. in. l. mulier. S. cum pponeretur ff. ad treb. dicit q. debet habere dictum legatum. etiam si transit ad secunda vota. quia casta et honeste vixerit est. xxi. dist. nicena. unde testator debet dicere donec casta et honeste vixerit. et vitam vidualem sernauerit. Predicta vera: nisi de voluntate testatoris. vel de comuni vsu loquendi aliud appareret. hec Bart. Oldra. autem dicit q. staret comuni intellectu testatoris. qui intelligit q. alij non nubat. Posset tamen distinguiri. an testator sit homo simplex et idio-
ta. talis enim ignorare potest q. in matrimonio sit casitas. ut accidit in pluribus. immo illa verba videatur intelligi q. alteri non nubat. Secus si testator esset persona docta. Nota tamen q. Ang. in authentico quo. op. epi. S. hec de deo intelligit predicta vera: si nubat tamen semel. p. hoc tex. in. l. boues. S. hoc sermone de verb. signi. Et p. pdictum. S. quidam determinavit hanc. q. Quidam mandauit bona sua distribui in dotandis mulieribus in distincte. nunquid possint commissarii dotare viduas pauperes. Et concludit q. non q. intelligit de primis nuptiis s. hoc sermone.

Quid autem si maritus legatus vox: si voluerit
boneste morari in domo sua. et pavedit ad sanctum
Jacobum: vel hinc inde discurrendo per plateas. vel
omni nunc quid propter hoc auferet ibi legatum:
sicut. quod sic. quia et si caste vivat. non tibi honeste ar-
f. de leg. iux. l. qui concubinam. S. vox. et de cōdit.
et de. l. li quis ita.

Quid si vxor relicta que assumpsit tutelam filij. pdit tutelam si incontinenter viuat sicut pdit transiit ad sedas nuptias? **R.** Non. **I.** Panor. in c. exoratus. de conuer. coniug. dicit q. sc. quia paria sunt transire ad sedas vota. et incontinenter viuere. o casu quo transitus ad sedas vota non est licitus. Et de hoc est notabilis glo. quam sequit **Bart.** in utentica matri et auie. **L.** qn mu. tu. off. sum. pot. uod bene notabis. Et p. hoc facit tex. in. l. f. e. tibi requirit. q. pudice viuat. Per hoc eriaz potest inferni. q. eas penas quas patit transiens ad secundas nuptias infra annum luxus. pati debet si incontinenter viuat. quia ratio nuptiarum prohibita infra tale tempus fortius veditat sibi locum in inuisititia. ne in plus se habeat luxuria q. castitas et pro hoc facit quod notat glo. singularis **Bar.** in l. fideicommissum. **L.** de fideicom. vbi dicit si vxor relicta incontinenter viuit. pdit legatum sibi factum a marito. et auferit sibi tasc ab indigna ex presumpta voluntate testatoris reuocat legatum. quod maxime procedit. si incontinenter viuit ex mariti marito ignoante. p. hoc glo. notabilis l. soorem. **L.** de his qui. x. iudi.

Additio. An ad
mirus codicis exca-
set mulier ad pena
ad luxuriam. Reponitur
ad hanc in qd' m' f'f'f'
cōligentia tal' p'. qd' d'
m' amissata de ad-
tio a via suo ad la-
vanda doct' et diu-
nus q' ad h'z' fa-
cere. m' t'p' p'x'g'
n'as de ad'lx' r'ou'ra
ta all' gat' violencia
sibi a quod' n' ma-
tillatio obtinuit.
illata et ea ex codicis
terris sufficiuntib' p'bas
q'nt' an ex h' d'ebet
cuncta pena legi.
et c'nduit p' n' q'
aut h' passa et vio-
lentia vi p'isa et c'dubie
d'icq' est q' pena
pati si d'ebet, qui
m'mo n' ull'a p'ci
marlam c'nduit.
Si at vis l'mitus
fuit codicis. Dico q'
l'nt alio' p'ci con-
traxit et aliqua
p'na d'g' sit. q' ad
m' affuit aliquas
c'sens' t'p' penam
adulterium pati no-
debet. et sit n' d'eb'
p'nci doct' et c'nduit
h' mazisti cu' f'nt
pena ad luxuriam. Hor
p'bas exp'li. Et l'v' m'
passa et l'. si u'oz
si q' f'f' de adul.
et s' z' d' q' ad luxuriam
2sp'ni legib' r'omittit
h' si dolo l'nt h'
u'nevit aliq' culpa
ut nobilis p'bas s' l'
p' f'f' de adul. ite d'
h' m' u'ita glo. h' x'x'x' q'
q' q' t'le' t'p' x' q'
re'banerit Et iura pa-
dut et ha' i' m' r'ou'
d'icis ut ap'li' f'nt
tit glo. p'x'x' q' x'
posito alio' scriptu' lu-
c'ntia p' hor q' dolo
et colliditas et ma-
thimatio ad d'icis
medu' fallidaq'
l'. f'f' de dolo qui
et c'nduit et iura
h' m' r'ou' l'nt c'ndi-
monali. Addit' et p'
q' n' p'la m' t'illat)
illata n' p'la m' t'illat)

et podoz et vredia qda
qua inde timuit mle et clamando ut magis nosq; tpe et
vio phtim potest offisa Ro. qz ibi cessat dolg. qziquit ad
luctuosa iusta gl. cu reu fo rotigentia Nt illa luctuosa
exposit se libidin filij tareglo 1910 Mer adlti
mo de rastitut mlti remittata ut ibi intellig glo. 7. b.
o qz roacta voluntas n excusat malitias. et quis debet
qz ad penam legg fuit ab adltio excusata cu no comit
be pati pena adlti. ad qz qz ubi ad iusta pena regit
i d. qz iusta et esp qz ad penam permissa latra et pa no
et glo. l magna negligentia ff. de verb. sig. 7 sic licet huc
nt ad no sufficit illa culpa suu dolo pfecti cu qz agatus
l maliuus relet pati uirum. l. qz ff. de mi. 7 ut sigat
7 viru alius uitebus passum

Siduocatus

An antem deflorans virginem teneat eam ducere in viro et vel dotare; dic quod notata i.e.c.i. de adulte. quod stupravit virginem teneat eam dotare; et ducere in viro et si non vult cum ea contrabere. ultra dotem corporaliter castigabit. Si autem pater puerilem nollet illam dare; dabit pecuniam iuxta modum dotis. quia virgines accipe consueverunt.

Quid autem si vir neget eam virginem fuisse, an mulieri seu patri hoc afferenti incumbat probatio? **R.** Non. **P**anor. in d.c.i. dicit fin. doct. cōiter g. non. q. psumū virgo ex quo habet p. virgine. t. impudet isti qui abusus est. nam ratione delicti. pbatio transfert in illum.

Quid autem si non seduxit illam, licet sponte il-
la acqueuit? **R.** Non. **I**bide dicit qd ad huc ha-
bet locum qd dictum est, quia virgo semp plenit
seducta et decepta, nam si non essent in lice boim
tantu facinus no ppetrare vt dicit tex. in l. vni-
l. de rap. vir. vide ad hoc glo. in regula scienti. li.
vi. **P**redicta vera in foro contentioso. In foro aut
penitentiali fm. v. v. sic agendum est, si deflorauit
ipsam voluntariam; non tenet, sed tui hoc no vide
tur, si fuisse voluntariam, nisi qd ille seduxit eam. Si
aut in uitam vel seductam iniungendum est qd sa-
tissimat, vel componat cum ea, abs no est tutus in
conscientia.

Quid autem si quis cōtraxit cum virgine clam
a patre. nunquid pater teneat eam dotare. **Glosa**
notabilis. **xxxvij.** q. iij. c. f. dicit. qd pater teneat eaz do-
tare. quia mulier sine cōsensu patris pōt contrahē
re matrimonium de iure diuinorū et canonico. **xxvij.** q.
iij. l. sufficiat. et qd pater teneat dotare filias suas.
habet in l. qui liberos. ff. de ii. nup. z. l. f. L. de do-
pmis. qd etiam teneat glo. **xxvij.** q. j. d. raptonibus
Additum vīnum. qd si puella elegit sibi sponsum suo
generi. seu moribus indignum. tunc pater non te-
nēt. **Bar.** in l. obliganū. ff. de ac. z obli. dicit qd si
puella non constituta aliqua dote nupsit. qd pater
non teneat eam dotare. quia cessat ratio. ppter quā
pater tenebat. ex quo repperit virum sine dote. Et
sic sentit qd maritus teneat de suo subire onera ma-
trimoniū. qd placet **Panoz.** nam imputandum est
viro contrahenti matrimonium sine dote. Tace
enī videlicet se obligare ad subeundū onera matri-
oniū. Sed ubi puella cōstituit certam dotem. qd
aliter vir cum ea contrahere nolebat. tunc pater te-
nēt eam dotare. Et nota bene hoc dictum. vt ser-
uetur canela in istis cōingijs clandestinis. vt pu-
ella cōstituat certam dotem viro. In aut̄ mulier
possit filios de adulterio suscep̄tos heredes institu-
ere. z multa alia vide. j. c. filius. z. c. successio. Et an-
v̄sfructarius teneat ad es alienum z multa alia
pulcra. vide. j. v̄sfructus.

+ Additio dñi at
luerat ad uox regis patris
et de quota p[ro]p[ri]o de-
clarare o[ste]n[di]t cotidiam
duby i[de]c[re]ta abbas q[uo]d
sit quota. Et q[uo]d pal-
maria in Curia s[ecundu]m s[ecundu]m

DUOCATUS. Quid sit aduocata
re. seu postulare. Dic sim Panor. super
Rubrica. de postulando q[uod] postulare est
desiderium suum. vel amici sui in iure; apud eum
qui iurisdictioni p[ro]est exponere. vel alterius desi-
derio contradicere. Et et hoc q[uod] dicit in iure. deci-
ditur quicquid. nunquid cōsulens in camera dicat
in qua q[ui]d est mala et ordine. ut q[uod]
ta pars aliquata sit pli. et p[ro]dicantur. et de
reddi sunt possunt. et n[on] pl[en]a non min[us]. vide
Abinde in isto p[ro]t[er]o aliquato. q[uod] quicquid
in isto p[ro]t[er]o vnu duo t[er]ta s[ecundu]m faciunt sex. Leg-
uota q[uod] n[on] aliquota. q[uod] cadet et rephibit
et cogit. de q[uod] a palma qui victoria g[ra]tia
et m[od]este l[et]atio et labore isto p[ro]p[ri]o
eal partu et leges p[ro]bat. ut et l[et]atio q[uod] d[icitur]
et p[ro]fas et m[od]icas ad victoriaz p[ro]uenienti-
sunt nisi vidat eff[ectu]o suu fuit fructu partiu
et seru q[uod] p[ro]mitbit suu aliq[ue] q[ui]tatis
et ita ostendat et re q[uod] cadet et re q[uod] alias
et partu. et sequuntur doct. et d[icitur] l[et]atio ip[s]a partu.

aduocare. Et conclude q̄ nō, quia aduocatus est; qui in iure p̄ponit, vt patet ex dissimilitudine p̄dicta. p̄hibitus ergo aduocare: non censet p̄hibitus in camera cōsulere etiā procuratori partis qđ bene nob̄tabis. t̄ tener Bar. in l. i. ff. de va. cogni.

Advo^catus esse nō potest. primo si sit hereticus vel exco^catus. v. paganus. iiii. q. j. c. j. extra de heret. exco^camus. el primo. Itē non debet esse quis iudex. vel assessor in causa illa. in qua vult esse advo^catus. quia duo officia in eadem causa. p̄hibeuntur exerceri. iiiij. q. iiiij. c. j. z. iij. Sunt t̄ alie p̄sonae ab advo^catoe p̄ canones. p̄hibite. vt totaliter surdus ff. de postu. l. i. Item mutus. cecus. d. l. i. Item fui^riosus. impubes. vsq; ad. xviiij. annū. Item seruus semina et vir voluntarie passus muliebria. s. cōtra naturam. d. l. i. Item damnatus capitali criminis. vel calumnia publici iudicij. Item qui opas suas locauit. vt pugnaret in arena cum bestia. d. l. i. Et glo. ibi sup. ver. locauerit. dicit hic est infamis ipso iure. et bene dicit. locauerit. hoc est causa mercedis. Secus ergo si causa virtutis demandatae hoc faceret sine mercede. vt ibi in ter. Et rō p̄t esse. quia si sibi non pepcit. p̄sumit q; alijs nō parceret. nam se se vendidit. multo fortius alium venderet.

¶ Quid aut̄ de his qui locant opas suas. vt ascen-
dant in arborem multum altam ad colligendum
fructus. an sint infames. vt in predicto calu. **Rū.**
Ba. in. d.l.j. q̄ nō. quia sit gratia utilitatis publi-
ce. Et eodem modo. de eo. qui salit sup turrem cau-
sa capiendo aues ad publicam utilitatem. nō dicēt
infamis. Illi aut̄ qui faciunt istos ludos periculo-
sos p plateam. et alia loca dicunt̄ infames. p. d.l.j.
Vide etiā glo. singularem in. l.i.j. ff. de his qui in-
fa. nō. que dicit q̄ ioculatorios omnes sūt infames
ipso iure. qui faciunt spectaculum sui. licet nō sem-
per faciant eum obumbratiōe cortinarum. qr̄ mer-
cedis causa. ludibrium. sui faciunt. de hac materia
vide s. **Aclulatio.**

Notrum adiuvatus debeat scire lras. Glo. in. d.
l. j. dicit. q̄ non. Bar. ibi dicit q̄ doct. sunt contra
illam glo. Et bene. cum adiuvati debeat exami-
nari a doctoribus vt. nemini. L. de adno. di. iud.
Ideo oportet q̄ sint lras. Non obstat qd̄ dicit glo-
fa de indice. q̄ ille p̄t habere peritiam q̄ suos asse-
sores. qd̄ non cadit in adiuvato.

Potrum phibitus aduocare a iudice vnius ciuitatis, possit esse aduocatus in alia ciuitate; **Glosa** in. l. i. **L.** co. respondet nobiliter, qd aut sunt phibitus ex causa, que infamiam non irrogat, et ista phibitio se non extendit ultra locum iurisdictionis iudicis phibentis. Si vero sit ex causa que infamiam irrogat, tunc videtur phibitus in omni loco: vt. l. ex ea. ff. de postu. **Mota** etiam **Bart.** in. l. paulus. ff. de legatio, ubi dicit qd phibitus aduocare, si mitat unam cedula in iudicii, vel ei loquatur, non apter hoc videtur aduocare.

Dan autem licet adiuvato pacisci de quota litis
Bart. in. l. si qui. L. eo per illam. l. dicit q̄ non sed
nec etiam de re certa. licet Buit. videat tenere con-
trarium. quo ad hoc vltimum. Et fin eum nō ha-
bet locum pena. d. l. si qui. Contrarium tamen cō-
siderando. p̄t p̄m. sed q̄r. Inde veit aliquo
p̄titate. et logicoz. ibi. et q̄l. i. p̄hemus. sexti. et
septuaginta. et scenario. Nā sex. vītib⁹ vītū. s̄c. H̄. t̄z. dū
de quatuor. s̄p̄ph. facit. vel p̄l. t̄. mīng. q̄o. dēs
t̄. h̄. q̄. ad q̄. fā. amput. q̄ndat. quota. ut
d̄. v̄t. s̄p̄. ut. f̄ra. patrib⁹. Palmarū. so-
ciitipit. q̄. pro eo. qd̄. dat. sedaria. q̄. v̄. ad.
q̄. q̄. adiuvato. t̄. pr̄vatoru. n̄. licet. pacisci
posth. et il. līt. C. de p̄m. Et h̄. zō. C. m. dēs
indamēta. q̄. et q̄. adiuvato. t̄. pr̄vatoru. i. q̄.
et quota. nulla. mīrū. fīa. de. vītōia. q̄. s̄p̄.
et. zō. Ex. q̄. s̄p̄. t̄. q̄. mīrū. et. q̄. p̄tū. partū
fāli. fāli. possit. fāli. legi. h̄. t̄. q̄l. v̄t. app.
ibi. q̄. t̄. līt. fāli. q̄. aliq̄. p̄m. t̄. t̄.

Ad vocatum **T. V.**

Aduocatus

Fo. XVI.

muniter tenet p doc. vñ dicit Bar. ibi. Spe. m̄ di-
cit. q̄bodie pōt pacificē de quantā: nō de quota pte-
litis . tū in iñitio litis potest desalario cōuenire. L.
de iudi. p̄erandū. Si erḡ aduocatus vel medi-
cus in iñitio litis vel modi. de toto salario cōueni-
unt. totius litis vel morbi alia cōueniō facta post-
modum nō tener. Secūs si non cōueniunt de to-
to. Et si litigato. p̄misit dare centum. si vinceret. si
vō non obtineret. l. tñc pacta seruent. +

Sed pone quod litigato; ipse transfigerit cum ad-
uersario; nunquid aduocatus habebit integrum sa-
larium? Et vide qui sic; qui pro eum non stat quo mi-
nus vincat; ff. loca; qui opas. Si autem non stat pro eum
videt impleta conditio; ff. de reg. iur. l. in iure cui-
li. Et obtinuisse videt qui non stat pro eum. Sed co-
tra videt; nam constat qui pmisum est sibi integrum
salarium. sub illa conditio si obtinet; sed in nobis ob-
tinuit. ergo nibil habebit. Spe. in ti. de salariis di-
cit. qui Host. et multi alii dicunt. qui totum habebit
ipse vel eius heres. eo mortuo. L. de ad. di. in dic.
post duos. Alij dicunt hoc verum de iure. de equi-
tate tamen habebit pro rata. Si tamen aduocatus cooperans
est ad dictam propriationem. non poterit quicquam. Sed
Spe. concordando opiniones distinguunt. qui autem clie-
tulus transfigitur fraudem eius. et tunc totum sala-
rium habebit. quasi pro eum non stererit. Aut bona
fide. ut qui lis erat dubia. Et tunc pro rata servicii sua
facundia considerat; nulli aliud actum sit inter eos.

Quid si aduocatus aliquo casu impeditus non potest aduocare, non tam stat per eum? **R.** Si. **P**ropter non videtur quod sibi sit imputandus, quo minus habeat suum salarium. **I**dem tenet **glossa** in **d. l.** post duos, et de hoc videtur **casus** in **l. i. f. diuins ff.** de var. cognitivi habebatur. **Q**uid licet aduocatus non possit adimplere aduocationem per casum fortuitum, in eius persona contingente, nisi totum salariū habere debet? **B**artolini nobiliter distinguunt. **Q**uidam quicquid eligunt ad officia habentia laborem principaliter, ut stipendiarii, et isti non debent habere stipendium, nisi pro rata ipsius seruerintur. **Vt** **l. pe.** de ergo milii. **an. li. xii.** **Q**uicquid eligunt ad officium, quod respicit labore et probitate scie vel intellectus, ut officium aduocationis, legatis a secessione et doctoratus, et liquidetur erat una praestatio facienda: debent habere totū salarium: **vt d. f. diuins.** **S**i vero erat facienda praestatio annua, tunc per illo anno quo incipit habebit tantum. **vt d. l. post duos.** **R**atio: quod istud non est mere beneficium, sed est partim remuneratio beneficii, partim propter laborem: **vt l. i. L. de anno. cui. lib. xj.** **Q**uicquid assumunt ad aliquod officium, quod respicit virtutem: **vt quicquid quis est aliquid legionis militum.** **q. propter laborem et ratione discretionem ponitur ad illud.** **E**t tunc: aut illud quod datur in primis prudentie et remuneratio laboris non potest separari. **E**t tunc totū debet fieri distinctionem precedentem: **ut dictum est in doctorate aduocato et libro.** **S**i vero potest separari. **E**xempli constabilius vnius banderier habet salarium duplatum, unum simplus: **quia stipendiarius habet aliud, propter prudentiam, quia constabilius.** **I**sto casu, quod dat ut stipendiario, pure dabit pro rata. **I**llud vero quod debet tantum constabili, propter prau-

tropon qz locu zo pfecta s. q. p. f. r. z. n.
Sal. d. l. supq s. q. v. v. m. d. p. m. t. i. r.
vidit h. locu zo sup. z. d. it. Et si habet
d. r. a. r. n. p. a. r. g. e. s. a. l. a. i. u. q. h. c. r. e. d. a. t. c.
gl. d. r. l. s. a. l. a. i. u. M. n. o. p. r. o. t. a. l. e. q. u. i. c.
l. q. q. q. b. l. q. p. r. e. a. M. n. o. p. r. a. d. u.
n. u. m. r. e. t. a. c. o. r. q. n. o. d. l. C. d. e. p. i. a.
p. b. r. d. m. o. d. a. t. t. a. q. t. a. r. e. s. a. l. a. b. o. l.
q. v. q. a. r. r. t. a. h. r. t. d. t. o. l. Et si no. si adu.
M. p. r. a. t. m. o. z. l. t. s. i. x. q. o. d. u. r. r. i. t. n. o. t. a. b.
si leue d. a. p. u. n. c. r. r. e. t. q. t. t. s. e. t. v. o. a. l.

dentiam. dabit p. toto tpe fm distinctionem p. e
detem. L. de ergo mil. an. l. his scholaribus. l. xij.
Quandoq; eligunt ad aliquod officium habes
dignitatem principaliter. vt ad ista officia magna.
vt q; sit pfectus. vel domesticus principis. vel pre-
ses. tunc debet totum salarium. Et p. toto futu-
ro tpe. nulla habita distinctione virum sit salarium
annui. vt l. si quis in sacris. L. de pplo. sacri. scrip.
li. xii. hec Bart. Quo si ad aduocatum. vide sin-
gularem limitationem. in. l. diem functo. ff. de off-
asse. quam facit Bart. dicens. q; aduocato non de-
betur salarium. nisi p. rata tgis. loquendo de sala-
rio. pmissio a pte. no a publico. de quo in. d. l. post
duos. Et sic concludit q; salarium. p. rata tem-
pis debet. vbi labor debet. cum labore recipiat diui-
sionem.

Quid si adiudicatus causam desperata
an habebit totum salarium? **R.** **N.** **S.** p. q. aut de se
rit ex tā quam prius potuit p̄misere. et tunc sibi im
putat. q. imperite vidit. Auter causa noua et repe
ta. q. clientulus aliquid contra se confessus est.
Et tunc nibilominus salarū habebit: vt. ff. de vac.
mu. l. fi.

Quid si adiudicatus habet iustam causam. num
quid licite potest uti cauillatōibus? Rū. glosa in
c. cupientes in ver. malignitatem de elec. li. vii. con-
suevit dici. q. qui haberet ius in principali. cauillatō-
nes et mali causas aduersari potest per alias repellere. et
sic pō intelligi. c. nullus. iij. q. iiiij. Et de hoc. xxiij.
q. iiij. dñs noster. zibi glo. idem tener dicens q. pī
sidias et pō dolum possumus licite vincere hostes.
vt. xxiij. q. iiij. c. vtilem. dum tū fidēz nō rumpamus
hosti. Idem dicas de adiudicatis. q. si habent iusta
causam licite possint decipe aduersarios suos. hec
Glo. hoc tū intellige. dummodo non opponant fal-
lis allegationes. ad hoc facit quod dicit Nicol. de
Iyra Matth. xxi. q. xp̄s volens evadere cauillatōes
principum et sacerdotum. quasi retundens clauis
clavos. apoluit eis alias questionē. scz de baptismo
Johannis. et dicit Nico. q. xp̄s voluit ostendere
facto q. licet viri cautelis contra cautelas malorum
insidiarunt bonis.

Adversarius qui scienter defendit causam iniustam grauter peccat, teneat etiam ad restitucionem illius damni, quod contra iusticiam per eius auxilium altera pars incurrit. Si autem ignoranter iniustum causam defendit, excusat enim modum quo ignoratio excusare potest. Si vero in principio credidit causam iniustum esse, et in processu appareat non iusta, non debet eam pdere, vel, id est, alteram partem iustam, vel recreta sua cause alteri parti renuelet. Debet autem causam deserere, vel eum cuius causam agit ad cedendum inducere, sine ad componendum, sine aduersarij damno. hec Tho. sed a se. q. lxxi. Item enim Ray, teneat omnium, que illi contra quos aduocabat, propter ipsius patrocinium iniuste amiserunt seu damnificati sunt, vnde si per causationem suam abstat ut aduersario bonam causam, vel etiam si ipsum gravauit, petendo dilationem suspicuum, vel allegando falso, vel faciendo cauillosum positionem, vel instruendo falso testem, aut instruendo clientulus

C. III. *de adiutorio et iuris consilio*
trouerunt h[ab]entem eum p[ro]p[ter]a sua. q[uod] p[ro]p[ter]a et m[anu] facta et p[ro]p[ter]a opinio ut tutior que in limitanda ex ob[lig]atione. id est. l[et]ta p[ro]p[ter]a quae vult m[anu] facta p[ro]mittit modicum noui palmarum. Dicte si ad magnam q[uod] e[st] valeret. q[uod] est videtur h[ab]ere locum et sup[er] addita. Et sic habet h[ab]ere q[ua]ntum de quota op[er]e declarata. ita no[n] q[uod] adiutorio et iuris consilio amio salarium q[uod] excedat et a iacob in monasterio l. i. f. et hoc datus. q[uod] de ea. q[uod] ex ior. eo et in gl[ori]a dei. i. salarium. It[em] mo[n]strat p[ro]p[ter]a aliqui iuris consilio facta et iuris finita in dictu[m] C. d[icitu]r postea l. q[uod] est. q[uod] ex iuris p[ro]p[ter]a. It[em] mo[n]strat q[uod] adiutorio p[ro]p[ter]a salarium p[ro]p[ter]a vult n[on] a causa ubi b[us] alius no[n] iurisconsilie. ex iure q[uod] no[n] est. l. C. de ep[iscop]o. an han[us] vult iuris p[ro]p[ter]a finita et q[uod] non alius b[us] non iurisconsilie. n[on] p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] a modicione attesta p[ro]p[ter]ate case. labores et resu[n]ctio[n]es legiones. Iudicavit adiutorio ut colligi q[uod] iuris p[ro]p[ter] et arant et hoc. et ipse. Et sic adiutorio iuris p[ro]p[ter]a et ipse ipso potest ad placitum si ei non prout iuris p[ro]p[ter] potest mo[n]strat si ex iuris p[ro]p[ter]a iuris consilio d[icitu]r. q[uod] in intelligi quod sit cum ex ipso potest. Dicte hi si leue dampnum iuris p[ro]p[ter]a. q[uod] tunc est verale. Et sicut iudex potest mo[n]strat p[ro]p[ter]a iuris consilio h[ab]ere adiutorio. si sicut tale ipso potest non p[ro]uidet sibi de adiutorio sapientia q[uod] est ipso adiutorio p[ro]p[ter]a et sicut ipso potest. et

Si nolat obediens. et debet eis ita dicit offensio aduersaria. **Idem**
cont. i. quidem de C de postu ac l. moris 3 ff. de postu
et l. i. ff. de off. p. 12. Et utrum in potestio offensio dat
aliam p. ut no. bar de negando veritatem et libibus tenet aduersario ad
interesse. Item tenet illis quibus presertim autrum si
aperte suam infidelitatem vel negligentiam. vel impu-
dentiam amiserunt. et hoc qui iactabat se scientem. et
non erat. ut dicit. dicit. Secus ergo ubi non iactabat
se scientem. et erat cognitus a clientulo de eius scia
vel ignorantia. nam in hoc casu credo quod non teneat
nisi de dolo et lata culpa. Et per hoc facit singularis
theorica. Inno. in c. sicut dignum. de homi. ubi sin-
gulariter dicit. quod in foro aie non puniri quis ad satis
factionem damni. nisi damnum intulit pater. possumus
sed puniri negligenter. quasi vesti quod in foro aie ha-
beat respectus ad voluntatem delinquentis. et hec
est notabilis theorica. put recitat Panor. in c. sta-
tuimus de custo. eu. Idem tenet Panor. in c. qd. ple-
rig. de immu. ec. et in multis alijs locis tenet dictum
Inno. dicens. quod in foro aie non tenet quis ad eme-
dam damni. nisi fuerit in dolor. vel lata culpa dum
taxat. Idem tenet Dir. lib. i. ubi querit. quid si cul-
pa sua. vel negligentia dedit damnum. ut si bene non
cohibuit ignem. ne ad domos aliorum vagaretur
tunc teneretur. Laquila. ff. ad. laqui. p. totum. Sed
in foro penitentia non tenet ad emendam damni. sed
penitentia est imponenda de negligenti. non pe-
na de damno. ar. xv. q. j. inebriauerunt. lex autem
civilius que intendit circa conseruationes patrimo-
niorum constitut quod etiam ad restituitionem dam-
ni tenet. Sed si aliquo modo intenderet quod ignem
damnum dare alij. tunc teneretur in foro penitentiali.
Et id esset etiam si non intenderet. sed lata culpa esset
ut si ignem. piseret in dominum plena stipula. Idem
tenet Inno. et Hosti. in d. c. sicut dignum. Idem
tenet d. An. de bu. licet Panor. in c. si egressus. et
c. si. de iniur. teneat quod etiam in foro concise teneat
de leui et levissima culpa. tri prima opinio v. def co-
munit. quia ipse Panor. in pluribus locis approba-
vit. Et hec theorica facit ad multa. utputa ad arti-
fices. auxilios. locatores operari et huiusmodi. ut
non teneantur nisi de dolo et lata culpa in foro con-
scientie.

Sduocatus

us videt sibi Hosti. qd si de facto egeret qd sibi licet
ex tali aduocatœ victum querere.

Secunda conclusio. q̄ cōstitutus in sacris non
sacerdos p̄t esse adlocutus in iudicio ecclesiastico
in negotijs secularibz. patet hec cōclusio. q.d.c.i.a
cōtrario lensu. t̄ tenent doc. cōsider.

Tertia conclusio. q̄ constitutus in sacris ut s̄. p̄t
eſte aduocatus in iudicio ſeculari, p̄ negoçij ecclie
ſiaſticij, p̄z p̄. d. c. j. a contrario ſenſi: ibi, in negoçij
ſeculari. Secus ergo in ecclieſtaſicū fm̄ in
noē. Et dī ecclieſtaſicū negoçij, aut rōne pſone, ve
q̄ pſone ecclieſtaſica ſequođ ſou rei litigat coram
ſeculari. Item dī ecclieſtaſicū rōne delicit: ut ſacri
legum nr̄m hm̄i. Item dī ecclieſtaſicū rōne rei; ut q̄z
reſ est ecclieſe.

Quarta conclusio. sacerdos nō potest esse adiuto-
catus nisi p se ipso. aut ecclēsia sua. aut si necessitas
imminet p conūctis. aut miserabilibz psonis. Et
dicit immunere necessitas. si coniunctus pter in-
potentiam nō poterit habere adiutorium. vel forte
nō ita boni. hec p̄bant in d.c.s. Et ex hoc collige
vnū notable q̄ appellatione coniunctorum nō
venit ecclēsia cum ecclēsia. et coniuncti ponantur
diversa.

Quinta conclusio. Clericus qui cōtra ecclesiā
a qua būficiū obtinet p extraneis aduocatus. vel
pecuratōrē esse p̄sumit. tanq̄ ingratu sōr̄. maxie si
clericus sit eisdē ecclie. būficio hīmōi spoliari. b̄ ec
conclusio p̄baſ p.d.c.f. Et ex hac conclusione collig
it q̄ exercens officium aduocatōrē. vel pecuratio
nis contra aliquē a quo habuit būficiū. incurrē
viciū ingratitudinis. vñ posset donatio renocari.
ff. de iustiss. test. I. papinianus. f. meminisse. Et ex
hoc sōr̄ dici q̄ valallus non sōr̄ adiudicare contra
dūm. al. s̄ tanq̄ ingratuis posset feudo primari. Et
p̄dicta faciūt ad. q̄ nunquid aduocatus possit pa
trocinari cōtra rem publicā. a qua recipit salarium
Barto. in. l.iij. L. de aduo. di. iud. dicit q̄ nō. Sed
Dahor. purat contrariū. et Spec. in ti. de aduo. te
net idem. Dicit enī istum tex. intelligendū in būfici
o gratutio. Secus si quis habuist̄ būficiū a ci
uitate. vel ab ecclie. p seruiciis impensis. q̄ illud
būficiū nō esset gratutio. p hoc. I. acquisilis. Re
gulus. ff. de donat. vbi dī q̄ illud qđ donat mīgo
rōne discipline. nō est mera donatio. Et sic non in
diget insinuatione. sed est quedam remuneratio.
vnde nō est p̄rie beneficium. salarium quod reci
pit doct̄r. p lectura. nam recipit p labores merce
de. t̄ sic non tenet reipublicē vlera laborem promis
sum.

Sexta conclusio. Episcopus non debet esse aduocatus in foro seculari etiam in causa propria, quia non est decens, ut ep̄s exhibeat reverentiam in iudiciis, quā exhibere debent aduocati. Nam aduocatus debet ponere stando, et non sedēdo, I. quisquis, A. de postbu. Si si ep̄s habeat cām corā indice cedēstatio est in optione sua utrum p̄ se vel p̄ alium ueritatem cām p̄monere.

Septima conclusio. Canonici regulares seu monachi postulare non possunt: nisi per voluntate monasterij et precepto abbatis, hec conclusio probata in c. ex. 30a vide bald. et pign. ff. 3. 157 ar. ubi. Et
silio utrum per ea est rationabilius. Et inde
esta culpa et nota. quod postea dicitur. loquitur
se. minus ergo turbatur et rostrum.

parte eo. it. Et Panor. dicit idem intelligentia de omnibus religiosis: qui largo modo potest dici monachi. Et sic monachus potest esse adiudicatus. ac etiam qui cunctis aliis religiosis. s. cum exposcit utilitas monasterij. et abbate imparitate. Et istis duobus concur- rentibus potest esse adiudicatus nescius in foro ecclesiastico sed etiam seculari sum Panor.

Sed quero qualiter capiat hic utilitas monasterij. certe si ea est monasterij. hoc est indubitatum. Sed dubitat. nunquid propter lucrum applicandum monasterio possit monachus esse adiudicatus abba te imparitate? Et fuit disputata olim haec questio. Et ponebat in terminis. in adiudicato monacho monasterij. multo ere alieno grauati. utri posse postula re in vitro. vt de lucris eius monasterii rele uaret ab onere debitorum. Jo. an. in regula. in argu mento. in mercu. concludit non esse licet. Dicit tamen qd abbas lapseruauit contraria. Et facit p. hoc no tabile dictu. Inno. in. c. cim. J. et. A. de re iud. vbi dicit qd monachus potest esse procurator. vel adiudicatus p. amico monasterij imparitate abbate. qd in co sequentia tractat de utilitate monasterij. qd p. amicos monasterij. promovet utilitas ipsius. Panor. tamen dicit qd pauperrimus videtur honestius et securius. licet ad btereat opinioni Inno.

Alienatio rei ecclesie
Immobilis non valeat nisi in certis casib; et debita forma seruata. Et sum Panor. in. c. nulli. de re eccl. non ali. quatuor sunt casus principales ad quos dees alii sunt reducibles. in quibus res ecclesie licite alienantur. Primum est necessitas. vt si debita virginante ecclesia. et non potest satisfaciendi de fructibus. Secundus est ea utilitas. nam potest alienare rem vt habeat aliam meliorem. vt in autentica huius. L. de sa. san. eccl. et ibi. p. ban. isti duo casus. Tercius est ea pietatis. p. redimendis captiuis. xij. q. ii. aur. t. c. sine exceptione. Quartus est ea inco menditatis. vt qd res alienanda est magis damnosa. qd utilis. facit. xij. q. ii. terrulis.

Que autem solennitas sit seruanda in alienatione rei ecclesiastice? Glo. in. d. c. nulli. dicit seruanda. sed solennitate. d. autentice. hoc ius. Hof. dicit qd difficile est seruare illam solennitatem sed sufficiat seruare solennitatem sum Panor. cōsuetudinem loci introductam. Et sum aliq; sati est seruare cōsuetudinem illius ecclesie de causa rei alienatione agit. hoc tamen non placet Host. nam dicit esse coram. c. j. de re eccl. non alie. li. vi. Jo. an. dicit se credere qd cōsuetudo non possit adi mere solennitatem dicti capiti. sine. sed binum potest adi mere solennitatem introducenda p. dicta autentica. hoc ius. Item dicit qd cōsuetudo potest augere solennitatem in introducta p. d. c. sine. Et cum hac opinione Jo. an. transire coiter doc. vt recitat Panor. in. d. c. nulli. qui infert qd cōsuetudo non valeat contra solennitatem. d. c. sine. Et qd loquitur in distinete potest inferri qd subscriptio eorum qui sunt de collegio non potest tolli p. dissuetudinem. qd ponit in. d. c. sine. Item qd ad solennitatem. d. autentice. hoc ius. dicit qd non est necessaria cōsuetudo ad illam tollendam. quia ius civile non potuit introducere solennitatem in ali

enatione rei ecclesiastice. quia primum est prius canonum. ita vult Inno. et Jo. an. Et ideo concludit Panor. qd si consuetudo contraria. c. sine. sit gra uola ecclesie non tenet. vt in. c. j. de consue. Sufficit ergo solennitatem. d. c. sine. obseruare. id est tenet glo. in. d. c. j. eo. ti. li. vi. Non obstante qd dicta autentica. sit incorporeata in canonibus: qd fuit posita ut sciret affectus principium ad ecclesiam. Debet ergo sum Panor. pcedere tractatus. Item debet interuenire auctoritas superioris. cōsenitus capiti. et subscriptio clericorum. Quo vo ad subscriptionem. Inno. in. c. j. de his que si. a. p. facit unam regulam singularē qd numerus requirit subscriptio nulli in casibus. in mire expressis. Que autem differentia inter decretum antecedentem et consensum: seu collaudationem? Glo. in. d. c. j. eo. ti. in. vi. dicit qd decretum est finia quia in de cōtractu futurum. iustum fore decernit anterarem iuram interponendo. vel aliquem in possessionem mittendo. vel mittendum declarando. ff. de dam. infec. si finita. Auctoritas autem est auctorizabilis cōsenitus: qui copit sibi ex publico officio. vel legitima administratio. sicut tutores et curatores. Consensus autem collaudatio est multorum voluntas ad quos res pertinet simul iuncta. Et dicit quidam qd in alienatione rei ecclesiastice non requirit decretum. sed cause cogitio. auctoritas episcopalis. et consensus clerorum. Hoc glo.

Querit etiam glo. nunquid valeat cōsenitus canonum non habiti in eis. Lau. dicit qd non. Idem tenet Host. Ide Inno. et Lompo. Hof. tamen tenet contraria. nam in iuris in electio qd requiratur cōsensus cōsenitus de electo. in genesi. Secus in alienatione. Sed glo. dicit. qd ubi non pcessit tractatus: vera est prima opinio: vt in. c. j. de re eccl. non ali. li. vi. Sed si pcessit et deliberauerit alienare. Iz singulariter consentiat: valet cōsenitus. et habet locum secunda opinio.

An autem solennitas requisita in alienatione rei ecclesiastice possit tolli? Panor. in. d. c. nulli. dicit: qd nulli alienatio fiat seruata illa forma. et in casu a iure reconcesso: est nulla. De defectu forme est clarum. nam illa semper inducit nullitatem actus. qd forma dat esse rei. hoc p. bat in. c. tina. de his que si. a. p. et in. d. c. sine. De defectu casus licet p. bat in. d. c. nulli. nam p. phibetur alienatio rei ecclesiastice a iure. ergo alienatio est nulla. si non sit in casu concessio. l. non dubium. L. de legi. et in regula ea que. de reg. iur. lab. vi. licet aliud tenuerit glosa. xij. q. ii. in summa. t. c. sine. Ibi enim volunt tenere alienationem: seruanda forma. licet non fiat in casu licito. Sed primum dictum verius sum Panor. Vide tamen ad p. dicta que norat. d. An. de bu. in. c. quia plerique. de immo. eccl. vbi dicit qd si alienatio facta fuit in casu licito. licet defuerit solennitas iuris. si ibi nulla fraus fuit commissa. et interuenit consensus illorum qui habebant cōsentire. in foro aie est tunc iste qui habet sine debita solennitate. qd qd ut ad metas iuris nālīs ibi est versus titulus. qd quis deficit solennitates positine. Ideo in foro aie tenet cū bona cōscia ex qd non subest deceptio et affuit legitima cōscientia. Et dicit sufficere qd ad forū conscientie ut actus teneat sum limites iuris naturalis seu gentiū. nam

Alienatio

de iure naturali. seu gentium sufficit solus consensus. Et hec opinio placet Panoz. in d. c. q. pleris et in c. requiriuit de in. t. rest. Et p. hoc adducit singulare dictum Inno. in c. q. ppter. de elect. q. si electio tenuit de iure naturali. l. rōne consensus ei gentiū. l. sit nulla. ppter solemnitates iuris positivi nō sernatas. non tñ tenet electus in foro conscientie renunciare. Jus enim positivum adinuenit istas solenitatis ppter scādala. et decepiēt euitandas. vñ ex quo oia ista cessant. et interuenit verus cōsenitus. satis est turus q. ad deum. Et nota hoc dictū. q. valet in omni actu. in q. est ptermisita solēnitatis iuris positivi. Et nota hanc teoriciā. q. facit ad multa.

En autem alienatione rei ecclesiastice requireantur tres tractatus: R^u. Panor. in c. tua. de his quae sunt in parte de mente docet. dicit quod sufficit utriusque solemnis. et diligenter. Et vide glo. ibi. pro significato huic verbis. tractatus. ubi dicit. quod non requirit deliberatus consensum. sed quandoque discussionem et indagationes circa rem disponendam in futurum. unde tertius in d. c. tua. ponit tractatum et consensum ut diuersa. Nam primo fit discussio. utrum magis expediat alienare unam rem quam alteram. vel utrum possit libueneri ecclesie sine alienatione. et post tractatum punientur ipsam alienationem in quod est consensus. Quid nota. pro statutis punientibus facientes tractatum super aliqua re dicunt enim tractasse. id est delictum non presecerint.

Tan aut phibitum alienare; possit locare ad magnum tpus; Panor. in d. c. nulli. dicit q nō; vt est tex. cum glo. in cle. j. de re ec. nō ali. t glo. ibi in ver. ad tps modicū. dicit q hoc determinat tam verbū locationes. q verbum venditionis; vt sit sensus. q locatio ad modicū tps. t venditio fructuum ad modicū tps nō includit sub phibitō. Sed querit glo. quid dicat modicū tps. Dicit q glo. ss. de suph. l. j. S. quod autē ait. dicat id relinquendū iudicis arbitrio. tñ in fine glo. videt dicere. q modicū tpus dicat infra decennium. L. de pscript. lon. tem. l. f. Mota tñ. q licet in materia odiola al enatio capiat stricte. sicut solum venit contractus p quem transfert dñnum. Sed in materia larga tfa

uorabili. ut hic caput largumque. Et sic alienationis
verbū cōtinet cōdūctionē: donationē: venditionē
g̃mutacionē: et emphiteoticum p̃petuum cōtra-
ctum: ut in d.c. nulli. et ibi Panor. Et fin glo. abi-
solus platus alienat bona mobilia que comode ser-
uari non possunt: ut sunt vestes trite que quotidie
magis veterascunt. Item fructus et similia. Ea ṽo
que comode seruari p̃st. nō alienat sine solēnitate
nā res immobilia et mobilis p̃ciosa. equipant q̃ ad
difficultatē alienatiois: ut l. lex que. L. de adim. tu.
Potrum aut pecunia sit de his que seruando ser-
uari possunt: Rū. Panor. in d.c. nulli. q̃ non .q̃
retenta nibil operat.

Quid est illud. quod seruando seruari potest? **R.** Ang. in antentico. de nup. **S.** q. quia parum. dicit q. est omne illud quod non consumit triennio. **T.** ad hoc est glo. in l. vnic. **L.** si aduer. vsicap. **H**oc tunc q. tale qd seruaf pot fructu. producere sic seruatum. als non. **E**t sic qd consumunt. no sunt de ilis qd seruando seruari pot. **F**allit in pecunia; vt di-

¶. vnu de rōdi ap. ubi pa. sumendo illu. tute. ¶. sic Reb donata eme. sub mo-
narat' nō no. fuitato n̄ h̄o c̄rōtactu sit exp̄ssu. ¶. eoc videt quid donano fra. eme.
nō. Si ḡo re. B. donata eme. Itali fit eme. ¶. ius c̄. aq̄sita iū eme eti igrat̄.
icut diri de legato intellige c̄. tant. ¶. ut q̄ illa rōdino si volet. q̄ h̄i tanta m̄.
q̄ p̄ donaco. q̄ rōdinoha. ¶. de rōdi. 7 de l. rōdico. ¶. Vḡ iub c̄. aq̄sita eme. ¶. i.
m̄ p̄ non eme ut dicit gl. nobilis rōdot. xvi. q̄ vi. 8 fi. No. Iu. c̄. fūntat̄. de. do. id.
sit trūda c̄. dīsītio bar. 7 d. l. m̄bem. q̄ plēm cūntat̄ ista matia. ¶. Vide eti pa.
l. c̄. rōtactib̄. noiat̄ si modi appositi fuit final c̄. rōtacti possit agi ad suorato.
ut c̄. tix. 7 l. m̄ tu fāda. C̄ de par. it. ep. 7 ven. 7. 1. 1. C̄ de dona. q̄ b̄. m̄. si
al c̄. rōtactu tūc nō agit. ad suorato. q̄ ad obhūnta modi. 7 ita de intelligi tix.
lin. ve. q̄. 2sp̄m donacōis fr̄ eme. tix. vi singlari. 7 d. e. vez. q̄ nō rep̄it. abibi.
modi n̄ sit c̄. final rōtacti. 7 h̄at p̄t alias pa. putat zon̄z q̄ donat̄ eme sub m̄.
sc̄. q̄ p̄ don. 7 p̄ emendio p̄t q̄ suor. Modi go appositi nō v̄t c̄. final rōtacti

ctum est. q: est casus spâlis.

Sed dubium est de actione: nunquid in alienatione seu iuriū cessione debeat seruari solennitas. Et est querere: nunquid cōputet inter mobilia vel immobilia? Rū. Panor. in d.c. nulli dicit q̄ pōt concludi. q̄ fm. p̄traū significat vocabuli actio seu noīa debitorum nō sunt mobilia nec immobilia. sed faciunt tertiam spēm de p̄ se. nam mobilium et immobilium appellatio cadit in his q̄ certo loco cōcluduntur. nam immobile dī q̄ nō pōt a loco moueri. mobile vō qd̄ fm naturam suam aptum est moueri: vt. l. mouentū. ff. de ver. sig. Actiones ergo cum sint quid incorpore. non concluduntur certo loco. t̄ id non p̄sit dici mobilia. nec immobilia. Et ideo iurisconsultus ponit actiones & noīa debitorum ut terciam spēm: vt in l. a diuino p̄o. S. in venditione. ff. de re iudica. Et ideo in testamentis appellatōe bonorum mobilium: vel immobilium nō veniunt neīa debitorum. q̄ debemus capere verba p̄ne. l. qui heredi. ff. de condi. & de. vnde colosuit Oldra. q̄ si p̄ceps relinquit bona sua mobilia distribuenda in pios vsus. nunq̄ veniunt pene adbut nō exacte. t̄ il aliquis necesse est ut actōes trahant ad bona mobilia: vel immobilia: vtp̄ta. quia dispositio volens comprehendere totū patrimoniu m viuis homi. fecit mentionē diuītarat de mobilib⁹ et immobilib⁹. Hoc enī casu ista tercia spēs astutur naturā alterius extremoū. t̄ est seruanda tūc opinio glo. in autentico. co. ti. S. i. q̄ dicit. q̄ si actiones dant ad res mobiles. cōputant inter mobilia. si ad res immobiles computant inter immobilia. Idex dic in seruitibus & alijs iurib⁹ incorporeib⁹. si eut in actōib⁹. vide etiā cl. exim. de ver. sig. q̄ vult q̄ annui redditus inter immobilia cōputent.

An autem platus qui iurauit non alienare possit in aliquo casu alienare non obstante iuramento? **R.** Panor. in c. ut sup. de re ec. dicit. quod aut res est modica vel modice utilitatis. et tunc non includit sub iuramento de non alienando. quod non est verisimile. quod superior voluerit istum illaqueare in ipsis modicis cum ista modica sint exempta ab omni solennitate iuris. ut in c. terribilias. r. q. iij. **I**uramentum ergo simpliciter positum debet intelligi secundum materiam subiectam. et secundum iuris dispositionem. Item iuramentum est stricti iuris. ideo debet restringi. ar. c. pe. de iure iur. **E**t hoc notabis semper. Et inde sensit fide. nam hodie plati coeteri iurant non alienare inconsulto papa. sed sic id intelligitur. in d. c. ut sup. ut non obstante iuramento possit iste banc alienatione facere. **E**t sic preedit exppositio Hof. qui exponit tex. in d. c. ut sup. in ver. coedimus. i. concessum esse ordinamus. **S**ic b. r. iij. di. c. n. m. Aut res est non modica. Et tunc distingue secundum formam iurandi. Aut enim iurauit non alienare simpliciter. Aut non alienare inconsulto papa. Aut non alienare sine licentia superioris. Si iurauit simpliciter. tunc puto quod in casu utilitatis ecclesie potest alienare. Nam video quod in casu necessitatis ecclesie. hoc iuramentum non astringit. ut in c. si. de ec. ed. ergo nec in casu utilitatis. quod necessitas et utilitas equiparant in iure. ut notat. xii. q. iij. in summa. **R**eservet ergo illud iura-

et sic nō p̄t agi ad suuorandum s̄ solū ad ipse mandatū sit dñs ut possit suuorāt̄ et sic suuorāt̄ ad eodū dñs inserviū
7 canonicā rē eadē sit zō p̄t̄rōz. **D**ñs nūq̄ donatio possit suuorāt̄ sed sibi modo ex quo soli plati nō suuorant̄
modis **V**eritatis dñs et veritatis zēn. **S**lumenta **Fo.** **XVIII.** q̄ no. 42 dicitur soli
plati n̄d̄ non enim ut etiam delit̄
tat p̄. Et fuit dñs et possesse possit ab etiam suuorāt̄ Nō p̄t fari suuoratio solo plato alii et si alii
fuit dñs et possesse possit ab etiam suuorāt̄ Nō p̄t fari suuoratio solo plato alii et si alii

Stimenter

F. XVIII.

mentum ad alienationem illicitam. ut sic metu iugamenti platus abstineat facilius ab alienatione illicita. Si vero fuit iuramentum finitum sedam formam tunc non poterit alienare. nam tunc non potest fieri alienatio etiam licita inconsulto papa. Hoc enim important illa verba. Item necesse est. ut verba illa intelligant de alienatione. alio licita. nam inconsulto papa non sacerdoti illicitam. Et ita volunt coeterae. Si vero fuit iuratum iuxta terciam formam. id est dicendum; ut prime dictum est. Et hec b*n* nota. quod non declarat per alios. Hec Panor. in d. c. vt sup. Et idem tenet in d. c. fi. ubi facit singulariter teorica ex illo tex. quod iuramentum simpliciter preservetur de rebus ecclesiis non alienandis. restringit ad alienationem illicitam. non autem ad necessariam. Idem putat de alienatione. quod sit ob utilitatem ecclesie. Quo vero ad sedam formam. vel tertiam supra positam. Panor. in d. c. fi. dicit quod arbitrat^r vera esse. cessante summa necessitate. Si autem immuneret summam necessitas. et tantam celeritatem requireret. quod superiore consuli non patiat tunc putat alienationem posse fieri consensu pape. vel alterius superioris. cui fuit iuramentum tale preservatur nomine requisito. ar. optimu*m* in l. tutor qui reprovarum. de admittitu. ubi in causa necessitatis potest tutor inueniatur non consecro administrare bona pupilli. quod alio cessante necessitate. non potest. Ad hoc facit quod non est. de f*an*. in d*e*. j. de r*e*. ec. ubi dicit. In calu illius de. possit fieri alienationem impune. illa solennitate non seruata. si necessitas non capit tantam dilatationem. Et hoc enarrat Pau. in disputacione. condonatur tecum. Et hec nota. quod faciunt ad multa maxime. per exemptis habentibus superiori in remotissimis locis. Ioh. iii. an. in d. c. fi. dicit quod quicdam consuluerunt hoc iuramentum debere extendi lolium ad illicitam alienationem. Sed idem Ioh. an. dicit. quod isti sic consuleb*t* non potuerunt postea cum consilii defendere et contra eos inducit tex. in c. aduersus. de immunitate eccl*ie*. in ver. propter imprudentiam. ubi enarrat necessaria. vel utilis contributio non sit inconsulto papa. ne quid indiscerte agatur. hoc dictum Ioh. an. intellige regulariter. ne videatur contrarium Panor. in predicto casu. s. summe necessitatis. In autem legatus de latere possit dare licentiam alienandi contra hoc iuramentum. R*u*. Spe. in ti. de dispensatione. dicit quod non. Idez Panor. in d. c. fi.

Querit de notabili. q. utrū solus platus possit repudiare legatum factum ecclesie. maxime de re immobili. Et videt q. nō. q. incontinenti etiā ecclesie ignorati sunt acquitū dñiū rei legate. l. cum p̄f. S. fundo. ff. de le. ii. ergo platus non potest repudiare q. alienaret rem acquisitā ecclesie. ⁊ de hoc viderat casus notabilis in sibi in. I. magis. S. fundum ff. de re. eorum. vbi dicit ter. q. pupillus non potest repudiare fundū sibi legatum. cum non possit alienare rem suā. Videt ergo q. ex repudiatio[n]e sequat[ur] alienatio Sed hoc nō obstante f[ide]c[on]silio. ix. tenet p[ro]tra riū. Monet principaliter. q. dñiū nō est acquitū ecclesie ante acceptationē legati. vii. repudian- do potius nō acquirit q. alienat. sed in nō acquirēdo. nō requirit solennitas. p[ro] hoc facit. c. cū applica. de his q. si. a. pie. vbi solennitas requirit cū alienat

Filii a pentib. et pentes a liberis sunt
glendi. L. de alen. li. a pa. l. iij. et iij. Et
hoc verū si ille qui petit ali est inops. et ille cui petit
est locuplex. Itē si ex arte sua se pascere possit. non
debet petere ali. nisi sit infirmus: vt ff. de li. agno.
l. si quis a liberis. Idem die de emancipatis. d. l. si
q. q. si nepos sit et filia pascet ab auro materno. se
a paterna linea ali non possit. ar. d. l. si quis. Idem
die de filio adoptiuo. Item vir aut uxoriem: nuruz
et. pnuurum. ff. de do. intervi. et vro. l. si quis p v
ore. fallit hoc. si in contrarium pactio fiat. Nota
tū c. pater tenet alere filios non ex iure patrie po
testatis. s. ex charitate. t. de iure naturali fm Bar.
in. d. l. si quis.

Qan aut pater cogat alere filiam in instam? Bar
to. vbi s. dicit q̄ de iure canonico teneat eam alere;
etiam spuriam. vt in c. cum haberet. extra de eo q̄
dui in ma. zc.

En vō cogāt dotare filiam bastardam? **L**asus
est in l. vro. S. pater naturalis de le. iiij. q̄ si tene-
tur eam alere ergo et dotare q̄d cā dōtis favorabili-
or est cā alimentorum.

An autem mater tenet alere filium? Bart. vbi s. dicit. q. infra triennium onus alimentorum speciat ad matrem. vt. l. nec filium. L. de pa. po. Quod intelligi est si mater potest alere filium. Secus si esset ipsa noua

genitacis potest etiam. **V**ecus ille est ha paup
q; eum sustentare nō posset. **E**t tunc spectat ad vi
rum. d.l.si quis. **U**ltra aut̄ triennii educatio pti
net ad patrem. nisi ipsa mater esset diues et p̄p̄ pau
per. q; tunc teneret alere filium.
Can aut̄ frater teneat alere fratrem: **B**ar. in. d.l.si
quis. dicit q; cogit alere fratrem naturalem. ergo

W. Ch. 1. ff. 18. most & no. 18². p² p

+Additio Additio vni d. alix. de uno. xl. i. ff. 50. magis qd' nō seq̄t. p̄t tunc ali filia nālē ergo tñ d. dñi dñi qd ad alimēta sufficiat. qz annua z mīstrua p̄stat alimēta. l. p̄tūmī ff. dñi ali z r̄b. dñs dñ vñcīa p̄statr tard. dñ go vñ p̄par it̄ est p̄tūmī p̄statr alimēta qd dñs dñs dñs arroo exponi. Additio xl. ff. 51. cōdō. do. alix. qd p̄tūmī aug roget dñs dñs filia. n̄ deducto p̄tūmī ex grāt vñ tñ debet sup̄essi p̄tūmī z aug qd possint cōmōde vñcīi z h̄s dñctas. Et hoc dñbat p̄mo ex. l. f. C de dñs p̄tūmī. ob. i. b. idomā mīstrua gl. ff. qd appārt mīstrua. qz x. illa ob. ligator p̄tūmī l. aug p̄tūmī cōmōde a filio ult. qd fāmī possint. Et deducto m̄ ex grāt l. f. f. qd z l. it. cop ff. de ex iudi.

Altare

multo fortius legitimū: vt. **L.** de natura li. autentica. licet.

Ban aut̄ frater teneat dotare sororē. Bart. in. I.
dedit. ff. de colla. bo. dicit q̄ sic. ⁊ de hoc est glo. in.
I. cum plures. ff. de admi. tu.

En aut ille qui debet habere alimēta debeat hīc
expēias in studiō: Bar. in l. de bonis. S. non solū
de car. edict. et in. llegatis. de ali. leg. dicit q̄ in stu-
diis necessariis. sine quib⁹ hō fīm cōditionē sive p-
sone viuere non p̄t. vt ad dīscat grāmatīca et sīlīa.
Et tunc impensa dī necessaria. Et tenetur. Secus
in studiis i quib⁹ quis dī militare sine quib⁹ quis
p̄t honeste viuere fīm cōditionē sive p lone.

Appellatōe alimētorū; ex vīctus t'vēstitus, cibō
potis, vestimenta, lectus & habitatio intelliguntur, &
ea sine quibus vivere nō p̄t hō. d.l. legatū, de ver. sig.
victus. Quid autē maritus facit eius uxori dñam &
viffructuaria tē. Vide linguiſt. s. viffructus.

Altare non debet esse ligneu. vel terreu. de cōse. di. i. altaria. quod si ad celebrandū missaz nō hi altare cōle
eratur. saltē habeat qua tabula lapidea cōsecrata quod de altare viaticu. In quod cōcedit epis tu comi superioribus in itinere celebrare. tu celebrari facere vbiquez. de prauitu. quod quod li. vj. Idē precedit predicatoribus tu mino
ribus. vbiquez libere celebrare possunt. sic tu quod sine
prouidicio parochialis ecclesie. extra de prauitu. in his
Et quod verbum libere. ibi positū de intelligi. quod hoc
propter etiā sine licentia dyocesanorum.

Tin q̄ aut cōsistat ius parochiale b̄ h̄ in quodam
privilegio Greg. noni. qd incipit. Nos attendētes
Et ibi dī. q̄ cōsūt circa tria s. oblatiōes. decimas
et punicias. Nota etiā sūm Pet. de palu. q̄ altare
poratilē d̄z esse tante latitudinis z lōgitudinis s.
lapis in capsula q̄ in eū possit capi pes calicis z bo-
stia cōscrāda. vel q̄ in confidēcio cum teneri in
manib⁹ panē vel calicē sup lapidē teneat. vt sic sup
lapidem confidēat.

Licetū est p̄sbyteris cōstruere altaria in ecclesia nō cōsecrata, sed in cōsecrata nō, nisi de licēia ep̄i. ar. lxviiij. di. quī s. t. de p̄se. di. j. nullus p̄sbyter. Eodem mō sunt cōlensū ep̄i: nō sunt altaria destruen- da. ar. de conse. di. j. ecclie. t. c. placuit.

+ Additio Ad de-

Apellatio est duplex
scz judicialis, et extrajudicialis. Judicialis est a minore iudice ad maiorem, puocatio q̄ si legitima est, p̄niciatu suspedit ac etiā iurisdictione iudicis q̄ ad illa cām et ipsius ad superiorē transfert cognitionem. Extrajudicialis vero est a p̄niciā vel versili futuro grauamine ad superiorē, puocatio q̄ si est probabilis, p̄nam cām ad superiorē transfert, ut ea pendente nihil in ipsius p̄niciūm attinetur. Duo aut̄ sunt effectus appellatōis. Operat enim suspensio et deponitio. Effectus suspensio est triplex. Suspedit enim p̄niciatu et iurisdictionē iudicis q̄tum ad illaz cām extra eo. sup. Et p̄sumptionem que erat, p̄nitia. Et scias q̄ non semper appellatio operat omnes istos effectus. Exemplum in appellatione sine censure ecclesiastice, nam p̄ro-

pter appellationem sequentem: talis sīnā nō suspe-
ditur: sed op̄at tunc appellatio effectū deolutiū
qđ denoluit cām ad sup̄iorēm. Et idem cum appel-
lat a sīnā nulla: nam talis appellatio nō suspendit
pnunciatiū: cum iuribus nō subsistat: sed op̄at ef-
fectū deolutiū dītaxat. Et hoc respectu appel-
lari pōt a sīnā nulla: vt. c. dilecto. extra. eo.

TQuo autem iure sit adinventum? dic quod formalitas appellationis est de iure positivo, et olim reddebat ius manu regia. Sed ipsa substantia appellatio vis videtur de iure naturali. Est enim quedam defensio seu praesidium innocentiae. Est etiam principali inducta ad iniquitatem; seu imperitam indicis corrigendam, vel ad supplicandum quod incaute in priori iudicio fuerat omisum. Ex quibus potest inferri, quod licet princeps formalitatem appellatiovis tollere possit, non tamen videatur quod possit tollere ipsam substantiam, si ut iustitia non reddatur aduersus iniquitatem, vel imperitam indicis. Cum princeps non possit tollere ea quae sunt iuriis naturalis vel gentium.

Queris de questione notabili. Ad quæz debeat appellari cum deest index appellatōis. hec questio primo pōt intelligi. cum deest. ppter defectum superius; vt q̄ princeps ille non recognoscit supiorez in tpaib⁹. Et puto q̄ a tali non possit appellari; q̄ est loco principis; a q̄ nō appellat. Ad hoc gloria notabilis in. c. qm̄. di. x. que dicit q̄ a tali principe nō est appellandū etiā ad papam. Si tñ iustitia esset nerona posset dici tunc papā posse adiun. Dis aut p̄ viam denunciationis euangelice possit ecclasiasticus adiun contra laicum; rōne iniuste sentētie. vide in. c. nouit. de iudi. Scđo potest intelligi. qm̄ non deest supior. sed deficit spalis index sup appellatiōe puta. cmitas elegit sibi potestatē. vel aliquis princeps in sua ciuitate. sed non p̄uidit sibi de indice appellationis. Dic q̄ appellabis ad ipsum superiorem qui potestatem elegit. hec Panor. super Rubrica de appell.

Dictum autem excommunicatus post legitimam appellationem sit evitandus. **R**u. q. non. vt notatur in c. licet de sen. ex. li. vij. z in c. pastoralis. de appell. Verunti si excommunicatus nominatim. vel species littere infra ipsa iure: vel iudice determinatum. appellationem non fuerit psecutus. vt debuit. eo clero poterit publice excommunicatus denunciari. Et tunc erit evitandus tam in iudicio qz extra. z ab activo legitimis remouendus. vt d. c. licet. Debet ergo reputari pro excommunicato post talēm denunciationem qz non lit. donec similiter fuerit declaratus appellatione ante excommunicationē fuisse interposita.

Sed virtus talis post denunciationem exco*cationis* et desertione in appellationis celebrans: aut ingeneris se diuinis efficiatur irregularis. R^u. Ar ch*i*. in. d. c. licet. et sequ*e* ibidem gem. q*u* non: quia ex quo appellatio legitima fuit ante exco*cationes* interposita ipsam exco*cationes* suspendit. Et licet post desertione in appellationis denunciet excomunicatus: non t*u* est exco*catus*. + "

Aqua. *vtrum aqua non benedicta commixta
aque benedicte tota fiat benedicta. vide i. vinctio
extrema.*

¶ Et exemplificat de sacerdoti q̄ fuit illus⁹ a philistis⁹. cui erunt orlo⁹ ⁊ ferunt eum molles
cœps⁹. **G**an at diligens portab hinc velut su exortatus. **D**ic q̄ n⁹ d⁹ vnde ista exortatio ips⁹ d⁹
Gan at diligens diligens vest⁹ bipartita. scatata & gata gaudet p̄ privilegio. **S**uile. i. d. d. **I**l q̄ n⁹ q̄ ille
vestib⁹ stellæ. allat de cle. cum. c. i. l. vi. **A**chiepiscopus ~~et~~ et inuidit oblatum. **P**pa.
D. c. tue. q̄ n⁹ vbo ut c. si diligeti de fo. cōpo. **S**i fio sic exortado actu uno rotundat oblatum. **P**pa.
exortata. q̄. d⁹. v. v. **C**um bona conscientia dare de iure vnius alteri: cum
debetas dare coniugis qd suum est. **F**ecus in archi-
obi multa de hoc petit mibi sup ure alieno. ⁊ tunis si nō seruani for-
mam possim iterum arbitrari. **G**oaut seruam for-

Archiepiscopus

excoria q. 9. q. 12. vni
obi multa de hoc
Verum licet apud
et aliquo casu sum
juncta fidelium. **R**es
gul. posset hoc fieri
ex ea ratione sibi sit
b. t. sebastia d' sub da
mide militia xpi
militia gererat ab
frodita hoc intelligi
b. t. cuiusq. miseri
sit. Iustitiam aliquod
determinari signat ad
rogationem p. f. s. o. &
aliquo ydolatri. hoc
si non licet

cum bona conscientia dare de iure vnius alteri; cum
debeat dare vniusq. qd suum est. Secus in arbit
tratoribus qui eligunt tantum boni viri ad coponen
dum inter partes; et p. bono pacis p. de iure vni
us dare alteri; dummodo enormiter no ledant. qd
si fecerint p. horum arbitramentum p. supiorem re
ducit ad bona et equitate p. p. in d. c. quinta uallis.
Licer Bald. in v. s. b. s. feudorum dixerit si arbit
trator ex certa conscientia de alieno largitur no valer; q. non
est p. missum sibi dare de alieno. Sed Panor. dicit
hoc dictum esse fallsum; ex quo faciunt p. bono pa
cis. et videntur ad hoc habere mandatum; dummodo
enormiter no ledant. Sed si vis saluare Bald. in
telligi qm faciunt sine causa; vel qm non in modico le
dunt; nam qm in modico p. ledit; satis lucrat; quia
a lite recedit. l. lucius. ff. ad tre. Et vide ad declara
tionem p. dictorum. qd notat Panor. in c. cum co
tingat. de iure revni. de mente. d. an. q. q. t. c. unq.
verba late coepiant in psonas arbitrorum. vt puta
q. possint de iure revni dare alteri in totum vel in
partem. q. nibilominus enormiter. deceptus po
terit contrauenire; licet no appearat de dolo et ipso
sito; sed tunc re ipsa. quia talia verba effuso sermone
emanata videntur et plena sub quadam confidencia
psone et amicicie arbitrorum. vt capient amiciciam
eorum ad no ledendum. Et idem tenet Pe. de anch.
Et ad p. dicta optie facit dictum Spe. in t. de empt.
et ven. S. nunc. ubi ponit. q. de illo qui vedit equis
dolente in spatula; non tunc ostendit dolorem; quia
erat calefactus in cundo. dicendo. do tibi istu equum
p. strabone; p. gibbosu. dolente in spatula t. habet
tem oes maculas; nec volo ex aliquo teneri. Dicit
Spe. q. nibilominus tenet ex quo alii specificie no
pallauit defectum. nam emptor fuit deceptus; vi
dens q. fallitatem dixerat in aliis exp. s. Et cre
didiit versilis falsuz dixisse de morbo spatuloso tunc
latente. Sic multoties notarii et contrahentes solent
ad cautelam ponere verba valde lata; excludentia oia
remedia. non tunc videtur q. p. lesa p. ista verba gene
ralia voluerit pati enomissum lesionem; sed potius
fuisse passim illa verba poni ad seruandum consuetu
dinem notariorum generalem. Et de hac materia. et
an. ptes possint renunciare a principio reductioni
ad arbitrium boni viri. vide Panor. diffuse in d.
c. quinta uallis. et Bar. in l. si societatem. S. arbitro
rum. ff. p. socio.

petit mibi sup iure alieno. et tunctus no seruam for
mam possim iterum arbitrari. Si autem seruam for
mam; non possim me amplius intromittere. q. si
ue bene. siue male. functus sum officio.

Quo vero ad arbitros iure ultra predicta. Die f. m
glo. in c. legitima. de ap. li. vi. q. tales arbitri no de
bent esse suspecti. alii possent; sicut iudices recu
sari. Item non debent esse multum remoti. p. c. ii. re
quisit. de ap. Et sic no. ex illo tex. q. recusans iudi
cemyt suspectum. non tenet arbitros eligere in eodem
loco; sed p. alibi. dummodo no sint valde remoti
fm doc. vt puta. si distat ultra duas dietas. Ar. c.
no nulli. de rescriptis. vel hodie ultra vna. ar. c. sta
tutum. de rescriptis. lib. vi. q. sepe index in loco est
tam potens q. recusans; non idoneos arbitros in
loco poterit habere. Item debet esse in locis coper
tentibus. vt possit haberet copia peritonii. d. c. statutum.
Item dicti arbitri sunt coperiendi p. delegatos ad
sit cōueniendum in loco idoneo ad causam suscipiendis
terminandam infra certum terminum quo elapsi si
no terminauerint. iudices delegati reassument iuri
risdictionem. tunc si nolunt. prouinciare. vel male pro
nunciant. appellat ad papam. de offi. del. ab arbit
ris. li. vi.

Hierarchie. **R**chiepiscopus. causam
ad se p. appellationez denolutam. subditio
suffraganei cōmittere p. illum tunc ad su
scipiendam delegatione cōpellere non potest. de offi
ciis pastoralis. Et Panor. ibi ex illo tex. notat. q. ep. i
existentes in pruincia archiepi. sunt subiecti ipsi ar
chiepo metropolitica lege. et sic archieps est iudex or
dinarius omnium eporum sue pruincie de iure coi. Et
quilibet pruincia debet habere unum archiepm et
decem epis. Et hoc sufficit ad pfectum regnum.
vt. c. scitote. vi. q. ii. Mota etiā. q. archieps no p
pedere contra epim ad depositionem. q. depositio
eporum soli pape est reseruata. vt in c. ii. de transl.
p. rel. Sed de criminis eorum p. cognoscere. et ipsos
punire. vt. c. sacro. de sen. ex. De causa vero ciuii in
differenter cognoscit. etiā si subditus ep. cōueniat
epim. nam debet cum conuenire coram archiepo.
Sed si ep. habet causam contra subditum. no con
uenit eum coā archiepo. q. non est index subditus ep. i.
nec ep. debet esse index in causa p. p. sed debent eli
gi arbitrii iur. hec p. bant in c. si clericus aduersus

Cum it. p. locio.
En aut arbitre postq; pronunciauit possit muta
re sñiam arbitri. Rñ. Panor. dicit q; arbitre: ex quo
semel sup toto pñu nciauit seruando formam cõ
promissi: sine bñ: sine male: functus est officio suo.
Vnde nō potest amplius mutare sñiam suam. vt
in l. diem. ff. de arbi. In arbitratore sñi sunt opini
ones. Quidam eni dicunt q; cum coræz eo non sit
iudicium: nō habet locum. c. in l. ff. de offi. deleg.
Sed Ly. post Pe. in l. ff. L. de contrah. emp. in
effectu concludit. q; ant arbitrium: seu electio com
petit nibi iure meo. et possum: q; male semel eleger
im: seu arbitratus fuerim. iteru arbitrari ad hoc.
l. hec condit. de condi. et de. vbi dicit. q; si testator
legat nibi. c. si nupsero. Si nupsi uniliter possu
serum contrahere et legatum consequi. Aut com

petit nubis sup*ire* alieno. *t*unc si nō seruam for-
mam possim iterum arbitrari. Si autē seruam for-
mam; non possim me amplius introuittere. q*u*e si
ue bene. siue male. functus sum officio.

Quo dō ad arbitrios iure ultra p̄dicta. **D**ic fīm
glo. in. c. legitima. de ap. li. vij. q̄ tales arbitri nō de-
bent esse suspecti. al. possent. sicut 2 iudices recu-
sari. Item non debent esse multū remoti. p. c. ii. re-
quiris. de ap. Et sic no. ex illo tex. q̄ recusans iudi-
cēt suspectū. nō tenet arbitros eligere in eodēz
loco: sed pōt alibi dūmmodo nō sint valde remoti
fīm doc. vt puta. si distat ultra duas dietas. Ar. c.
nō nulli. de re scriptis vel hodie ultra vñā. ar. c. Ita
tutum. de re scriptis. lib. vi. q̄ sepe index in loco est
tam potens q̄ recusans: non idoneos arbitros in
loco poterit habere. Item debet esse in locis cōpe-
tentib. vt possit haberi copia peritū. d. c. statutū
Item dicti arbitri sunt cōpellendi p̄ delegatos ad
sūl cōueniendum in loco idoneo ad cām suspiciois
terminandam infra certum terminū quo elapsō si
nō terminauerint. iudices delegati reassumunt iu-
risdictionem. tū si nolunt. p̄nunciare. vel male pro-
nunciant. appellat ad papam. de offi. del. ab arbri-
tris. li. vij.

Archiepiscopus.

a ad se p appellationez denolutā. subditō suffraganei comittere p̄t. illum tñ ad su- scipiendam delegationē cōpellere non p̄t. de off- or. pastoralis. Et Panor. ibi ex illo ter. notat. q̄ ep̄i existentes in p̄uincia archiep̄i. sunt subiecti ipsi ar- chiep̄o metropolitica lege. et sic archiep̄s est index or- dinarius omn̄ ep̄orum luc. p̄uincie de iure coi. Et quelibet p̄uincia debet habere unum archiep̄m et decem ep̄os. Et hoc sufficit ad p̄fectum regnum. vt. c. scitote. vi. q. iii. Mora etiā. q̄ archiep̄s nō p̄t p̄cedere contra ep̄im ad depositionez; q̄ depositio ep̄orum soli pape est reseruata. vt in. c. iiij. de transl. p̄iel. Sed de criminē eorum p̄t cognoscere. et p̄ los punire. vt. c. sacro. de sen. ex. De causa yō cuiusli in- differenter cognoscit. etiā si subditus ep̄i cōueniat ep̄m. nam debet eum conuenire coram archiep̄o. Sed si ep̄s habet cām contra subditum. nō con- nit enim coram archiep̄o; q̄ nō est index subditū ep̄i. nec ep̄s debet esse index in cā. p̄pria. sed debeat eli- gi arbitrii iur. hec p̄banū in c. li clericus aduersus clericū. xj. q. i.

Archieps nō habet iurisdictionem in subditos suffraganei sui; nisi in quibusdam casibz qui notātur p glo.in.d.c.pastoralis. Primum cum deuīat a diuinis officijs.a consuetudine metropolitane ecclie. xii. dīs.de his. Post. tū limitat nisi ecclie p nuncie haberēt spālem cōsuetudinē;qd placet Panor.vt valeat cōsuetudo cuiuscunqz ecclies;dūmō sit alſtrōnabilis.ar.c.de trina.de cose.dist.iiiij. Ad hoc facit qd notat glo.in.phemio sexti. q in his q cōcernunt fidē debemus sequi cōsuetudinē ecclie romane. In alijs non tenemur;nisi papa disponat. Scds qz subditus epi delinquit in dyoceli archiepi.vj.q.iij.placut. In hoc enī casu effectuari aliquis de iurisdictione alterius cuiuslibet. Tercius si

Archiepiscopus

F. xx.

babet p̄diū in dyocesi sua de fo.c.ōpe.c.ōf. et iste ca-
sus pertinet ad quēcunq; aliu. Quartus si clericus
babet ciuitē causam cōtra ep̄m suū. d.c. si clericus
Itē si criminalis causa sit inter ep̄m et clericū suū;
nā tunc debet deduci ad synodū in qua p̄est archi-
episcopus. vii. q. ii. c. i. Quintus si causa defert ad
eum per appellationē extra de of. c. i. et de of. or.
duo. Et hoc casu distingue put habet in c. vene-
rabilit̄. f. sane. et duob. f. le. de senten. excomi-
li. vi. vbi dicit. q̄ si certū est excommunicationis sen-
tentia esse iusta; velut cū p̄ter manifestū excessum
est in aliquē p̄mulgata; superior; iudex. nisi piculū
sit in mōra. excommunicatū ad excōicatorē. plus re-
mittere debet. nec debet cū absoluere. nisi excomi-
nicato; rec̄litus maliciose illum absoluere nolet. et
glo. in v. nec debet. dicit si tamen absoluere tenet
absolutio. vt. i. f. vbi. qd̄ est valde notandū. Seq-
tur. si vō constet huiusmodi sententia esse iniusta;
nequaq; remittendus est excommunicatus ad suū
excommunicatorē; sed debet sine difficultate aliqua
mor absoluī. Si autē dubitet vtrū iusta sit vel in-
usta. superior; nisi excommunicator defterat. relaxa-
re iusta formā ecclesie potest illam. q̄d̄ honestius
agit. si ei deferat in hoc casu. bec ibi. Si autē non
uit appellatiū. sed q̄ simplicē querelam superiorē
diuit. dic fin glo. in. c. p̄ tuas. de senten. ex. q̄ de-
bet eum remittere ad inferiorē. vt ipsum absoluat.
Et in inferior; ipsum absoluere nolit. archiep̄s ipm
absoluat. de of. or. ad reprimenda. tñ si piculū esset
in mōra. p̄ter bmoi remissionē. ipm statim absolu-
at. de sen. ex. sacro. Sili si vident litiā excoica-
tōnis ab ep̄o latā esse iniusta euīdēter. poterit ar-
chieps declarare subditū irronabiliter fuisse lig-
az. Iz nō sit appellatiū ad ipm. de ap. sollicitudinē
glo. Itē q̄i nō fuit appellatiū. si excommunicat̄
reponat apud superiorē de suffraganeo. vt impo-
natur ei pena et. p suo interesse sup̄ iusta excomi-
catione querelā audire debet enī. Secus si con-
uerat de ipso. vt relaxetur bmoi smā cōtra se ab
p̄o alio p̄mulgata. q̄si tueri hanc cām. non ad
ipm suffraganei. had cū p̄o quo est smā lata; spe-
rat. Altamē si suffraganeus. vel extra iudicium p̄o
defensione iuriū. vel etiā in iudicio. ex suo p̄
dens officio inq̄rendo ylc. vel simile qd̄ agen-
t aliquē excōicer. in hoc casu cōueniēdus ē suffra-
ganus corā archiep̄o. vel eius officiali. q̄i ipsiū in-
tendere cām luaz hic. in. d.c. venerabiliby. in
principio. Sextus ē fin pano. in. c. in literis. de of.
vii. vbi dicit. q̄ citra remediu appellacionis p̄t
chieps se impedire de causis subditōz sū suffra-
ganē. vt puta. p̄ viā nullitat̄. Exemplū excōica-
tōis corā superior dicit sententiaz nullam. eo q̄ sit
ta post appellationē. vel quia continet intolera-
bilem errorē. limita ergo iura dicentia q̄ citra ap-
pellacionem non adiutur archiep̄s. nam debet sup-
eri. vel y aliud equipollens remedium. Et nota
in asten. li. viij. xiiij. q̄ fortius eximiū subiectus a
risditio suffraganei p̄ appellationē q̄ p̄ quere-
re. nam q̄cito appellat. quo ad illam causam est
emptus a sua iurisdicione. de ap. directe. et. c. pa-
pali. nō sic est de illo qui conquerit. quia q̄uicq;

Item fuerit contestatus. non dicuntur agere. sed velle
agere. scilicet re. ha. amplius. Sed hunc sententiam ob-
tinetur. Nonne et is qui non appellat verbo. sed va-
dit ad querela. ponendam. itinere accepto videtur
ipso facto appellare. sic extra de ap. dilecti. Sed il-
lud habet locum quantum ad appellationem extra iudi-
cium factam. et ante ordinacionem cause. postmodum
enim necessaria esset appellatio vocis. hec Asten. De
optimis. cuius episcopus est negligens. ix. q. iii. cum
litimus. Et panormi. in. c. ex frequentibus. de insti-
tutis regulas generalem. quod sola negligentia episcopi
deferat iurisdictionem in archiepiscopatu. et vide glo-
singulare in. c. romana. de sfp. ne. p. li. vi. que dicit
notabiliter. quod in negligentia episcopi. archiepiscopo
pus supplet vices eius. non in delicto. hoc rati-
onabili fin. doc. in. d. c. ex frequentibus. et ibi panor.
dicit. nisi delicta sunt notoria. et sic iste erit alius ca-
sus. in quo archiepiscopus exercet iurisdictionem sua in sub-
ditos suorum. suffraganeorum. scilicet ratione notorietas
delicti. Et licet et in. c. romana. sed notoria. de cen-
ti. vi. loquatur dum visitat. tunc doc. ceterum extendit eti-
dui non visitat. quod est notandum.

An autē index ad actū absolutionis teneat citare partē aduersam. **R**ūssio panoz. in. c. qua fronte de ap. dicit fm doc. communiter q̄ sic cū pars aduersa possit p̄tendere interesse. forte enim fecit expensas quas consequi debet ante absolutionē. vel his iusmodi. **D**octorē tamē communiter dicunt ibi. q̄ si de facto fiat absolutionē. parte non vocata tenet vide etiā glo. in. c. excommunicatos. xij. questi. iii. que videt limitare p̄dicta. vt pars sit vocanda ad actum absolutionis. quādō iudex excommunicavit aliquē ad instantiā partis. Secus si mero officio. Et hoc dictū placet panoz. Sed contra p̄dicta est tex. notabil' in. c. romana. f. sententias. de ap. li. vi. vbi dicit q̄ sententia excommunicationis. vel interdicti nullatenus est reuocanda. parte non vocata. Et p̄ illum tex. arguit Jo. an. contra opinionem p̄dictam. vt non teneat absolutionē. parte non vocata. Sed p̄ concordia dicit panoz. q̄ aut absolutionē fit ab ipso excommunicatore. sive superiorē concurrentē cū eo ad actū iurisdictionis circa excommunicatū. Et tunc tenet absolutionē. parte non vocata. tex. est cuz glo. in. c. cum ab ecclesiā. de of. or. vide etiā tex. cuz glo. in. d. c. venerabilibz. f. vbi traditur regula generalis. q̄ absolutionē facta a iudice suo q̄nticunq; iniusta tenet. Quandoq; fit absolutionē a iudice ad quē devolutū iurisdictionē solum via appellationis. vt in archiep̄o. Et hoc casu dic. q̄ si non est appellatiū ad eū. non valeret absolutionē. nile recipiat appellationē ex probabili causa emissam. tunc enim tenet absolutionē ab eo facta. licet etiam parte non vocata licet sit iniusta. quia hoc casu index est. hoc etiam patet per. d. f. Vbi. qui proprie loquit de iudice ad quē. vbi dī. Vbi autē superiorē cōpetit de excoīcatione cognoscere. absolutionē. quā ipse fecit. tenet. Iz forsitan sit iniusta. qm̄ etiā contra ius litigatoris. non tñ contra ius cōstitutionis ab solvit. Autovt s̄nam excoīcationis reuocare tāq; iniusta. vel eā denunciari nulla. et non potest. nile partibus vocatis. Et si aliter faceret. reuocatio yd

Additio vniuersali
tali signo: & ut se-
lum. **A**dditio vni-
uersali qd' nota
bartho. & l. yadmo-
du C de agri 2 en-
ti xi qd' hinc lex
penal & odiosa est
qd' sumus significati
nullatenus extedat
ut & regia odia. tñ
ubi extensio credit &
fauor & rei publica
puniri maleficia
ad qd' ut punita
qd' punita
ut l. regia si de
offi. si. si punita
punit. faciat. et
punit. faciat.

Alra sine subae-
zatio. dñe dñe
anul. percuti.
sine alre & b. dat
spoli. Et uidez dato
subaezatio vocat
propriez qd' fit per
anule. propriez
qd' usulgo de sposatio
dñe. Et si qd' fit
b. spoli. & spoliam
no dñe rotulatum
postula si punit
de maz. missibet
et cum l. est rotula
d' surtudo. l. spug
et etas. ut mo. qd'
de spos. spu. & tur-
bi vo. fitat a parci-
bil. tñ sola spoli
a rotulatum ut
bi dñ. reg. Et hor
ellige qm modu qd'

in p̄sōs l' bōis Ad ix. ibi respondet nō erq̄zi alia sententia s̄q. qđ det licet h̄a occidit et 49' qđ sufficit s̄i declarat qđ
et absolvit l' factorem Et faciat ablat⁹ grātia. qđ ad p̄fūntos ral⁹. qđ oīra cura m̄di. qđ dicunt pena im-
poni ip̄o iure l' ip̄o fr̄d. debet ip̄lli qđ dūmō sententia sit finia declaratoria qđ quā declaratū sit fuisse om̄mīta
ad illū qđ vōcēbat ip̄sona d̄lla p̄r. alias illa p̄r effim⁹ et p̄cūnūrōz la fortit⁹ qđ ab-
de emo. il. si qđ m̄niorz C de tr̄asār. Et ex qđ dicto Argueret effim⁹ et p̄cūnūrōz la fortit⁹ qđ ab-
de emo. il. si qđ m̄niorz C de tr̄asār. Et ex qđ dicto Argueret effim⁹ et p̄cūnūrōz la fortit⁹ qđ ab-

Sanguiere

declaratio nō tenet. Et hoc casu intellige. d. S. sententias. et Job. an. ibi. Ratio est. quia hoc casu est q̄si diffinire. prouinciare. test acris iudicialis nec coparet sibi p̄t̄as. nisi prius eranuauerit causam. Nec panor. Sed cōtra hoc voluntum facit. d. S. vbi. nā si fuit appellatio ad archiep̄m ut supponitur in d. S. lniās. ergo ad eū spectat de excoicatione cognoscere. et si lic. ergo et ab ea absoluere. reuocare. vel eaž denunciare nullā; z iniuste faciat. Nec ob. d. S. lniās. quia fateor q̄ archiep̄s reuocās dictas lniās. vel deciarans esse nullas non vocatis pribus male facit non tñ sequi q̄ absolutio sit nulla. quia ibi nulla est clauilula irritans factum. Simile habemus. fin glo. in. d. S. lniās. in. d. c. cū ab ecclesiariū in fi. ibi. sine congrua satisfactione. et absq; plebani conscientia non relaxes. et tñ absolutio alter facta tenebit. fin glo. ibi. et cōter doc. Et p̄dicta videnter tene doc. ut ipse p̄t̄ panor. dicitur. d. c. qua fronte ut dictū est stupra. Et ex p̄dictis habes in quibz caſibus archiep̄s p̄t̄ se intronizzare de subditis suo rum suffraganeoz. Primo cū ad eū fuerit appellatum. Scdo cū constat sententia ep̄i esse euidenter iniusta. vel cū factū est notoriū etiā q̄i non visitat Tercio q̄i ep̄us aliquē excommunicat ex mero officio. Quarto cum adiutur archiep̄s p̄ viā nullitatis. Quinto q̄i archiep̄s etiā adiutus p̄ viā querelle remittit excommunicati absolviendū ad ep̄m. quem si ep̄s nolit absoluere ipse archiep̄s absolut. Sexto vbi piculum esset in mora remittendi excommunicatum ad ep̄m. tūc archiep̄s posset absoluere. etiā nō vocatis partibz. ut vult glo. in. d. S. lniās. Que autē sit differētia inter abolutionē et reuocationē. vide. 3. excommunicatione. xxix.

¶ Per solā vacationē ep̄alis sedis. non archiep̄s h̄ caplīm supplet vices ep̄i. de sup. ne. p̄. si ep̄s. et. c. ecclesi. si. v. Similis si eōs a sū excommunicatus de-

Dicit Abbinos. et ista
est optima rautela
de qua redi. et ha
emphith. os sit q̄ in
Dicit at talis
diffidat possit q̄
fieri opum. Et an
si sit fieri sunt pua
ti q̄i priuilegio clie
tali. Vide ita de
Gdario q̄ in
Dicit illi q̄ fa
cuit passahnoz
et ha p̄manoq̄
et p̄ pecunia rōp
q̄ dāt e subs
stitutioz. Vide
ita ex coricor
xp̄x m̄g q̄ vi.

Ecclie.li.vj.Similiter epis lit excommunicatis.de
sup.ne.p.d.c.romana.li.vj.Aut capt⁹ a paginis.
vt in.d.c.si epis.
Archieps pot sua p̄uincia visitare.lz non sunt
eius suffraganei negligentes. et iterare visitationē.
et pecuniationē recipere.nō obstante consuetudine
contraria.Et dū visitat pot confessiones subditoz
suffraganeoz audire.absoluere p̄nias inungere
et iā alijs committere.de censi. ppetuo.li.vi.
Orra autē archieps possit absoluere illos q̄ in
ciderunt canones in provinciali concilio factos.
Rū. aesti.li.vij.ti.xiiij.de mente llo. dicit. q̄ sta
tutū. aut est formatū in plena conciliij. aut in plena
archiepi. Si in plena conciliij. vt si dicat. nos con
ciliū. vel nos archieps de consensu suffraganeon̄
nostroz statuimus tē. tunc sine consensu illoz nō
potest absoluere. nisi ep̄ hoc sibi concesserint. vel
nisi habeat hoccei priuilegio. vel consuetudine.ar
extra de tē. or. si archieps. t. c. se. Si autē in plena
archiepi. vt si dicat. Nos archieps de consilio fra
trum nostroz tē. sic archieps ḡ se pot absoluere.Qa
consilium non importat necessitatē. vt in.c. cū olim.
de arbi. iuncta glo.

Additio Et **Archieps pōt concilii celebrare ir requisito pri-**
mate. xxiij. di. li quis. **Archieps transiens p quenis loca sue piuincie**
ex ista doctrina. q̄d
hēc i qn appetiti dīnias p̄t̄ mōrē. v̄ r̄. talz. Na si
tati p̄m. ita q̄ pat̄. et fāc̄. rot̄. p̄cepta dī. l̄ p̄m.
est dīmīt̄ missas. fēlsp. fāc̄. rot̄. et c̄. iurare falsi-
tias fēr̄. si fēra limitis dī. 7 p̄m. r̄sistat. talz q̄ am-
di. fām. r̄eputatiā n̄ p̄dit. fīm. v̄lī. 7 dīm. 7 si si p̄c-
fē. q̄d q̄d r̄adī. 7 p̄t̄. de ralegi. q̄d. Diliḡ. dīm.
dīnias l̄ p̄z. 1 filios 7 h̄g. 7 talz q̄ pat̄. et r̄adī. p̄-
tua. 7 aliq̄o diliḡ. sup̄ dīm. Seru si apt̄. p̄dīa. nollet
dīm. tūc. v̄miale. De q̄o v̄dī. fīr̄. thātāb. s̄. 11. 3.
p̄t̄ mōrē. l̄ p̄m. Si si appetiti q̄d. ita idōdā.
est pat̄. fāc̄. rot̄. p̄ta. dī. v̄tp̄. r̄od̄. r̄am. 6. 7. 1. l̄. f̄s-
tit̄. sit̄. p̄ta. dī. ita q̄. p̄t̄. h̄. nollet. off̄. dī. n̄ p̄-
habēs cognoscē. qn̄ sup̄bia l̄ appetiti. h̄od̄. t̄ram. gl̄.

potest facere ante se crucem portari, et benedicere populo, in pontificalibus celebrare et hymni. Similiter et episcopis etiam in locis exemptis sue diocesis, ut in cathedralibus archiepiscoporum de presule. Hec tamen fieri debet sine pindicio et grauamine exemptorum, ut ibi.

Rguere. A simili ad simile id est iudicium de consti. translato. vbi qrit panior. an lex semp possit extendi ad similem casum. et dicit. qvbi casus similis habet casum spalem in contrarium. nō debet fieri extensio. qd nō debet fieri legū correctio ex silitudine rōnis. Sed vbi non reperi contrariū bene pō fieri extensio. Et sic intellige. l. non pnt. ff. de le. Et hoc notat Bar. in. l. non dubiū. L. de legi. vbi dicit idē esse in consuetudinibz statutis. p.l. de quibz ff. de leg. Et sic nota qd statutū municipale et consuetudo possunt ad alios casus ex idēptitate rōnis extendi. dum illi casus non habeant legē contraria. Et sic intellige qd notat in. c. in nostra. de iniur. vbi tenuerunt multi et male. qd statutū non debet errandi. quia est stricti iuri. Sed vt dixi illud pcedit qd extensio fieret cū legis correctione. al. secus. Nota etiā Pator. in. c. ad audiētā. de deci. qd diuersitas vocabulorū inducit diuersitatē rerū. Et raro contingit qd duo vocabula idē qd omnia importent. quia alia ars induceret supfluitatez. de hoc est pulcer tex. in. l. si idē codicilli. L. de codi. t. ad hoc. d. c. ad audiētā. qd quotidie solet allegari contra puerentes intellectū iurū et importantes vocabula legū. Ma si princeps aliter intercesserit. bene sciūsset ponere vocabulū accommodatiū. Et Jo. d. lig. ponit ibi quedā verba circa interpretationē iuruum. dicit enim qd aut apparet de mēte legis. et est ei stādiū. etiā contra ipsius significatiū verbōz. vt in. l. cum pater. S. dulcissimus. de leg. ii. vbi verba restringunt per rationem exp̄ssam. Ratio est. quia verba deseruiunt intentionē. et nō econtra. habet enī se verba et intētio seu ratio; put corpus et anima. nā sicut aia dominat corpora. ita ratio legis dominat verbis. ad hoc. d. l. non dubiū. Aut nō constat de mēte. et tūc si verba sunt clara nō ē ab eis recedēt. vt in. c. fi. de v. si. hoc intelligo qd ratio nō est exp̄ssa in lege. nec pōt coniecturari rō naturalē legis. nā vt singulariter in qd L. et alij post eis in. d. l. nō dubiū. vbi rō nō est exp̄ssa in lege. debem⁹ coniecturari p̄ silia rōnē naturalē qd potuit mouere legislatoē. nā sine rōnē nō fuit motus. cū sine rōnē nō sit lex. iii. dis. erit autē. Et fm illā rōnē plecturā possum⁹ extēdere et restringere legē etiā odiosam. Sed vbi non p̄t hec rō naturalis coiecturari. tunc pcedat dictiū Jo. de lig. videlicet qd recurra ad verba si clara sē. Si autē sunt dubia. tunc sienda est interpretationē per alias leges si fieri pōt. qd iura debet iuribz p̄cordare. vt in. c. cū expedit. de elec. li. vj. Si vō p̄ alia iura non pōt apparere intellect⁹. tūc recurrentiū est ad consuetudinē ciuitatis. vt. l. minime. z. l. si de interpretatione. ff. de legi. zin. c. cū d. lec⁹. de cōsue. Si autē nō apparet de consuetudine loci. recurrentiū est ad silia. vt in. d. l. nō pnt. In defectū vō oīm recurrentiū est ad p̄ncipē. qd etiā est interpretationē cui est cōdere

h. appetitus ita ordinatur sicut q. p. f. at. chal
it. e. mortal. vt puta ad hunc digas pati
dene p. xii. t. p. fab. t. nephias arque dum
t. d. d. r. i. a. f. t. a. p. f. et amozi d. t. p. t. t. n.
mortal. II 2° q. d. r. a. t. h. e. o. r. i. c. a. t. h. o. possu*g*
m. h. u. d. ex. t. o. l. o. r. e. t. r. n. N. d. s. q. b. ita. d. l. i. g. e. t.
a. d. t. p. x. i. t. h. e. t. p. r. a. l. t. m. o. r. z. l. i. t. q. z. f. u. i. k. t. r. a.
l. i. q. d. d. i. l. i. g. h. t. s. u. p. w. d. e. a. n. v. e. g. l. e. d. o. s. h. i. f. r. a.
e. p. d. i. t. a. d. o. c. t. r. n. a. h. a. b. e. m. r. o. g. f. a. q. q. n. g. u. l. a.
r. a. t. q. p. a. d. h. u. n. c. s. o. a. p. p. e. t. i. t. u. r. o. u. m. e. t. i. a.
a. a. t. h. y. t. t. e. t. e. t. p. t. h. m. o. r. z. l. a. s. i. a. t. i. s. h. a. p. p.
e. m. o. r. z. l. t. t. u. t. e. r. v. i. d. a. l. I. II 3° q. d. o. c. t. r. n.
e. m. o. r. z. l. t. m. r. q. z. s. i. a. p. p. e. t. i. t. q. o. r. i. b. f. r. a. t.

^{sup} dñm & equali dō tur est mortali. Sed si ista dñm. ut p̄t q̄ nollet offendere dñm tur & mortali
vnde ista gloria. & gloria p̄t i n T^o & p̄d. & dñm p̄d. q̄d vnde q̄n rōmib⁹ m̄minalis
sit p̄t mortali. b̄m. Si n̄mazit̄ ita p̄ordiati f̄zat ad uxore sua i startib⁹ & alijs attributis

Stuaricia

F. XXI.

nam debet intelligi dicta auctoritas. qm p remedio
supradicta; vel similia nō potest haberi certitudo legi.
Et sic intellige. l. vnicam. L. de pfe. in v. vstan. li.
xii. vbi dicitur doctoribus ptais interpretandi. Id est etiam
in iudicibz. iuxta notata in c. cu ipal. de app. Vi
detur qd notat Bar. in l. non aliter. de le. iiij. vbi di
citur q pmo debemus inspicere qd senserit testator. qz
ante oia voluntatis testatoris dñat. l. cuz vizi. L. de
fideicō. deinde si nō appetet debemus inspicere qd
est verisimile. l. si mater. L. de insti. t sbsi. sub pdi.
fac. t. l. mulier in principio ff. ad tre. Et si nō appa
ret qd sit verisimile. tunc inspicim⁹. ipsa significatio
nē verbōp. zita loquit. d. l. nō alit. vide enī gl.
singularē. quis oēs sequit. i. l. tale pactū. S. fi. ff. de
pac. q dicit. q dispositio facta in vnu casum trahit
ad aliu. de quo si disponentes cogitassent. verisimiliter
idē dispositiissent. Et nota hoc. qz facit ad multa.

An autē cōstitūtiō penalis poteſt extendi. **M.** glo. in. c. ſepe. de tēpo. ordi. li. vi. dicit q̄ cōſtitūtiō penalis extendit ad alii casum q̄ cōphēnū. q̄i est eadē rō et oīoda ſilitudo. tunc p̄te non dicat extenſio. Et. d. pe. dicit iſta glo. eſte ſingularē. Sed Jo. de Imo. dicit. q̄ nō putat iſta glo. eſte verā. q̄ etiā vbi est eadē rō et oīoda ſilitudo nō fit extenſio p̄tōniū penalis. vt notat Job. an. in regula oīia. de reg. ii. li. vi. **D**ñs an. etiā dicit iſta glo. non p̄ce dere. Iz enī def̄ oīoda ſilitudo t ſubſit eadē rō. nō tū fit extenſio legi penalisi. Et iſta eſt p̄clusio vera. **H**oc p̄bat. c. p̄tōnē. de reg. li. vi. vbi p̄z q̄ cōſtitūtiō loquēs de p̄dicatorib⁹ t minorib⁹ nō h̄z locū in alijs mendicantib⁹. Iz ſubſet eadē rō. Et. p̄ter idēpitatē rōnī lex. progauit ad alios mēdicatēs bec regula h̄z multas fallentias. vide gemi. in. d. c. ſepe. Aliq̄ etiā dicit q̄ ſallit q̄i in ſtatuto: vel lege apponit rō erp̄ſa. q̄ exēdit ad cōp̄bēnā ſub illa rōne. nec. p̄te dī extenſio. cu. id qđ eſt ex rōne legi ſtipſa lex. S̄ iſto coiter n̄ tenet. nūlī alia cōcurrat fīm. d. an. **P**ano. aut in cle. abbates. de reſcriptis. dicit. q̄ in hac materia extenſionis Jo. an. ſunt ſibi multū contrariū in glo. ſuis. naſ. in. c. diſpendia. de reſcriptis. li. vi. dicit q̄ h̄z locū diſpositio p̄ idēpitatē rōnī. h̄z non pena. Alter tū ſenſit in cle. p̄ma. de elec. **H**ec pano. Et ſic videt poſſe cōcludi q̄ in hoc non poſteſt dari certa regula. vide tamē pano. in. c. ex tenore. q̄ fi. ſint le. vbi dicit fīm Jo. an. q̄ cōſtitūtiō penalis debet t poſteſt extendi t largo modo interpretari q̄i emanat; vt emittent peri culā animarū. **V**er. ſep̄. addit. tali ſiḡ.

Haricia. Vtrū sit peccatū mor-
tale. Rū. fm Thō. se-
cunda scđe. q. Crvij. Auaricia pōt acci-
pi dñpl'r. Uno modo q. aliq's accipiat;
vel retineat iniuste res alienas. qd ptiner ad rapi-
nam vel ad furtum. & sic ex suo genere est mortale.
Contingit tñ in hoc casu q. est veniale. ppter imp-
fectionē actus sicut de furo. Alio modo potest ac-
cipi auaricia fm q. importat inordinatū amore di-
uitiar q. si int̄m crebat q. pferat charitati. vt. s. spē
amore diuitiar aliq's non vereat facere dñ amorem
dei et primi. tūc erit peccatū mortale. Si autē in-
ordinatio amoris in hoc cōsistat. vt. s. homo quis

**supflue diuitias amet. nō p̄ferat eaꝝ amore amō
diuino. s. q̄ ppter diuitias non velit aliqd facere p̄
dei et p̄ximū. sic est peccati veniale.**

Dix mercato sit licita. **R**u. Alex. de ales. dicit
q̄ non licet nisi ppter duo. Primo ppter necessitate
tem. et valeat satisfacere sibi et sue familie fin de-
tentia status sui. Seco ppter pteritez. s. vt lucret
ad distribuendū pauperib⁹ vel ad alias pias can-
tas. tunc licita est. **M**ercede vo. ppter substantia
cumulanda non licet. An aut̄ sit pctrum mortale. die
vt prime dictum est fin Tho. vies q̄ si ista inordi-
natio et cupiditas diuitiar⁹ int̄ni crescat q̄ sit para-
tus facere o amore dei et primi. sic est mortale. Si
aut̄ non pferatur ista inordinatio charitati dei et
primi. nec g hoc aliqd mortale committeret. sic est
veniale. quia sic non dicat ponere finem ultimiū in
diuitijs. + *boni fidei*

Aptissimus. i. quo ad substantiam et formam quid est. R. fin directio. q. li. t. iiiij. q. est ablutio exterior. cu certa forma verborum. sine quo nemo fassari pot. De cui sba suntia. s. materia elementi. forma verbii. et intentio ministri copulans formam materie. Vñ Ang. Accedit verbū ad elementū et sit lacrim. i. q. j. detrahe.

Baptismi forma bec est. Ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti. extra de bap. ca. j. vbi est dicto. e. iuncta glo. dicit panor. qd vbi aliqua verba sunt de forma sibi alicuius actus. omissione alicuius ybriociat totu actu. sec. vbi omittentur est alioq verba qd no sunt de substantia. h. de solennitate baptismi. si pbyter omittaret cathesim vel salis impositionem vel invocationes et hinc. de conse. di. aij. mulier nec ppter hoc debet reiterari baptismus. tñ si infans supinueret debent suppleri qd sacerdotem qd fine runt omissa.

Sed quid si mutetur forma. Redit Dir. vbi s.
q; non licet. imo int̄m seruanda est q; non licet cā
etia p; verba equipollentia rautare. Itē non debet
aliquō verbū vulgariter. vel literaliter p̄ponere vel
inferre. vel postponē in forma. int̄cēd̄ illō esse de
forma. et sine ipso. non esse formaz. verbi ḡra. Ego
sacerdos baptizo te Johanne t̄c. velego baptizo
tej noīe. p. et. f. et. si. et iohānis. ill̄s aut̄ si non cre
dit illā formā vel additū esse de forma. h̄s er simili
tate vel deuotione. pdicta adderet. non nocet.

Quid si dicas in no. trinitatis vel xpi. Risi. gloriam in e. j. erra eo. d. cit. q. teneret baptismus. q. cum sic baptizabantur. viri in ea quodam. de conie. distin-
tis. Sed panoz. dicit q. doc. in hoc communiter
nent contrarium. q. hodie fuit mutata illa forma.
Similiter non est baptismus. si dicas in no. genitoris et genitier. pcedentis ab utroq. q. genitor non
significat psonam patris. sicut xpostolus. in blasphemia
sed p modum actus. tideo non est eadem significatio.
q. quis autem non sit eadem vox in grecu et in latino. in
est eadem significatio. Onde et in qlibet lingua illa
p. tineanad formam. que principalius sunt instituta
ad significandum psonas illas.

Quid si subtrahat aliquid. R^{et}dit. Rⁱ.in.iii
di.iiij. q^{uod} si subtrahat aliquid de essentia formae non